

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การวิเคราะห์การตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ
ในอุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
และอุทยานแห่งชาติตาดโตน

**Analysis of Users' Response to Recreation Fees in National Parks
: Case Study of Doi Inthanon and Tad Ton National Parks**

โดย

นางสาวมาลินี หวังอรุณโรจน์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (อุทยานและนันทนาการ)
พ.ศ. 2546

ISBN 974-359-758-1

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (อุทยานและนันทนาการ)
ปริญญา

อุทยานและนันทนาการ

อนุรักษ์วิทยา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การวิเคราะห์การตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ
ในอุทยานแห่งชาติ: กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์และอุทยานแห่งชาติ
ตาดโตน

Analysis of Users' Response to Recreation Fees in National Parks: Case Study of
Doi Inthanon and Tad Ton National Parks

นามผู้วิจัย นางสาวมาลินี หวังอรุณโรจน์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ย่นภวรรณ ฐานะกาญจน์, Ph.D.)

กรรมการ

(อาจารย์รัชณี โพธิ์แท่น, M.S.)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์โสสมสกา เพชรานนท์, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์วิชา นิยม, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(ศาสตราจารย์ทัศนีย์ อัดตะนันท์, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 30 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2546

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างสูงจาก ดร.นภวรรณ ฐานะกาญจน์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือ ให้แนวคิดและเป็นกำลังใจให้ตลอดมา อาจารย์รัชณี โพธิ์แท่น กรรมการวิชาเอก ดร.โสเมสกา เพชรานนท์ กรรมการวิชาการ ที่สละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา แนะนำแนวคิด ตลอดจนตรวจแก้วิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ คุณชิตีพัทธ์ โพธิ์รักษา คุณคำหล้า และพนักงานที่ทำงานในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ทุกท่าน และเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติตาคลี-โตดทุกท่านที่ให้การอนุเคราะห์ข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณภักย์ สุวรรณน้อย สำหรับแรงใจ แรงกาย สละเวลาและอดทนกับทุก ๆ เส้นทางของการเก็บข้อมูล อีกทั้งให้คำแนะนำ ปรึกษา ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้ตลอดมา ขอขอบคุณ คุณอศินา พรวิสิน คุณวันชัย โชคชัยไพศาล คุณธวัชชัย ชันทับทิม คุณรุ่งดาว เมืองมา คุณเดือนจิตต์ เทอดธรรมคุณ คุณอนันต์ อภิษฐาภิชาติ คุณฉัตรดา เทียนประเสริฐ คุณชลชา บุญโต พี่ไก่ พี่อิส พี่ก๊วย น้องเก่ง รวมถึงเพื่อน ๆ ทุกคนที่ไม่ได้กล่าวถึงในที่นี้ สำหรับการเดินทางเก็บข้อมูลจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบคุณนักท่องเที่ยวทุกท่านในพื้นที่ศึกษาทั้ง 2 แห่งสำหรับข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณงามความดีและประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ แต่ พ่อและแม่ ผู้เป็นกำลังใจและเข้าใจในทุกเรื่องเสมอมา พี่พงษ์ที่ให้โอกาสและกระตุ้นเตือนและช่วยเหลือให้ทำงานสำเร็จลุล่วงด้วยดี

มาลินี หวังอรุณโรจน์

ตุลาคม 2546

มาลินี หวังอรุณโรจน์ 2546: การวิเคราะห์การตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียมด้าน
นันทนาการในอุทยานแห่งชาติ: กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ และอุทยานแห่งชาติดาด
โตน ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (อุทยานและนันทนาการ) สาขาอุทยานและนันทนาการ
ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา ปรธานกรรมการที่ปรึกษา: อาจารย์นภวรรณ ฐานะกาญจน์, Ph.D. 148 หน้า
ISBN 974-359-758-1

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียมด้าน
นันทนาการในอุทยานแห่งชาติ และเปรียบเทียบความแตกต่างของการตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือน
อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ และอุทยานแห่งชาติดาดโตน ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของ
นักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการ
ตอบสนองของค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการกับความถี่ของการกลับมาเยือนอุทยานแห่งชาติในอนาคต โดย
ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 600 ตัวอย่าง ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การ
วิเคราะห์การถดถอยพหุ (multiple regression analysis) และการวิเคราะห์การจำแนกประเภท (discriminant
function analysis)

ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติทั้ง 2 แห่ง มีระดับทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม
อุทยานแห่งชาติโดยรวมในระดับดี และทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมที่จ่ายภายในอุทยานแห่งชาติว่ามีความ
เหมาะสมในระดับปานกลาง และมีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการโดยรวมไม่เกิน 100 บาท/การ
มาเยือนอุทยานแห่งชาติแต่ละครั้ง โดยค่าเฉลี่ยความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการรวมของ
นักท่องเที่ยวชาวไทยในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์เท่ากับ 106.35 บาท/ครั้ง นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
เท่ากับ 373.05 บาท/ครั้ง และนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติดาดโตนเท่ากับ 64.98 บาท/ครั้ง ทั้งนี้ความเต็มใจ
จ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคลในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ นักท่องเที่ยวชาวไทยเต็มใจ
จ่ายเท่ากับ 20 บาท/คน ชาวต่างประเทศเท่ากับ 200 บาท/คน และนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติดาดโตนเต็ม
ใจจ่ายเท่ากับ 10 บาท/คน ส่วนค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับรถ ค่าธรรมเนียมการเดินป่าศึกษา
ธรรมชาติ และค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักแรม นักท่องเที่ยวไม่มีความเต็มใจจ่าย

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ
คือ เชื้อชาติ การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียมและการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว
ทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการที่นักท่องเที่ยวจ่ายในอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่ง และความเต็มใจจ่าย
ค่าธรรมเนียม ส่งผลต่อความพึงพอใจในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติแต่ละครั้ง และทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม
และความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมส่งผลต่อความตั้งใจที่จะกลับมาเยือนอุทยานแห่งชาติเดิมอีกครั้งของ
นักท่องเที่ยว

มาลินี หวังอรุณโรจน์
ลายมือชื่อนิติ

21
ลายมือชื่อประธานกรรมการ

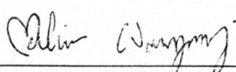
17/ ๗๐/ ๔6

Malinee Wangarunroj 2003: Analysis of Users' Response to Recreation Fees in National Parks:
Case Study of Doi Inthanon and Tad Ton National Parks. Master of Science (Parks and
Recreation), Major Field: Parks and Recreation, Department of Conservation. Thesis Advisor:
Miss Noppawan Tanakanjana, Ph.D. 148 pages.
ISBN 974-359-758-1

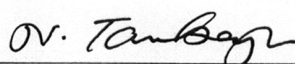
The objectives of this study were to analyze users' response to recreation fees in national parks by comparing the differences of users' response at Doi Inthanon and Tad Ton National Parks and to determine factors influencing the responses of users. Questionnaire was used to collect data. Six hundreds park users were asked to fill out the questionnaire. Multiple Regression Analysis and Discriminant Function Analysis were employed to test research hypotheses.

The study found that most users from both parks had positive attitude toward recreation fees and had willingness to pay the overall fees not more than 100 baht per one visit. The average willingness to pay the overall fees for a Thai user at Doi Inthanon was 106.35 baht per one visit and for a foreign user was 373.05 baht per one visit. While the average number for a user at Tad Ton was only 64.98 baht per one visit. Thai users at Doi Inthanon were willing to pay entrance fee at the rate 20 baht per person while foreign users were willing to pay at the rate 200 baht per person. Tad Ton users were willing to pay only 10 baht per person. As for all other fees, including entrance fees for vehicle, fees for using nature trail, and camping fees, none of the users were willing to pay.

Results from the hypotheses testing revealed that factors influencing users' response to recreation fees were race, perception on benefit from fees, and perception on park's environment. Attitudes toward recreation fees and willingness to pay the fees affected users' overall satisfaction in visiting national parks. Attitudes toward recreation fees and willingness to pay the fees also affected users' intention to revisit the park in the future.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

17 Oct 2003

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(6)
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์	3
การตรวจเอกสาร	6
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ	6
แนวคิดเกี่ยวกับอัตราค่าธรรมเนียมและความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม	11
แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้	14
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับทัศนคติ	17
พื้นที่ศึกษา	22
อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	22
อุทยานแห่งชาติตาดโตน	31
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
กรอบแนวคิดและสมมติฐาน	39
อุปกรณ์และวิธีการ	41
อุปกรณ์	41
วิธีการ	41
ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล	53
ตอนที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยว และลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร ของนักท่องเที่ยว	53
ตอนที่ 2 ลักษณะการเดินทางและรูปแบบกิจกรรมนันทนาการ	58
ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพและแรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 4 การรับรู้ทัศนคติ ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ และความต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ	68
ตอนที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน	97
สรุปผลและข้อเสนอแนะ	108
สรุปผล	108
ข้อเสนอแนะ	112
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	117
ภาคผนวก	122
ภาคผนวก ก ประกาศกรมป่าไม้ลงวันที่ 6 มิถุนายน 2543	123
ภาคผนวก ข ประกาศกรมป่าไม้ลงวันที่ 29 สิงหาคม 2543 และวันที่ 1 กันยายน 2543	125
ภาคผนวก ค แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทย	131
ภาคผนวก ง แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	139
ภาคผนวก จ ค่าความน่าเชื่อถือของตัวแปรทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม	147

สารบัญญัตราสาร

ตารางที่		หน้า
1	สถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติในปีงบประมาณ 2538-2544	42
2	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคม ประชากร	55
3	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามลักษณะการเดินทางและ รูปแบบกิจกรรมนันทนาการ	60
4	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามประสบการณ์ในการมาเยือน	65
5	จำนวนและร้อยละของกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการประกอบในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติ	68
6	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามการรับรู้เกี่ยวกับสภาพ แวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	69
7	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามการรับทราบข่าวสารค่าธรรมเนียม	71
8	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามการรับรู้ประโยชน์ของ ค่าธรรมเนียม	73
9	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความรู้สึกพึงพอใจต่อการมา เยือนแหล่งท่องเที่ยว	74
10	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม ของอุทยานแห่งชาติโดยรวม	75
11	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม ของอุทยานแห่งชาติ	80
12	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติโดยรวม	83
13	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในอุทยาน แห่งชาติดอยอินทนนท์จำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้าน นันทนาการในอุทยานแห่งชาติโดยรวม	84
14	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม เข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคล	85

สารบัญดาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์จำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคล	86
16	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับรถ	87
17	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์จำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับรถ	88
18	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ	89
19	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์จำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ	90
20	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักแรม	91
21	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์จำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักแรม	92
22	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความต้องการกลับมาเยือน	95
23	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ตามสมมติฐานที่ 1	98
24	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 1	99
25	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ตามสมมติฐานข้อที่ 2	100
26	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 2	101
27	ผลการวิเคราะห์การจำแนกกลุ่มตามสมมติฐานข้อที่ 3	103
28	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามสมมติฐานข้อที่ 4	104
29	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 4	105
30	ผลการวิเคราะห์การจำแนกกลุ่มตามสมมติฐานข้อที่ 5	106

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่	หน้า
1 การทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามในการวัดตัวแปรย่อยของ ของทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม	148

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	รูปแบบของการสื่อสารหรือการสื่อความหมาย	15
2	องค์ประกอบของทัศนคติ	18
3	แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	23
4	ทรัพยากรนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	26
5	ลักษณะการประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	28
6	ด่านเก็บค่าธรรมเนียมบริเวณทางเข้าอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	30
7	ทางตั้งค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติและทางตั้งเข้าชมพระมหาธาตุเจดีย์	30
8	ทรัพยากรนันทนาการในอุทยานแห่งชาติตาดโตน	33
9	ลักษณะการประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติตาดโตน	35
10	กรอบแนวคิดในการวิจัย	40

การวิเคราะห์การตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ
ในอุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
และอุทยานแห่งชาติตาดโตน

**Analysis of Users' Response to Recreation Fees in National Parks
: Case Study of Doi Inthanon and Tad Ton National Parks**

คำนำ

ปัจจุบันอุทยานแห่งชาติได้กลายเป็นจุดหมายปลายทางสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งจะมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่เป็นจุดดึงดูดใจสำหรับนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ซึ่งการไปเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติของนักท่องเที่ยวนำมาซึ่งรายได้อันเกิดจากการเก็บค่าธรรมเนียมเข้าใช้พื้นที่จำนวนไม่น้อยในแต่ละปี ข้อมูลในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541-2543 พบว่าอุทยานแห่งชาติ มีรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมไม่น้อยกว่า 215 ล้านบาท (ส่วนอุทยานแห่งชาติ, 2544) โดยที่การเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าใช้พื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาตินั้น กรมป่าไม้ได้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เป็นเด็ก 5 บาท และผู้ใหญ่ 10 บาท และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ สำหรับเด็กในราคา 10 บาท และผู้ใหญ่ในราคา 20 บาท และต่อมาก็ได้ประกาศขึ้นค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติ โดยออกประกาศกรมป่าไม้ที่ กษ 0712.32/2322 ลงวันที่ 6 มิถุนายน 2543 (ภาคผนวก ก) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศใหม่เป็นเด็ก 100 บาท และผู้ใหญ่ 200 บาท และออกประกาศที่ กษ 0712.32/3674 ลงวันที่ 1 กันยายน 2543 (ภาคผนวก ข) กำหนดราคาค่าธรรมเนียมสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยประเภทเด็ก 10 บาท และผู้ใหญ่ 20 บาท โดยที่การดำเนินการดังกล่าวยังไม่ได้มีการศึกษาถึงความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมต่อพื้นที่อุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งและประเมินถึงผลการใช้ค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บใหม่แต่อย่างใด ซึ่งภายหลังจากขึ้นค่าธรรมเนียมเป็นที่น่าสังเกตว่าในปีพ.ศ. 2544 จำนวนนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติหลายแห่งลดลง เช่น อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ นักท่องเที่ยวลดลงร้อยละ 26.44 อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนลดลงร้อยละ 15.63 อุทยานแห่งชาติตาดโตนลดลงร้อยละ 28.56 อุทยานแห่งชาติออบขานลดลงร้อยละ 77.53 เป็นต้น (ส่วนอุทยานแห่งชาติ, 2545)

อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ และอุทยานแห่งชาติดาดโตน จังหวัดชัยภูมิ เป็นอุทยานแห่งชาติขนาดใหญ่ที่มีสถิตินักท่องเที่ยวอยู่ในอันดับ 1 ใน 20 ของอุทยานแห่งชาติที่นักท่องเที่ยวไปเยือนสูงที่สุดในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2544 (ส่วนอุทยานแห่งชาติ, 2545) ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า การขึ้นค่าธรรมเนียมน่าจะส่งผลต่อจำนวนของนักท่องเที่ยวทั้ง 2 อุทยานแห่งชาติ โดยที่ลักษณะของนักท่องเที่ยวที่ใช้พื้นที่ของอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์นั้น ประกอบไปด้วยนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ มีรูปแบบการประกอบกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลายทั้ง เดินป่า นมัสการพระมหาธาตุ ตั้งแคมป์ ถ่ายรูป ชมวิว (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2540) ขณะที่อุทยานแห่งชาติดาดโตน แม้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจะจัดอยู่ในอันดับต้น ๆ แต่โดยส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่ และประกอบกิจกรรมนันทนาการหลักเพียง 2 ประเภท คือการชมน้ำตก และปิกนิก (ศูนย์วิจัยป่าไม้, 2538) โดยภาพรวมอุทยานแห่งชาติทั้ง 2 แห่ง จึงมีความแตกต่างของทรัพยากรทางด้านนันทนาการ แต่มีการกำหนดค่าธรรมเนียมเข้าใช้พื้นที่ในอุทยานแห่งชาติที่เท่ากัน ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าอาจส่งผลต่อความพึงพอใจ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในลักษณะที่แตกต่างกัน ตลอดจนอาจส่งผลต่อประสบการณ์ทางด้านนันทนาการของนักท่องเที่ยว รวมถึงความต้องการกลับมาเยือนพื้นที่เดิมได้

ในระหว่างที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาถึงการตอบสนองของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติใดเลยในประเทศไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาในหัวข้อดังกล่าว โดยจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของการตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทั้งสองแห่งควบคู่กับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของนักท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากปัจจัยทางด้านภูมิหลังของนักท่องเที่ยว ประสบการณ์ในการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว ประเภทกิจกรรมนันทนาการที่ได้เข้าร่วม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ว่า จะส่งผลต่อการตอบสนองในการจ่ายอัตราค่าธรรมเนียมในการเข้าใช้พื้นที่อุทยานแห่งชาติหรือไม่ อย่างไร และนักท่องเที่ยวจะมีความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมในอัตราเท่าใด รวมไปถึงการศึกษาว่าการตอบสนองของนักท่องเที่ยวจะส่งผลต่อการกลับมาเยือนอุทยานแห่งชาติในครั้งต่อไปหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับอัตราค่าธรรมเนียมที่เหมาะสมในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวจะได้รับต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์การตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ และเปรียบเทียบความแตกต่างของการตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ และอุทยานแห่งชาติตาคลี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตอบสนองของค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการกับความถี่ในการกลับมาเยือนอุทยานแห่งชาติในอนาคตของนักท่องเที่ยว

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้นักท่องเที่ยวที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ อำเภอจอมทอง แม่แจ่ม และสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติตาคลี อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เป็นประชากรเป้าหมายในการศึกษา โดยการวัดการตอบสนองของนักท่องเที่ยวจะวัดจาก 2 ตัวแปรคือ ทศนคติต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการและความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการของนักท่องเที่ยว

นิยามศัพท์

การตอบสนอง หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ โดยในการวิจัยครั้งนี้วัดจาก 2 ตัวแปร คือ ทศนคติต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการและความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียม

นักท่องเที่ยว หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่เดินทางไปเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ และอุทยานแห่งชาติตาคลี จังหวัดชัยภูมิ โดยมีวัตถุประสงค์

หลักเพื่อการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ ทั้งที่พักรีสอร์ทและไม่พักรีสอร์ท โดยแบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ค่าธรรมเนียม หมายถึง ค่าธรรมเนียมผ่านเข้าพื้นที่อุทยานแห่งชาติรายบุคคล ค่าธรรมเนียมผ่านเข้าอุทยานอุทยานแห่งชาติสำหรับรถ ค่าธรรมเนียมการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ และค่าธรรมเนียมการใช้เส้นทางพักรีสอร์ท

อุทยานแห่งชาติ หมายถึง อุทยานแห่งชาติที่ทำการศึกษา ได้แก่ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ในจังหวัดเชียงใหม่ และอุทยานแห่งชาติดาดโตน ในจังหวัดชัยภูมิ

เชื้อชาติ หมายถึง เชื้อชาติของนักท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ระดับรายได้ หมายถึง ระดับรายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนอุทยานแห่งชาติ มีหน่วยเป็นบาทสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย และหน่วยเป็นบาทสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศโดยแปลงค่าจากเงินดอลลาร์สหรัฐเป็นเงินบาทไทย ด้วยอัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลลาร์สหรัฐ เท่ากับ 43 บาท

ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม หมายถึง จำนวนครั้งที่นักท่องเที่ยวเคยเดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติที่ทำการศึกษา

แรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่ หมายถึง ความต้องการในการใช้ฐานทรัพยากรภายในอุทยานแห่งชาติเพื่อประกอบกิจกรรมนันทนาการ โดยพิจารณาจากจำนวนกิจกรรมที่ต้องการประกอบภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม หมายถึง การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการขึ้นค่าธรรมเนียมเข้าไปใช้พื้นที่อุทยานแห่งชาติ วัดในลักษณะของการรู้หรือไม่ว่าอุทยานแห่งชาติขึ้นค่าธรรมเนียมเข้าใช้พื้นที่

การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียม หมายถึง ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวต่อค่า
ธรรมเนียมที่ได้จ่ายไปว่ามีผลต่อบริการด้านนันทนาการในพื้นที่ทำการศึกษา พิจารณาจากการรู้
หรือไม่ว่าอุทยานแห่งชาตินำค่าธรรมเนียมไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ

การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความรู้สึกที่นักท่องเที่ยวมีต่อ
สภาพแวดล้อมบริเวณที่ทำการศึกษา โดยประเมินในแง่ของความเสื่อมโทรม/ไม่เสื่อมโทรม

ทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม หมายถึง ความรู้สึกที่นักท่องเที่ยวมีต่อค่าธรรมเนียมประเภท ต่าง
ๆ โดยแบ่งการวัดเป็น 2 ส่วน คือ วัดจากความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับค่าธรรมเนียมของ
อุทยานแห่งชาติโดยรวม 17 ประเด็น ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ และทัศนคติต่อความเหมาะสมของค่า
ธรรมเนียมที่จ่าย วัดจากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความเหมาะสมของค่าธรรมเนียม
ประเภทต่าง ๆ ในพื้นที่ศึกษาที่ได้จ่ายไป

ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม หมายถึง ความสามารถในการจ่ายค่าธรรมเนียมในการเข้าใช้
ประโยชน์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ค่าธรรมเนียมในการได้รับการบริการทางด้านนันทนาการ และ
ค่าธรรมเนียมทางการใช้ประโยชน์ด้านการบริการ ด้วยความเต็มใจโดยบุคคลผู้นั้นสมัครใจที่
จะกระทำ โดยพิจารณาความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม 4 ประเภท ได้แก่ ค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่ง
ชาติรายบุคคล ค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับรถ ค่าธรรมเนียมการเดินป่า และค่าธรรมเนียม
เนียมการตั้งเต็นท์พักแรม

ความพึงพอใจต่อการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความรู้สึกที่นักท่องเที่ยวประเมิน
ภายในใจต่อการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวที่ทำการศึกษา โดยประเมินในแง่ของความรู้สึกพอใจมาก /
พอใจน้อย

ความต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ หมายถึง ความตั้งใจที่จะกลับหรือไม่กลับ
มาเยือนแหล่งนันทนาการเดิมซึ่งเป็นพื้นที่ทำการศึกษาอีกในอนาคตโดยจ่ายค่าธรรมเนียมเท่ากับ
ในปัจจุบัน

การตรวจเอกสาร

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจเอกสารในส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับอัตราค่าธรรมเนียมและความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม
 - 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้
 - 1.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ
2. พื้นที่ศึกษา
3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ

อุทยานแห่งชาติ (national park) ตามความหมายของ International Union for Conservation of Nature and Natural Resource หรือ IUCN (1984) คือพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ซึ่งประกอบด้วยระบบนิเวศสำคัญที่เป็นตัวแทนของภูมิภาค ลักษณะเด่นตามธรรมชาติหรือทิวทัศน์งดงาม เป็นแหล่งของพืชพรรณและสัตว์ป่า ธรณีสถาน และเป็นที่อาศัยที่มีคุณค่าทางด้านวิทยาศาสตร์ การศึกษา และนันทนาการ โดยไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม ซึ่งจากความหมายดังกล่าว ประเทศไทยได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะและภูมิประเทศ โดยตามความหมายในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 นั้น ระบุว่าอุทยานแห่งชาติ หมายถึง ที่ดินซึ่งรวมความถึงพื้นที่ดินทั่วไป ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเล ที่ได้รับการกำหนดให้

เป็นอุทยานแห่งชาติ ลักษณะที่ดินดังกล่าว เป็นที่ที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจ และมีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใด ซึ่งมีใช้ทบวงการเมือง ทั้งนี้การกำหนดดังกล่าวก็เพื่อให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม เพื่อสงวนไว้ให้เป็นแหล่งการศึกษาและความรื่นรมย์ของประชาชนสืบไป (สุรเชษฐ์ และ ศิริลักษณ์, 2535)

สำหรับการจัดการอุทยานแห่งชาติของประเทศไทยนั้น กรมป่าไม้ (2539) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง (ปัจจุบันการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติในประเทศไทยอยู่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ขึ้นกับกระทรวงใหม่คือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามนโยบายการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวง ทบวง กรมใหม่ในปี พ.ศ. 2545) โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้โดยสรุปดังนี้

1. เพื่อคุ้มครองพื้นที่ธรรมชาติที่มีทรัพยากรที่โดดเด่นและหาได้ยากในพื้นที่นั้น ซึ่งได้แก่ พืช สัตว์ ปราภรณ์ทางธรรมชาติ ทิวทัศน์ที่สวยงาม สิ่งที่น่าสนใจทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม มิให้เสื่อมสภาพลงไป ฉะนั้นจะต้องได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายโดยเฉพาะ และมีเจ้าหน้าที่บริหารงานอย่างเพียงพอ

2. เพื่อให้เป็นสถานที่สำหรับการศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยได้โดยไม่สิ้นสุด ฉะนั้นอุทยานแห่งชาติจะต้องมีบริการในด้านการศึกษา เช่น การบรรยาย ฉายภาพยนตร์ แจกเอกสารเผยแพร่ มีห้องสมุด เป็นต้น นอกจากนี้จะต้องให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาหรือสถาบันต่าง ๆ เพื่อไปศึกษาค้นคว้าทางด้านวิชาการด้วย

3. เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยที่อุทยานแห่งชาติทั่วไปมีทิวทัศน์ที่สวยงาม ซึ่งอาจจะเป็นทิวเขา ทะเลสาบ พุ่มหญ้า ถ้ำ หุบเหว หน้าผา ฯลฯ การพักผ่อนหย่อนใจในอุทยานแห่งชาติกระทำได้โดยวิธีต่าง ๆ เช่น การตั้งแคมป์พักแรม ดูสัตว์ ถ่ายรูป เดินป่า ชมวิิว เป็นต้น ฉะนั้นอุทยานแห่งชาติจะต้องจัดการให้มีกิจกรรมทางนันทนาการ จัดให้มีการความสะดวกในการคมนาคม สถานที่พักแรม ร้านอาหาร และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ

ทั้งนี้แนวทางการจัดการอุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นหนึ่งในพื้นที่อนุรักษ์นั้นมีแนวคิดในการจัดการด้วยการแบ่งเขตการจัดการพื้นที่ กำหนดออกมาเป็นแผนการจัดการ (management plans)

ประกอบด้วยเขตการจัดการที่มีวัตถุประสงค์แตกต่างกันไปตามแต่สภาพแวดล้อมในแต่ละบริเวณตามหลักการแล้ว กำหนดให้อย่างน้อย 3 ใน 4 ของพื้นที่ (ร้อยละ 75) หรือมากกว่า ควรต้องได้รับการจัดการตามวัตถุประสงค์หลัก และในพื้นที่ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 25) หรือน้อยกว่า กิจกรรมการจัดการใด ๆ จะต้องไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์หลัก (สุรเชษฐ์, 2539)

ดรชณี (2543) กล่าวว่า เขตการจัดการ (management zone) จัดแบ่งขึ้นเพื่อแสดงถึงขอบเขตของพื้นที่ที่มีศักยภาพและขีดจำกัดในการใช้พื้นที่ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้ประโยชน์ในแต่ละเขตการจัดการและแนวทางการจัดการที่เหมาะสมจึงแตกต่างกันด้วย การจำแนกเขตการจัดการนี้คำนึงถึงการป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ และพิจารณาถึงขีดความสามารถของพื้นที่ที่เป็นไปตามธรรมชาติที่มีอยู่ โดยหลักสากลเขตการจัดการสำหรับพื้นที่อนุรักษ์มีดังนี้

1. เขตการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ (scientific zone) หรือเขตคุ้มครองธรรมชาติเข้มงวด (strict nature reserve zone) เป็นพื้นที่ธรรมชาติที่ปราศจากการรบกวนจากมนุษย์หรือมีการรบกวนน้อยมาก พื้นที่ที่มีความเปราะบาง หรือมีพืชพันธุ์และ/หรือสัตว์ป่าที่ต้องการการคุ้มครองดูแลรักษาอย่างเข้มงวดให้ปลอดจากการรบกวนของมนุษย์

2. เขตสันโดษหรือเขตป่าเปลี่ยน (primitive zone) หรือเขตอนุรักษ์สภาพแวดล้อมธรรมชาติ (natural environment conservation zone) เป็นพื้นที่ธรรมชาติซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงหรือถูกรบกวนโดยมนุษย์น้อยมาก เป็นส่วนของพื้นที่อนุรักษ์ที่มีองค์ประกอบของระบบนิเวศที่เด่นเป็นพิเศษ เช่น พืชพรรณ สัตว์ป่า หรือปรากฏการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ ที่แปลกตา พื้นที่ในเขตนี้อาจอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำกัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกประกอบกิจกรรมน้อยมากได้

3. เขตนันทนาการ (recreation zone) หรือ เขตการใช้ประโยชน์ทั่วไป (extensive use zone) เป็นพื้นที่ที่ส่วนใหญ่ยังคงความเป็นธรรมชาติอยู่แต่อาจมีบางส่วนได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปบ้างจากการกระทำของมนุษย์ พื้นที่ที่มีความโดดเด่น ทิวทัศน์สวยงาม สามารถพัฒนาให้เป็นจุดท่องเที่ยวหรือแหล่งที่สามารถกระทำกิจกรรมนันทนาการได้ โดยให้มีผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด ขณะเดียวกันก็จัดให้มีเส้นทางเข้าถึงและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รองรับกิจกรรมนันทนาการ แต่ไม่ส่งเสริมการนันทนาการแบบคนหมู่มาก

4. เขตการใช้ประโยชน์แบบเข้มข้น (intensive use zone) หรือ เขตบริการ (service zone) เป็นเขตที่เป็นพื้นที่ธรรมชาติและพื้นที่ที่ได้ถูกคัดแปลงจากสภาพดั้งเดิมแล้ว หรือเป็นจุดที่มีความสวยงามโดดเด่นตามธรรมชาติอยู่ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือน พื้นที่ที่สามารถรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบคนหมู่มากได้ รวมถึงการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้

5. เขตการบริหารงาน (administrative use zone) เป็นพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นสถานที่ที่ใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ เช่น อาคารที่ทำการ โรงซ่อมและเก็บรักษายานยนต์และอุปกรณ์ต่าง ๆ บ้านพักเจ้าหน้าที่

6. เขตฟื้นฟูธรรมชาติ (natural recovery zone) เป็นบริเวณที่ต้องการฟื้นฟูปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้กลับคืนสู่สภาพธรรมชาติ จากที่เคยถูกรบกวนหรือบุกรุกทำลายอย่างหนักมาก่อน

7. เขตโบราณสถานหรือโบราณวัตถุ (historical-cultural zone) เป็นพื้นที่ที่มีการค้นพบหลักฐานสำคัญและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม สมควรที่จะอนุรักษ์ไว้ให้สาธารณชนได้ชื่นชม

8. เขตการใช้ประโยชน์เพื่อวัตถุประสงค์พิเศษ (special use zone) เป็นเขตที่กันไว้สำหรับการใช้ประโยชน์ที่ไม่ระบุหรือปรากฏ เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ประเภทนั้น ๆ

9. เขตกันชน (buffer zone) เป็นพื้นที่กำหนดขึ้นสำหรับเป็นกันชนระหว่างพื้นที่อนุรักษ์/ทรัพยากรในพื้นที่ กับผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ที่ดินนอกพื้นที่อนุรักษ์

แต่ทั้งนี้ในเขตนันทนาการของอุทยานแห่งชาติหากมีการแบ่งเขตการจัดการเพิ่มก็จะสะดวกต่อการบริหารและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทั่วไปมักจะมีการแบ่งเขตในเขตนันทนาการเป็น 3 เขต (สุรเชษฐ์ และ สิริลักษณ์, 2535) ได้แก่

1. เขตบริการ (service zone) หรือ เขตการใช้ประโยชน์อย่างเข้มข้น (intensive use zone) หมายถึง เขตที่แบ่งไว้เพื่อการพัฒนาสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ ได้แก่ อาคารสถานที่เพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น ที่ทำการ บ้านพัก โรงเก็บพัสดุครุภัณฑ์ โรง

เรือนสำหรับสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกของนักท่องเที่ยว เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ที่พักแรมที่เป็นอาคารบ้านพัก ร้านค้า ร้านอาหาร ลานจอดรถ ห้องสุขา เป็นต้น

2. เขตนันทนาการ (recreation zone) หมายถึง เขตที่รวมเอาสิ่งที่น่าสนใจหรือจุดสนใจต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ไว้ด้วยกัน เช่น น้ำตก ถ้ำ แหล่งน้ำ ชายหาด จุดชมวิว ทางเท้า ที่ตั้งแคมป์ เป็นต้น เขตนันทนาการมีเนื้อที่ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับลักษณะเด่นของพื้นที่ว่ามีมากน้อยแค่ไหน และประชาชนมีความพอใจจะใช้ประโยชน์มากน้อยเพียงใด

3. เขตป่าเปลี่ยว (primitive zone) หรือเรียกว่าเขตสงวนสภาพธรรมชาติ (environmental preservation zone) หมายถึงบริเวณที่มีสภาพสมบูรณ์และมีความเปราะบาง หรือเกิดผลกระทบได้ง่าย

พื้นที่นันทนาการซึ่งเป็นพื้นที่ในเขตบริการและเขตนันทนาการในอุทยานแห่งชาติปัจจุบันได้มีบทบาทสำคัญในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ ทั้งผู้ที่สนใจศึกษาระบบนิเวศและประชาชนทั่วไปที่เข้ามาใช้บริการพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเป็นจำนวนมากขึ้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของพื้นที่นันทนาการในอุทยานแห่งชาติ ในการเป็นแหล่งให้ความรู้ ศึกษาวิจัย และให้ประสบการณ์ทางด้านนันทนาการกับนักท่องเที่ยว โดยมีกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลาย อาทิเช่น การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การเที่ยวถ้ำ เที่ยวชมน้ำตก ดูนก ส่องสัตว์ ขับรถชมทิวทัศน์ เป็นต้น

โดยปัจจุบันแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อนุรักษ์ มีการเปลี่ยนรูปแบบจากการตัดสินใจโดยอาศัยเฉพาะปัจจัยทางชีวภาพ (biological determinism) มาเป็นรูปแบบของการตัดสินใจแบบเปิดโอกาสให้คนมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยพิจารณาถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น สาธารณชนทั่วไป ผู้ประกอบการ ชุมชนในภูมิภาคมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจของผู้บริหารและนักจัดการมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยจะต้องมีการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการ และนำไปปฏิบัติได้ Haas (1997) และ นภวรรณ (2543) กล่าวว่า เป้าหมายของการจัดการทรัพยากรธรรมชาตินั้น ก็เพื่อตอบสนองสินค้าและบริการของสังคมในลักษณะที่ยั่งยืน ความหลากหลายของสินค้าและบริการจากทรัพยากรธรรมชาติและพื้นที่ธรรมชาติทำให้จำเป็นต้องเปิดโอกาสให้สาธารณชนมีส่วนร่วมในการจัดการมากขึ้น ดังเช่น การจัดการทางด้านนันทนาการนั้น ก็มีความต้องการข้อมูลที่มีความหลากหลายซึ่งไม่เพียงแค่จัดกิจกรรม

ให้เหมาะสมเท่านั้น แต่ยังคงพิจารณาในเรื่องของประสบการณ์ในการนัดหมายการที่นักท่องเที่ยวจะได้รับด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับอัตราค่าธรรมเนียมและความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม

แนวคิดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมในพื้นที่นันทนาการทางธรรมชาตินั้น เป็นแนวทางในเชิงนโยบายของนักจัดการพื้นที่นันทนาการ Hendee *et al.* (1978) ระบุว่าการใช้ค่าธรรมเนียมนั้นสามารถใช้ได้อย่างกว้างขวางในทุกพื้นที่ ซึ่งไม่ยากนักในการจัดการ แต่ในมุมมองของนักท่องเที่ยวที่จะยอมรับค่าธรรมเนียมนั้นก็มิตั้งแต่ระดับต่ำสุดไปถึงระดับสูงสุด ดังนั้นหากการใช้ระบบราคาค่าธรรมเนียมโดยไม่คำนึงถึงความเต็มใจที่จะจ่าย ซึ่งเป็นต้นทุนการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของนักท่องเที่ยวแล้ว ผลที่ได้รับนั้นอาจจะไม่ได้รับการยอมรับ และจะแสดงผลทั้งต่อพื้นที่และระยะเวลาในการใช้บริการ เนื่องจากผู้ใช้อาจจะคิดว่าเป็นต้นทุนในการใช้ จึงใช้อย่างเต็มที่ ซึ่งเขาได้ศึกษาถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าแถบตะวันตกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกา 3 แห่ง พบว่านักท่องเที่ยว 4 ใน 10 คน เห็นด้วยกับการจ่ายค่าธรรมเนียมในการเข้าไปใช้พื้นที่แต่ละครั้ง เพื่อนำเงินรายได้มาใช้ในการบริการและการบำรุงรักษาพื้นที่ แต่ค่าธรรมเนียมนั้นควรจะอยู่ในราคาพอประมาณ ขณะที่ 1 ใน 3 ไม่เห็นด้วยกับการเก็บค่าธรรมเนียม

การศึกษาดังกล่าวของ Hendee *et al.* สอดคล้องกับ Cordes and Ibrahim (1996) ที่กล่าวว่า การจัดการด้านนันทนาการนั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ภายใต้พื้นฐานของประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวและการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ พื้นฐานนี้สามารถประยุกต์ใช้ได้ในพื้นที่ของเอกชนที่มีขนาดเล็ก ๆ และในอุทยานแห่งชาติขนาดใหญ่ ด้วย ทั้งนี้แต่เดิมนั้นการเก็บค่าธรรมเนียมจะใช้สำหรับพื้นที่นันทนาการของภาคเอกชนเท่านั้น ที่กำหนดค่าธรรมเนียมไว้ในการเข้าใช้บริการ โดยจะต้องกำหนดราคาค่าธรรมเนียมให้เหมาะสมกับราคาตลาดเพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวที่เป็นลูกค้าเข้ามาใช้บริการ แต่สำหรับพื้นที่สาธารณะนั้นมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ประชาชนกลุ่มหนึ่งเห็นว่าไม่ควรที่จะมีการเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าใช้บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่า การเก็บค่าธรรมเนียมนั้นจะช่วยก่อให้เกิดความกระตือรือร้นในการบริการที่ดีและมีคุณภาพขึ้น ซึ่งนักจัดการควรที่จะตัดสินใจว่าจะเก็บค่าธรรมเนียมหรือไม่ และ Winter *et al.* (1999) กล่าวว่า นักจัดการควรตระหนักถึงการยอมรับของประชาชนในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมใหม่ เพราะหากขาดซึ่งการยอมรับแล้ว จะมีความเสี่ยงที่นักท่องเที่ยวจะกลับมาเยือนพื้นที่ที่ลดลง ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องให้งบประมาณที่จะมาสนับสนุนในการจัดการพื้นที่ลดลงด้วย

อย่างไรก็ตามแนวคิดในการเก็บค่าธรรมเนียมในพื้นที่นั้นธนาคารทางธรรมชาติที่มีความเหมาะสมนั้น มีผู้ให้แนวทางในการจัดการในประเด็นนี้ค่อนข้างจำกัด เนื่องจากทรัพยากรทางด้านนั้นธนาคารเป็นสินค้าสาธารณะ (public goods) ตามหลักทางด้านเศรษฐศาสตร์แล้ว กลไกตลาดโดยใช้ระบบราคาไม่สามารถทำงานได้ เนื่องจากสินค้าสาธารณะมีลักษณะที่สำคัญ 2 สิ่ง คือ ไม่มีคู่แข่งในการบริโภค (non-rival in consumption) อันหมายถึง บุคคลหนึ่งจะสามารถบริโภคสินค้าสาธารณะโดยไม่ทำให้ความพอใจของบุคคลอื่นที่ได้รับจากสินค้าสาธารณะลดลง และไม่มีผู้มีสิทธิเด็ดขาด (non-excludability) จึงไม่อาจกีดกันไม่ให้บุคคลอื่นเข้ามาใช้ประโยชน์ได้ จึงมีการใช้ประโยชน์กันได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพราะการที่ไม่มีสิทธิเด็ดขาดทำให้ไม่สามารถกีดกันผู้ไม่จ่ายเงินไม่ให้บริโภคได้ ดังนั้นการแสดงออกถึงความพึงพอใจของผู้บริโภคในสังคมจะไม่พยายามสะท้อนถึงความพอใจในสินค้าสาธารณะอย่างแท้จริง และจะเลือกใช้ประโยชน์จากสินค้าสาธารณะนั้นโดยไม่จ่ายเงิน ทำให้ไม่ทราบถึงอุปสงค์สำหรับสินค้าสาธารณะ จากลักษณะดังกล่าวทำให้กลไกราคาไม่สามารถเข้ามามีบทบาทในการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ (สมพร, 2540) ดังนั้นการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมจึงเป็นนโยบายหนึ่งสำหรับการบริหารจัดการพื้นที่ธรรมชาติ

วิชัย (2542) กล่าวว่า สถานที่นั้นธนาคารไม่ว่าจะเป็นทางธรรมชาติหรือวัฒนธรรมนั้น จะต้องได้รับการดูแลรักษา ปรับปรุง และสร้างสรรค์สิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าไปใช้บริการเอาไว้เพื่อนำมาซึ่งความสนุกสนาน เพลิดเพลินและสบายใจเมื่อเข้าไปใช้บริการยังสถานที่นั้น ๆ แต่ทั้งนี้แนวทางการจัดการเกี่ยวกับสถานที่นั้นธนาคารในเรื่องของการเก็บค่าบริการนั้น ควรกระทำเพื่อจะได้นำรายได้เหล่านั้น ไปบำรุงรักษาสถานที่นั้นธนาคารให้คงสภาพอยู่ตลอดไป แต่ไม่ควรเก็บแพงนัก เพราะผู้เข้ามาใช้บริการมีศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน

ไกรยุทธ (2533) กล่าวว่า การเก็บค่าบริการ (user charge) เป็นวิธีการที่ใช้ในภาคเอกชนในการจัดการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ค่าบริการที่เก็บได้ก็จะเป็นเงินที่นำไปจุนเจือค่าใช้จ่ายในการผลิตและการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค แต่ในภาครัฐการให้บริการของรัฐเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคนั้น โดยปกติจะมาในรูปของการจัดการผลิตและแจกจ่ายให้กับประชาชน โดยไม่เรียกเก็บค่าบริการแต่อย่างใด เงินที่ใช้จุนเจือค่าใช้จ่ายในการผลิตและการดำเนินงาน ก็จะมาจากการเก็บภาษีจากประชาชนจำนวนหนึ่งที่รับบริการที่รัฐจัดผลิต โดยอาจเสียเงินเพียงเล็กน้อยหรือไม่เสียก็ได้ และเมื่อรัฐหันมาใช้วิธีการของเอกชน โดยเรียกเก็บค่าบริการจากประชาชนที่ได้รับประโยชน์โดยตรง เช่น การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมนั้น จะทำให้

ผู้บริโภคเห็นมูลค่าของรายจ่ายในการผลิตบริการนั้น ๆ ซึ่งจะมีการปรับตัวในเชิงปริมาณการใช้ตามระดับราคาที่เกี่ยวข้อง

ในประเด็นการเก็บค่าธรรมเนียมนี้ ดิเรก (2538) ให้ข้อเสนอแนะในการเก็บค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติว่า การจัดเก็บค่าธรรมเนียนั้นควรจะมีการปรับเป็นครั้งคราวให้เหมาะสมกับกาลเวลา โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วม จากที่ปัจจุบันการตัดสินใจกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมนั้น ถูกผูกขาดโดยข้าราชการส่วนกลางเพียงฝ่ายเดียว โดยได้เสนอวิธีการใหม่ในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ให้เป็นระบบแบ่งรายได้ (revenue sharing) ของอุทยานแห่งชาติ โดยให้มีการแบ่งรายได้จากค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติออกเป็น 3 ส่วน คือส่วนแรกให้เป็นรายได้เข้าอุทยานแห่งชาติที่นำไปใช้ในกิจกรรมที่กำหนด โดยสมมติให้เป็นร้อยละ 30 ของรายได้ ส่วนที่สองให้แบ่งเป็นรายได้นอกงบประมาณของกรมป่าไม้ กำหนดให้เป็นร้อยละ 30 ของรายได้ ส่วนนี้จะนำไปดูแลจัดการอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ ซึ่งบางแห่งอาจมีรายได้น้อย และส่วนที่สาม แบ่งส่วนที่เหลือร้อยละ 40 ให้เป็นรายได้ของรัฐบาลท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบล

เพื่อให้การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมที่ได้รับนั้นมีความเหมาะสม การสอบถามถึงความเต็มใจจ่าย (willingness to pay) ของผู้ใช้ประโยชน์จึงเป็นวิธีหนึ่งที่กลุ่มนักคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์สวัสดิการนำมาใช้เพื่อประเมินมูลค่าของสิ่งแวดล้อม และวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม เพราะเมื่อทราบถึงระดับสวัสดิการที่เกิดขึ้นจากนโยบายการพัฒนาต่าง ๆ ก็จะทำให้ทราบว่านโยบายนั้นเป็นนโยบายที่มีประสิทธิภาพหรือไม่ (อดิศร์, 2542)

Freeman (1979) ได้ให้คำจำกัดความคำว่า “ความเต็มใจจ่าย” หรือ Willingness to Pay (WTP) ว่าเป็นผลประโยชน์ของการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยบุคคลในสังคม จะแสดงในทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม ภาพสิ่งแวดล้อมในระดับต่าง ๆ จะทำให้ทราบถึงมูลค่ารวมของคุณภาพสิ่งแวดล้อมในสังคม ซึ่งเรื่องเดช (2531) ได้ขยายความคำว่า ความเต็มใจจ่ายว่าเป็นการแสดงให้เห็นถึงอุปสงค์ที่มีประสิทธิภาพ (effective demand) เพราะในกรณีของสินค้าสาธารณะ ซึ่งไม่สามารถกีดกันผู้อื่นให้เข้ามาร่วมบริโภคได้นั้น ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการแต่ละคนจะพยายามซ่อนความประสงค์ที่จะใช้บริการนั้น เพื่อจะได้ไม่ต้องจ่ายค่าบริการ เพราะรู้ว่าถึงไม่จ่าย ตนเองก็สามารถใช้ประโยชน์จากบริการนั้นได้ ทำให้เกิดอุปสงค์ที่ไม่มีประสิทธิภาพ (ineffective demand) กลไกราคา

ไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ และการที่บุคคลแต่ละคนจะแสดงความเต็มใจจ่ายออกมานั้น มีตัวแปรอยู่มากมาย (Sibert, 1981) ได้แก่

1. ทักษะที่มีต่อสังคม เป็นความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะแสดงออกมาให้เห็นจากคำพูดหรือพฤติกรรมของคนแต่ละคน และเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้านคือ

1.1 องค์ประกอบด้านความรู้เชิงประมาณค่า

1.2 องค์ประกอบด้านความรู้สึก

1.3 องค์ประกอบด้านความพร้อมที่จะแสดงออก

2. ระดับการรับรู้ข่าวสาร ซึ่งเป็นผลต่อการตัดสินใจเพราะยังมีข้อมูล ความรู้มาก ประสบการณ์ต่างๆ ก็จะเพิ่มขึ้น

3. ความถี่ในการใช้ทรัพยากร โดยบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์จะมีทัศนคติที่ละเลยต่อธรรมชาติ

4. รายได้ จัดเป็นตัวแปรสำคัญที่มีส่วนในการกำหนดความเต็มใจที่จะจ่าย

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้

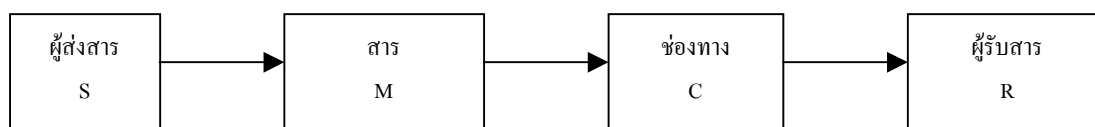
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้นั้นได้มีการอธิบายควบคู่ไปกับการสื่อสาร ซึ่งเป็นการถ่ายทอดความหมายและอารมณ์ จากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง โดยใช้สื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ ภาษา สัญลักษณ์ต่างๆ รูปภาพ ท่าทาง เป็นต้น (พัชนี, 2526) เช่นเดียวกับถวิล (2526) ซึ่งกล่าวว่า การสื่อสารหรือการสื่อความหมายนั้น เป็นการสื่อความหมายจากผู้สื่อสารหรือผู้ส่งสาร (sender) ไปยังผู้รับสาร (receiver) เพื่อให้ผู้รับเข้าใจในสิ่งที่ผู้ส่งต้องการ โดยทำได้จากการสื่อความหมายด้วยวาจา และการสื่อความหมายโดยไม่ใช้วาจา โดยมีองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ (ภาพที่ 1)

1. แหล่งข้อมูลหรือผู้ส่งสาร (source: S) เป็นจุดเริ่มต้นของข้อมูลหรือข่าว (message) เป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาหรือองค์การ

2. สาร (message: M) ได้แก่เนื้อหาต่าง ๆ ที่จะส่งไป อาจจะเป็นภาษาหรือทั้งที่เป็นภาษาและไม่ใช้ภาษารวมกัน สารจะทำหน้าที่เป็นสิ่งที่เร้า ผู้ส่งจะส่งไปยังผู้รับ โดยที่สารนั้นอาจจะอยู่ในรูปของเสียงที่มีลักษณะเป็นคำพูด วลี ประโยค หรือหน่วยของภาษาที่ยาว ๆ ก็ได้

3. ช่องทาง (channel: C) เป็นช่องทางที่จะส่งสารไปยังผู้รับ อาจจะใช้ความรู้สึกด้วยการมองเห็น การได้ยิน การสัมผัสและการใช้กลิ่นก็ได้ เมื่อมีการใช้ช่องทางมากกว่าหนึ่งอย่าง การรับรู้ของคนก็จะละเอียดมากขึ้น

4. ผู้รับสาร (receiver: R) หมายถึงบุคคลที่เป็นผู้รับสารจากผู้ส่งสาร อาจจะเป็นบุคคลคนเดียว หลายคนหรือกลุ่มก็ได้ เมื่อผู้รับได้รับสารแล้ว เขาจะต้องแปลความหมายของสารจากประสบการณ์ที่เขาถืออยู่ และเขาจะพัฒนาตัวของเขาหลาย ๆ ทางเพื่อให้มีประสบการณ์มากขึ้น

ภาพที่ 1 รูปแบบของการสื่อสารหรือการสื่อความหมายที่ David Berlo ได้อธิบายไว้

การรับรู้เป็นขั้นตอนที่สำคัญหนึ่งในกระบวนการสื่อสาร ซึ่งความสามารถในการที่จะรับรู้ในกระบวนการสื่อสารทั้งการรับรู้และการตีความข่าวสารได้อย่างถูกต้องในสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว จึงมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของผู้รับรู้ในขั้นต้น (นพมาศ, 2536) ซึ่งพัชณี (2526) กล่าวว่า การรับรู้ของบุคคลนั้นมีทั้งการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง การรับรู้บุคคลอื่น การรับรู้สังคม โดยสังคมเป็นตัวเร้าในลักษณะที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ ซึ่งเป็นผลของการทำงานของระบบประสาทสัมผัสและมีสภาพการจูงใจ ประสบการณ์มีทั้งที่เป็นความรู้สึก (raw feeling) ความรู้สึกนี้จะบรรยายเป็นคำพูดไม่ได้ เช่น ความรู้สึกเสียใจ ดีใจ ตื่นเต้นใจ โกรธ หรือประสบการณ์ที่อธิบายเป็นคำพูดได้ หรือในลักษณะของประสบการณ์ที่เป็นนามธรรม (abstract experience) โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ได้แก่

1. คุณสมบัติของผู้รับรู้ คุณสมบัติภายในของผู้รับรู้ มีส่วนในการรับรู้อย่างมาก เพราะบอกแนวโน้มว่าจะเกี่ยวข้องกับสถานะที่เป็นจริงของสิ่งเร้าอย่างไร คุณสมบัติเหล่านี้ได้แก่ แรงขับ ความต้องการ ทัศนคติ บุคลิกภาพ และการปรับตัวส่วนบุคคล

2. การใส่ใจ เกิดจากการมีสิ่งเร้าที่มีลักษณะเด่นผ่านเข้ามา ร่างกายเกิดความพร้อมและสนองตอบเนื่องจากการใส่ใจจะทำให้คนได้ยิน ได้เห็น สิ่งนั้นก่อนเสมอ ความใส่ใจอาจเกิดจากสภาพการณ์ สิ่งภายนอกและภายในที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล

3. การเตรียมพร้อมในการรับรู้ จะเกิดขึ้นก่อนมีสิ่งเร้ากระตุ้น การเตรียมพร้อมจะช่วยให้บุคคลคาดการณ์ล่วงหน้าในสิ่งที่จะเกิดขึ้นและเตรียมพร้อมตัวเองอย่างเต็มที่ ต่อการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในสถานการณ์นั้น ๆ

4. บุคลิกภาพของบุคคล บุคลิกที่สำคัญต่อการรับรู้ทางสังคม ได้แก่ บุคคลที่มีนิสัยชอบสังคม (extrovert) และบุคคลที่ชอบเก็บตัว (introvert) บุคคลที่มองโลกในแง่ดีย่อมเห็นแต่ส่วนดี ตรงข้ามกับคนมองโลกในแง่ร้าย ก็จะเห็นแต่ส่วนไม่ดี

ขณะเดียวกันข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งผู้ส่งข่าวสารได้นำสารผ่านช่องทางการสื่อสาร อันได้แก่ ช่องทางสื่อมวลชน เช่นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นการติดต่อระหว่างบุคคลเพื่อถ่ายทอดข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารนั้น ผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ จะมีคุณลักษณะอยู่ 5 ขั้น (Everett และ Floved, 1971) คือ

1. ขั้นการรับรู้ (awareness stage) หมายความว่า บุคคลได้รับวิทยาการใหม่หรือความคิดใหม่เป็นครั้งแรก แต่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในวิทยาการใหม่นั้น เป็นการรับรู้วิทยาการใหม่ที่มีอยู่แต่ยังไม่แสวงหาข่าวสารเพิ่มเติม

2. ขั้นความสนใจ (interest stage) หมายความว่า บุคคลเริ่มสนใจในความรู้ใหม่ และพยายามแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

3. ขั้นการประเมิน (evaluation stage) หมายความว่า บุคคลคิดทบทวนไตร่ตรอง ถึงผลดีผลเสียของความรู้ใหม่อยู่ในใจก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะทำหรือไม่ทำ

4. ขั้นการทดลอง (trial stage) หมายความว่า บุคคลนำความรู้ใหม่ไปปฏิบัติในขนาดเล็ก ๆ เป็นการทดลองเพื่อดูผลก่อนตัดสินใจยอมรับต่อไป

5. ขั้นการยอมรับ (adoption stage) หมายความว่า เป็นขั้นตอนที่บุคคลตกลงใจนำข้อมูลความรู้ใหม่ไปปฏิบัติ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

การศึกษาถึงทัศนคติของผู้ใช้บริการนั้น มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย โดยสุชาและสุรางค์ (2520) กล่าวว่า ทัศนคติคือความรู้สึกหรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ความรู้สึกหรือท่าทีจะเป็นไปในทำนองที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ ไม่ต่างกับ โสภา (2521) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นการรวบรวมความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความเห็น และความจริง ซึ่งได้แก่ ความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งความรู้สึก ซึ่งเป็นการประเมินค่าทั้งทางบวกและทางลบ โดยทั้งหมดจะเกี่ยวพันกัน ทัศนคติเมื่อได้ก่อรูปขึ้นมาแล้วยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้ เพราะมีแนวโน้มที่จะคงอยู่ตลอดไป เช่นเดียวกับจำรอง (2539) ซึ่งกล่าวว่า ทัศนคติคือความโน้มแน้วที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าชนิดต่าง ๆ เช่น คน สัตว์ วัตถุและสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ขณะที่ นภวรรณ (2543) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ภายใต้สภาวะการณ์ที่กำหนด เป็นการตอบสนองในเชิงการประเมินค่า ไม่ว่าจะเป็นการเปิดเผย (overt) หรือไม่เปิดเผย (covert) ทัศนคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสังเกต/ วัดได้โดยตรง แต่สามารถแปลความอ้างอิง (infer) ได้จากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า และการประเมินค่าจะมีความต่างในความเข้มข้น หรือระดับของคุณค่าที่ให้

โดยสรุปแล้ว ทัศนคติจึงหมายถึง ความรู้สึกนึกคิดภายในของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นการสนองตอบต่อสิ่งเร้าในลักษณะของการประเมินค่าว่าพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ

การที่บุคคลจะมีทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น จะต้องมียอดประกอบเป็นขั้นตอน ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ (ถวิล, 2526)

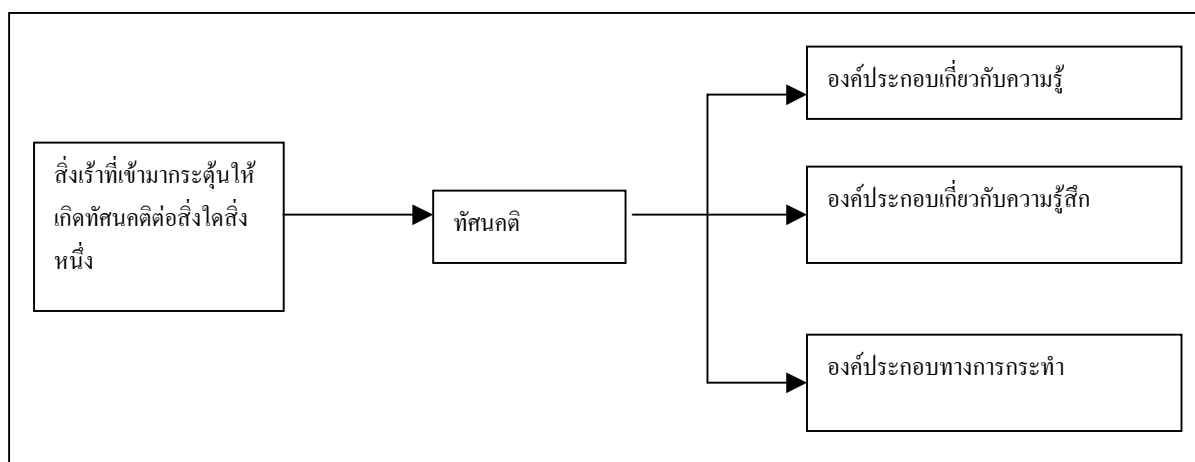
1. องค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้ (cognitive component) การที่บุคคลจะมีทัศนคติต่อสิ่งใดนั้น จำเป็นต้องมีความรู้ในสิ่งนั้นก่อน เพื่อจะได้รู้ว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์หรือโทษเพียงใด บางคนมี

ความรู้ในเรื่องนั้นมาเพียงเล็กน้อย ก็เกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นได้ บางคนต้องรู้มากกว่านี้ จึงจะเกิดทัศนคติในสิ่งนั้น ดังนั้น ปริมาณของการรับรู้ต่อสิ่งใดจะเกิดทัศนคติในแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน

2. องค์ประกอบเกี่ยวกับการรู้สึก (affective component) เมื่อบุคคลมีความรู้ในสิ่งใดมาแล้ว และความรู้นั้นมีมากพอที่จะรู้ว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์ บุคคลก็จะเกิดความรู้สึก (affective) ชอบสิ่งนั้น แต่ถ้ารู้ว่าสิ่งนั้นไม่ดี บุคคลก็จะเกิดความรู้สึกไม่ชอบ

3. องค์ประกอบทางการกระทำ (behavioral component) คือเมื่อบุคคลมีความรู้ในสิ่งนั้นแล้ว และความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบจะเกิดตามมา บุคคลก็พร้อมที่จะกระทำอย่างไรอย่างหนึ่งลงไป

ดังแสดงรายละเอียดในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ประกอบของทัศนคติ (Rosenberg & Others, 1960 อ้างโดย Ajzen and Fishbein, 1980)

ลักษณะ (2540) อธิบายเพิ่มเติมว่า ทัศนคติเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ และการแสดงออกของมนุษย์ จึงไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวบุคคลมาตั้งแต่เกิด แต่เกิดจากบุคคลนั้นได้เรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ซึ่งปกติทัศนคติของบุคคลจะได้รับการหล่อหลอมมาตั้งแต่เด็กจนโตเป็นผู้ใหญ่ เริ่มต้นจากวัยเด็กก็จะได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว และโรงเรียน เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ก็ได้เรียนรู้จากกฎระเบียบ วัฒนธรรม บรรทัดฐานของสังคมและหล่อหลอมจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน

Ajzen and Fishbein (1980) กล่าวถึงทัศนคติว่า ประสบการณ์จะทำให้บุคคลเกิดความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ เหตุการณ์หรือการกระทำก่อให้เกิดความเชื่อได้หลาย ๆ ความเชื่อ ซึ่งความเชื่อเหล่านั้นอาจเป็นผลจากการสังเกตโดยตรงหรือได้มาโดยอ้อม (inference process) บางความเชื่ออาจหายไปแล้ว และมีความเชื่อใหม่เกิดขึ้นแทน เมื่อทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นฟังก์ชันของความเชื่อ ทัศนคติของบุคคลจึงเปลี่ยนแปลงได้ โดยแปรผันตามระบบความเชื่อ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลก็อาจทำได้โดยการเปลี่ยนแปลงความเชื่อของบุคคลนั้น อย่างไรก็ตามแม้บุคคลจะมีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหลาย ๆ ความเชื่อ แต่จะมีความเชื่อจำนวนไม่มากนักที่มีความสำคัญและใช้ในการวัดทัศนคติของบุคคลในขณะหนึ่งขณะใด

เนื่องจากทัศนคติมืองค์ประกอบ 3 ประการ การวัดทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจวัดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง หรืออาจวัดทุกองค์ประกอบไปพร้อมกัน ถวิล (2526) กล่าวว่า การวัดทัศนคตินั้น สามารถวัดออกมาในลักษณะของทิศทาง (direction) และปริมาณ (magnitude) ซึ่งการวัดมีอยู่หลายวิธีคือ

1. วิธีการสังเกต (observation) เป็นวิธีการใช้ตรวจสอบบุคคลอื่น โดยการเฝ้ามองและจดบันทึกพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีแบบแผน
2. วิธีการสัมภาษณ์ (interview) เป็นวิธีการที่จะต้องออกไปสอบถามบุคคลนั้น ๆ ด้วยการพูดคุย โดยปกติจะต้องมีการเตรียมแผนการล่วงหน้าว่าจะต้องสัมภาษณ์เรื่องใด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด
3. วิธีการใช้แบบสอบถาม (questionnaire) วิธีนี้เป็นที่นิยมมากในการวัดทัศนคติเนื่องจากสามารถสร้างและถามได้ในหลาย ๆ ด้านตามความต้องการ แบบสอบถามที่นิยมใช้กันมากได้แก่ มาตรวัดแบบลิเคิร์ต และมาตราส่วนแบบ Semantic differential

3.1 มาตราส่วนแบบลิเคิร์ต (Likert Scales) โดย Rensis Likert ผู้สร้างแบบสอบถามขึ้นเพื่อวัดทัศนคติ ประกอบไปด้วยข้อความที่แสดงถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใ้เราอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (strongly agree) เห็นด้วย (agree) ไม่แน่ใจ (undecided) ไม่เห็นด้วย (disagree) และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (strongly disagree)

3.2 มาตรการวัดความแตกต่างแห่งความหมาย (Semantic Differential Scales) โดย Charles E. Osgood ผู้คิดค้นการวัดทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งโดยใช้คำคุณศัพท์ 2 คำ มีความหมายตรงข้ามกัน ระหว่างคำทั้งสองนี้จะมีค่าระดับคะแนนอยู่ระหว่างกลาง โดยคำคุณศัพท์ที่นำมาใช้นั้น มี 3 ชนิดด้วยกัน คือ คำคุณศัพท์ที่แสดงถึงการประเมินค่า เช่น ดี-ชั่ว ฉลาด-โง่ เป็นต้น คำคุณศัพท์ที่แสดงถึงพลังหรือศักยภาพ เช่น แข็ง-อ่อน ใหญ่-เล็ก เป็นต้น และคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงการกระทำ เช่น เร็ว-ช้า ตื่นเต้น-สงบ เป็นต้น

4. การสะท้อนให้เห็นภาพ (projective techniques) เป็นการวัดทัศนคติทางอ้อม ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการได้คำตอบที่ไม่ตรงตามทัศนคติที่เป็นจริงของผู้ตอบได้

5. วิธีการวัดแบบไม่รบกวน (unobtrusive measures) การวัดลักษณะนี้จะเป็นวิธีศึกษาที่ผู้ถูกวัดไม่รู้ตัว ได้แก่ การใช้สิ่งจذبบันทึก การวัดร่องรอย เป็นต้น

ดังที่กล่าวแล้วว่าทัศนคตินั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในต่อสิ่งเร้าที่มากกระตุ้น ก่อให้เกิดความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจได้ ทั้งนี้ความพึงพอใจนั้น เป็นแนวคิดในทางจิตวิทยาซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้หลายคน ไม่ว่าจะเป็น Krech and Crutchfield (1962) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองพร้อมบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในระดับหนึ่ง ขณะที่ Tiffin and McComick (1965) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นแรงจูงใจของมนุษย์ที่ตั้งอยู่บนความต้องการขั้นพื้นฐาน (basic needs) มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับผลสัมฤทธิ์และสิ่งจูงใจ (incentive) และพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ต้องการ

เช่นเดียวกับ Shelley (1985) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความพึงพอใจพร้อมกับอธิบายในเชิงลึกกว่าเป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยความรู้สึก 2 แบบของมนุษย์ คือความรู้สึกในทางบวก และความรู้สึกในทางลบ โดยความรู้สึกทางบวก เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้จะเพิ่มความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก จะเห็นว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อน และความสุขนี้ก็ส่งผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ โดยความรู้สึกทั้ง 3 อัน ได้แก่ ความรู้สึกทางบวก ความรู้สึกทางลบ และความสุข มีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อน และระบบความสัมพันธ์ทั้งสามนี้ เรียกว่าระบบความพอใจ โดยความพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อระบบความพอใจมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ ความพอใจสามารถแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกทางบวกแบบต่าง ๆ ได้ และความรู้สึกทางบวกนี้ ยังเป็นตัวช่วยให้เกิดความพอใจเพิ่มขึ้นอีกได้ สิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึก ความคิดเห็น

หรือความพอใจแก่มนุษย์ ได้แก่ ทรัพยากร (resource) หรือสิ่งเร้า (stimuli) การวิเคราะห์ระบบความพอใจ คือการศึกษาว่าทรัพยากรหรือสิ่งเร้าแบบใดเป็นที่ต้องการในการที่จะทำให้เกิดความพอใจและความสุขแก่มนุษย์ ความพอใจจะเกิดได้มากที่สุดเมื่อมีทรัพยากรทุกอย่างที่เป็นที่ต้องการครบถ้วน แต่เนื่องจากทรัพยากรในโลกนี้มีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นความพอใจจะเกิดขึ้นได้มากที่สุดเมื่อมีการจัดการทรัพยากรอย่างถูกต้องเหมาะสม และสภาพแวดล้อมกายภาพก็เป็นทรัพยากรของระบบความพอใจอันหนึ่ง

Krech and Crutchfield (1962) กล่าวว่า สิ่งที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีปัจจัยที่แตกต่างกันไป ได้แก่ ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมและค่านิยม ความสามารถทางร่างกาย ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคมของนักท่องเที่ยวขณะประกอบกิจกรรมบริเวณแหล่งนั้นธนาคาร โดยปัจจัยเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่มาตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้

การศึกษาถึงแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่บุคคลหนึ่งจะตอบสนองออกมาและแสดงพฤติกรรมออกมา ซึ่งสุรเชษฐ์ และศิริลักษณ์ (2535) กล่าวว่าการศึกษาพฤติกรรมการใช้ประโยชน์ (use behavior) ในพื้นที่นั้นธนาคารมีปัจจัยทางพฤติกรรมบางอย่างส่งผลต่อสภาพแวดล้อมในบริเวณพื้นที่ ปัจจัยดังกล่าวได้แก่ แรงกระตุ้นภายใน (motivation) กลุ่มสังคมในขณะที่การกระทำนั้นเกิดขึ้น ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในอดีตของบุคคลเป็นตัวกำหนด ดังนั้นความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้ใช้ และความสัมพันธ์ของพฤติกรรมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจะเป็นประโยชน์สำหรับฝ่ายจัดการพื้นที่ ซึ่งประสบการณ์ของผู้ใช้ ที่ผู้ใช้เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้พื้นที่อย่างถูกต้องเหมาะสม มีแนวโน้มต่อการใช้แหล่งนั้นธนาคารที่ก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด ขณะเดียวกันแรงกระตุ้นของผู้ใช้ เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้พิจารณาว่าทำไมประชาชนทั่วไปจึง เข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่นั้นธนาคาร

พื้นที่ศึกษา

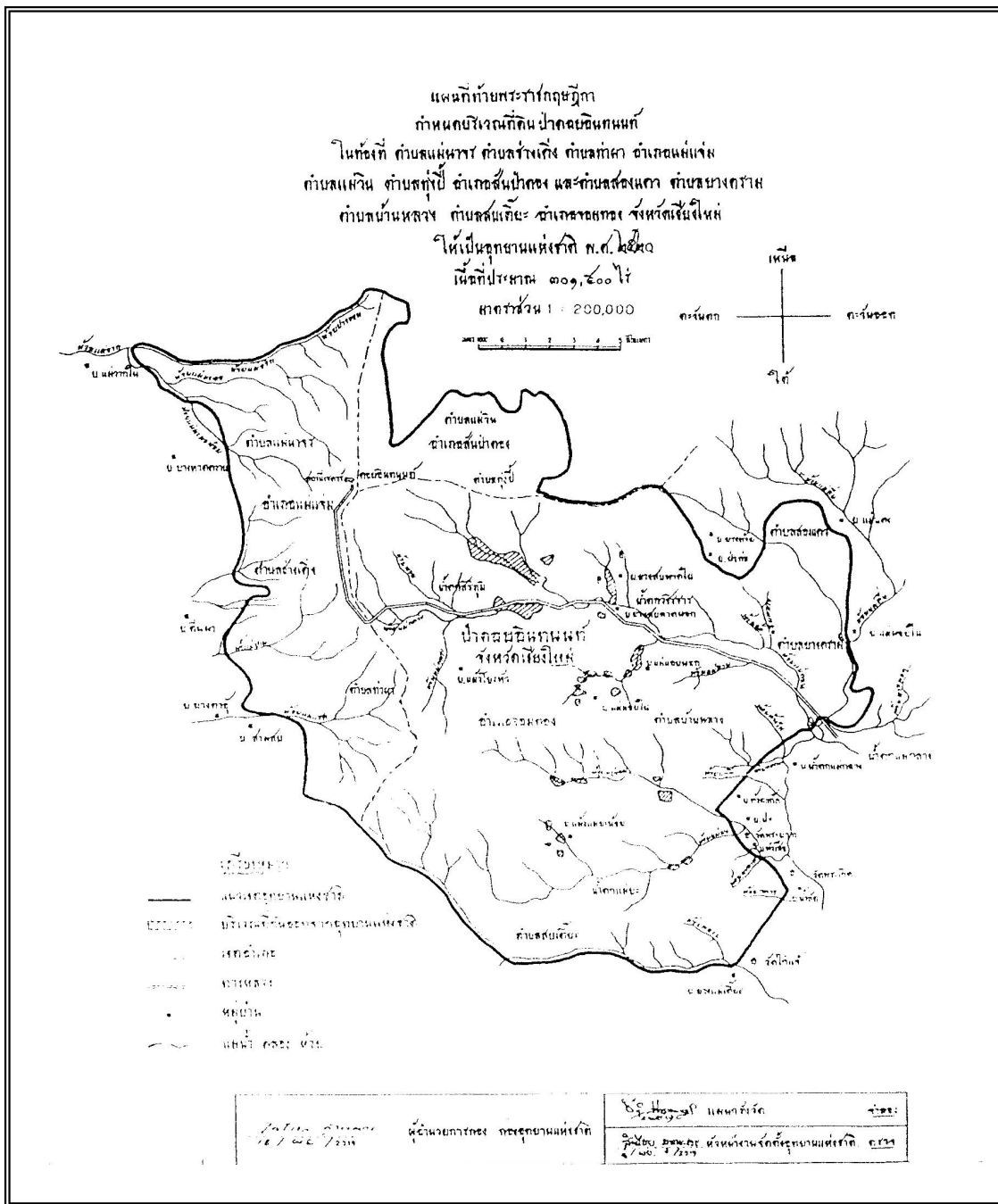
การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ศึกษา 2 พื้นที่ ได้แก่

1. อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่
2. อุทยานแห่งชาติดาดโตน จังหวัดชัยภูมิ

อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์

อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ได้รับการประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2515 นับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 6 ของประเทศ มีเนื้อที่ 482.4 ตารางกิโลเมตร หรือ 301,500 ไร่ แต่เดิมนั้นดอยอินทนนท์มีชื่อว่า ดอยหลวงหรือดอยอ่างกา ตามความหมายของดอยหลวงซึ่งหมายถึงภูเขาที่มีขนาดใหญ่ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ดอยอินทนนท์” ตามพระนามของพระเจ้าอินทวิชยานนท์ ซึ่งเป็นเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่จวบจนปัจจุบัน มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ตามแนวเขตการปกครอง 3 อำเภอในจังหวัดเชียงใหม่ คืออำเภอสันป่าตอง อำเภอจอมทอง และอำเภอแม่แจ่ม สภาพภูมิประเทศประกอบด้วยภูเขาสูงค่าสลับซับซ้อน ยอดที่สูงที่สุดคือยอดดอยอินทนนท์ สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 2,565 เมตร และเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในประเทศ และเป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำหลายสาย ไม่ว่าจะเป็นต้นน้ำแม่กลาง แม่น้ำป่าก่อ แม่ยะ แม่แจ่ม แม่ขาน และเป็นส่วนหนึ่งของต้นน้ำแม่ปิง (คณะวนศาสตร์, 2530) ดังแสดงในภาพที่ 3

อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์จัดว่าเป็นอุทยานแห่งชาติที่มีความสำคัญลำดับที่ 1 ในแง่คุณค่าและความสำคัญของสภาพธรรมชาติตามลักษณะอุทยานแห่งชาติสากล เพราะดอยอินทนนท์เป็นอุทยานแห่งชาติที่มีพื้นที่กว้างขวาง มีความหลากหลายทางสภาพนิเวศป่าไม้และชนิดของพรรณพืชสูง มีองค์ประกอบของพรรณพืชและสัตว์ป่าที่หายากและเฉพาะถิ่นค่อนข้างมาก มีความหลากหลายของสภาพพื้นที่และแหล่งเพื่อนันทนาการและการท่องเที่ยว รวมทั้งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชนเผ่าที่อาศัยอยู่มาก (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2540)

ภาพที่ 3 แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
 ที่มา : กรมป่าไม้ (2545)

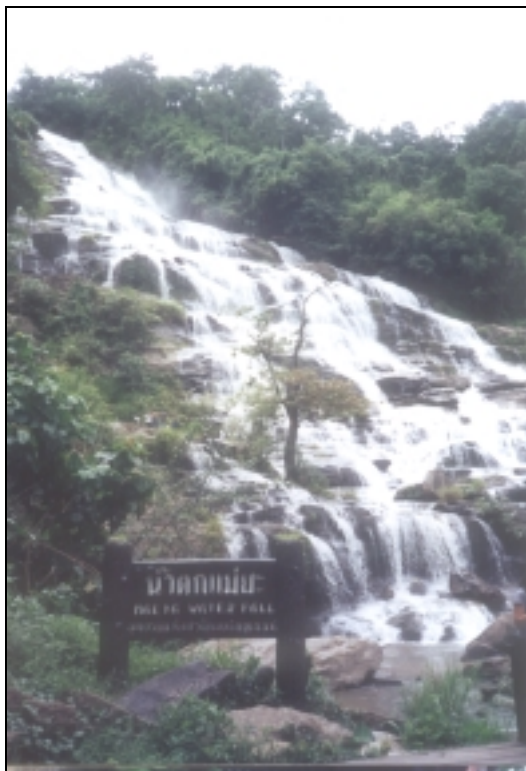
จากสภาพภูมิประเทศที่มียอดเขาสูง ส่งผลให้สภาพภูมิอากาศมีความหนาวเย็นตลอดปี ความชื้นสูงมาก โดยในเดือนมกราคมจะมีอากาศหนาวเย็นที่สุด และบริเวณยอดดอยอินทนนท์จะพบน้ำค้างแข็งเกิดขึ้นอยู่เสมอ ๆ ลักษณะของสังคมพืชและป่าไม้ในอุทยานแห่งชาติแบ่งออกได้เป็น 6 ประเภท คือ ป่าเต็งรัง (Dry-Dipterocarp Forest) ป่าเต็งรังผสมสน (Pine-Dipterocarp Forest) ป่าสนผสมก่อ (Pine-Oak Forest) ป่าดิบเขา (Hill Evergreen Forest) ป่าผสมผลัดใบ (Mixed Deciduous Forest) และป่าดิบแล้ง (Dry Evergreen Forest) ประกอบด้วยพันธุ์ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สัก ตะเคียน สน เต็ง เหียง มะเกลือ แดง ประดู่ รกฟ้า มะค่า เกิดแดง จำปีป่า เป็นต้น และยังมีพันธุ์ไม้ที่พบในพื้นที่อุทยานแห่งชาตินี้เท่านั้น (endemic species) ไม่น้อยกว่า 31 ชนิด และพันธุ์ไม้ที่หายาก (rare species) หรือใกล้สูญพันธุ์ (endangered species) อีกไม่น้อยกว่า 8 ชนิด (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2540)

พันธุ์ไม้หายากที่สำคัญได้แก่ โปสามหาง (*Syningtonia populnea*) กระจังหนงาณี (*Sapria himalayana*) คำขาวหรือกุหลาบพันปีสีขาว (*Rhododendron microphyton* และ *Rhododendron veitchianum*) และคำแดงหรือกุหลาบพันปีสีแดง (*Rhododendron delavayi*) ซึ่งจะพบขึ้นอยู่แห่งเดียวในประเทศไทย คือเฉพาะบนยอดดอยอินทนนท์ บริเวณกิ่วแม่ปานและบริเวณอ่างกา เท่านั้น (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2540)

สำหรับสัตว์ป่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ มีอยู่มากมายหลายชนิด โดยมีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอาศัยอยู่ประมาณ 65 ชนิด นกอาศัยอยู่ประมาณ 354 ชนิด (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2540) และยังมีสัตว์เลื้อยคลานและแมลงอีกมากมายหลายชนิด และยังมีสัตว์ที่หายากหรือเฉพาะถิ่นหลายชนิด ได้แก่ หนูห้วยดอย (*Eothenomy melanogaster*) กะท่าง (*Tylotriton verrucosus*) เต่าปูลู (*Platysystemum megacephalum*) นกคิเวหางสีน้ำตาล (*Mila stringula*) นกปีกสั้นสีน้ำเงิน (*Brachyteryx montana*) นกกระจิ๊ดคอสีเทา (*Phylloscopus borealis*) และนกกินปลีหางสีเขียว (*Aethopyganipalensis angkanensis*) ซึ่งพบแห่งเดียวเท่านั้นในประเทศไทย (คณะวนศาสตร์, 2530)

ทรัพยากรทางด้านนั้นพันนาการของอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์มีความหลากหลายและแตกต่างกันไปโดยมีจุดเด่นที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ (ดังแสดงในภาพที่ 4)

1. น้ำตกแม่กลาง อยู่ทางทิศตะวันออกของอุทยานแห่งชาติบริเวณถนนสายจอมทอง-คอยอินทนนท์ บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 8 เป็นน้ำตกที่มีความสวยงามเหมาะกับการเล่นน้ำ
2. น้ำตกวชิรธาร หรือน้ำตกเมืองโยง เป็นน้ำตกที่เกิดจากลำห้วยแม่กลางมีความชันสูง มีขนาดสูงใหญ่ประมาณ 80 เมตร มีน้ำไหลตลอดทั้งปี น้ำตกแห่งนี้ตั้งอยู่ริมถนนทางขึ้นสู่ยอดคอยอินทนนท์บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 22
3. น้ำตกแม่ยะ เป็นน้ำตกที่มีขนาดใหญ่และสูง มีความสวยงามเนื่องจากน้ำในลำห้วยแม่ยะไหลลดหลั่นลงมาถึง 30 ชั้น รวมความสูงประมาณ 280 เมตร ช่วงฤดูฝนน้ำตกจะมีน้ำแผ่เต็มหน้าผากกว้าง 100 เมตร ฤดูแล้งปริมาณน้ำอาจลดน้อยลงแต่สายน้ำตกจะใสสะอาดกว่า สามารถเล่นน้ำได้ น้ำตกตั้งอยู่บริเวณทิศใต้ของอุทยานแห่งชาติ ตามถนนสายจอมทอง-ฮอด
4. น้ำตกลิวิภูมิ เดิมชื่อน้ำตกเลาติ เป็นน้ำตกสองสายที่ไหลลงมาจากหน้าผาสูง ซึ่งสามารถมองเห็นได้จากระยะไกล น้ำตกลิวิภูมิตั้งอยู่ที่บ้านขุนกลางซึ่งเป็นชุมชนขนาดใหญ่ของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง บริเวณกิโลเมตรที่ 31 ถนนสายจอมทอง-คอยอินทนนท์
5. ถ้ำบริจินดา เป็นถ้ำที่สวยงามที่สุด และมีขนาดใหญ่มีหินงอก หินย้อย อยู่บนภูเขาทางทิศตะวันออกของอุทยานแห่งชาติ
6. อ่างกาหลวง อยู่บริเวณจุดสูงสุดของคอยอินทนนท์ ตรงข้ามกับศูนย์บริการนักท่องเที่ยว บรรยากาศในอ่างกาหลวงปกคลุมด้วยเมฆที่ลอยพัดผ่านเข้ามาตลอดเวลา อากาศจึงชื้นและเต็มไปด้วยละอองน้ำ ทำให้ต้นไม้ใหญ่ในป่าดิบเขามีสอสและเฟิร์นขึ้นหุ้มเต็มต้นลักษณะคล้ายกับป่าในเขตรักษาพันธุ์ พบพรรณไม้หายาก อาทิ กุหลาบพันปี ข้าวตอกฤๅษี เป็นต้น ภายในอ่างกาหลวงจัดเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะทาง 300 เมตร โดยใช้สะพานไม้ทั้งหมดเพื่อป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวเหยียบย่ำ
7. พระมหาธาตุนภเมทนีดลและพระมหาธาตุนภพลภูมิสิริ (กม. 41.8) เป็นเจดีย์สูงใหญ่ตระหง่านบริเวณยอดคอยอินทนนท์สร้างถวายแด่องค์สมเด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาสทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ

ภาพที่ 4 ทรัพยากรนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์

8. ทางเดินศึกษาธรรมชาติกุ่มแม่ปาน เป็นเส้นทางเดินธรรมชาติอีกเส้นทางหนึ่งที่สวยงาม ในส่วนของอุทยานแห่งชาติซึ่งจุดเริ่มต้นอยู่ใกล้กับเจดีย์นภเมทนีดล เส้นทางนี้จะผ่านสภาพธรรมชาติที่แตกต่างกัน 2 ลักษณะคือ ป่าดิบเขาและทุ่งหญ้าบนสันเขา เส้นทางมีระยะทางสั้น ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 2-3 ชั่วโมง

9. น้ำตกแม่ปาน ที่กม. 66 บนถนนแม่แจ่ม มีทางแยกไปน้ำตกแม่ปานทางเข้าเป็นถนนลูกรัง ประมาณ 2 กิโลเมตร จะถึงหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ และสถานที่พักแรม

ลักษณะกิจกรรมนันทนาการที่สังเกตพบในพื้นที่ ได้แก่ การชมวิวยิวทัศน์ บริเวณยอดดอย และตามเส้นทางหลวงที่มุ่งสู่ยอดดอย การถ่ายภาพ การขับรถชมวิวยิว การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การตั้งแคมป์พักแรม การดูนก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอนุสิทธิ์ (2545) ที่พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ส่วนใหญ่นิยมประกอบกิจกรรมการมาเยือนยอดดอย การถ่ายภาพธรรมชาติ การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การสักการะพระมหาธาตุ การขับรถชมวิวยิว และการตั้งแคมป์พักแรม ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ลักษณะการประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์

การจัดเก็บค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ มีค่าเก็บค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคล และค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับรถ บริเวณต่าง ๆ ได้แก่

1. บริเวณด่านตรวจจุดที่ 1 กิโลเมตรที่ 8 ซึ่งเป็นทางเข้าหลักของอุทยานแห่งชาติจากเส้นทางจอมทอง ดังภาพที่ 6
2. บริเวณด่านตรวจจุดที่ 2 ทางเข้าอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์จากเส้นทางอำเภอแม่แจ่ม
3. บริเวณด่านตรวจจุดที่ 3 บริเวณทางเข้าน้ำตกแม่ยะ

โดยค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคลสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นเด็กมีอัตราค่าเข้า 10 บาทต่อคน สำหรับผู้ใหญ่ 20 บาทต่อคน และสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เป็นเด็กมีอัตราเท่ากับ 100 บาทต่อคน สำหรับผู้ใหญ่ 200 บาทต่อคน และค่าเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับพาหนะแบ่งเป็นประเภทรถ ได้แก่ รถมอเตอร์ไซค์คันละ 20 บาทต่อคัน รถยนต์นั่งหรือรถเก๋ง คันละ 30 บาทต่อคัน รถตู้และรถสองแถว 30 บาทต่อคัน รถบัส 50 บาทต่อคัน

ส่วนการเก็บค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยวที่นำเต็นท์มาเองจะต้องเสียค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์ 30 บาทต่อเต็นท์ และค่าธรรมเนียมการเดินป่าศึกษาธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ปัจจุบันจัดเก็บนักท่องเที่ยวกลุ่มละ 200 บาทสำหรับการเดินป่าศึกษาธรรมชาติเส้นทางกิ่วแม่ปาน ซึ่งต้องมีคนนำทางในการเดินศึกษาธรรมชาติทุกครั้ง ส่วนเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติอ่างกา นั้นไม่มีการเก็บค่าธรรมเนียม ใดๆก็ตาม ปัจจุบันได้มีการเก็บค่าธรรมเนียมบริเวณทางเข้าเจดีย์นภเมทนีดล และพระมหาธาตุนภพลภูมิสิริ บริเวณกม.41.8 ซึ่งหน่วยงานกองทัพอากาศเป็นผู้ดูแลพื้นที่ ในอัตรา 10 บาทต่อคน แสดงดังภาพที่ 7

ภาพที่ 6 ด่านเก็บค่าธรรมเนียมบริเวณทางเข้าอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์

ภาพที่ 7 หางตั๋วค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติ และหางตั๋วเข้าชมพระมหาธาตุเจดีย์

อุทยานแห่งชาติตาคลี

อุทยานแห่งชาติตาคลี ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลนาฝาย ตำบลท่าหิน โงม ตำบลห้วยต้อน ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาภูแลนคา มีพื้นที่ทั้งหมด 217.18 ตารางกิโลเมตร หรือ 135,737.50 ไร่ ซึ่งพื้นที่นี้เป็นส่วนหนึ่งของต้นน้ำลำธารที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิ อันได้แก่ ลุ่มน้ำชีตอนล่างซึ่งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของอุทยานแห่งชาติ ลุ่มน้ำห้วยซ้อระกา ลุ่มน้ำห้วยเสียว เป็นลุ่มน้ำที่อยู่ด้านทิศตะวันออก และลุ่มน้ำห้วยลำปะทาวซึ่งเป็นลุ่มน้ำที่มีพื้นที่มากที่สุด โดยจะคลุมพื้นที่มากกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ลำห้วยลำปะทาวหรือห้วยตาคลีมีพื้นที่ต้นน้ำอยู่นอกเขตอุทยานแห่งชาติ และลำน้ำนี้จะถูกกักน้ำด้วยการสร้างเขื่อนอยู่ทางตอนบนนอกเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

อุทยานแห่งชาติตาคลีประกอบด้วยภูเขาสลับซับซ้อน พื้นที่ของอุทยานด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือจะมีเขาภูเขี้ยว ภูกลาง และภูแลนคา ส่วนพื้นที่ด้านตะวันออกเฉียงเหนือจะมียอดเขาภูแลนคาซึ่งเป็นยอดที่มีความสูงสูงสุดของอุทยานแห่งชาติตาคลี โดยมีความสูงประมาณ 945 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง พื้นที่ตอนล่างทางทิศใต้ของอุทยานแห่งชาติจะเป็นพื้นที่ลาดมีทิศทางด้านลาด (aspect) ทางทิศใต้ ส่วนสภาพอากาศโดยทั่วไปได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และตะวันออกเฉียงเหนือ มีการแบ่งฤดูกาลออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม ฤดูฝนระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน และฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมจนถึงเดือนมกราคม สำหรับสภาพป่าไม้และสังคมพืชส่วนใหญ่จำแนกได้เป็น 2 ประเภทคือ ป่าเต็งรัง ซึ่งมีไม้พื้นล่างส่วนใหญ่เป็นพวกหญ้าเพ็ก (*Arundinaria pusilla*) พันธ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ เต็ง (*Shorea obtuse* Wall.) รัง (*Shorea siamensis*) เหียง (*Dipterocarpus obtusifolius* Teijsm. ex Miq.) ยางพลวง (*Dipterocarpus tuberculatus* Roxb.) พะยอม (*Shorea talura* Roxb.) ประดู่ (*Pterocarpus macrocarpus* Kurz.) เป็นต้น กับป่าดิบแล้ง ซึ่งปัจจุบันมีเนื้อที่ป่าไม้ค่อยๆ สมบูรณ์ เนื่องจากการบุกรุกแผ้วถางทำไร่ มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 16.12 ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ไม้ที่สำคัญได้แก่ กระบาก (*Irvingia malayana* Oliv. ex A. Beern.) ติวแดง (*Cratoxylum formosum* Dyer.) มะกล่ำต้น (*Adenanthera pavonina* Linn.) กระเบาเกล็ด (*Hydnocarpus ilicifolius* King.) เป็นต้น (ศูนย์วิจัยป่าไม้, 2538)

ทรัพยากรสัตว์ป่าพบสัตว์ป่าเลี้ยงลูกด้วยนม จำนวน 18 ชนิด ได้แก่ เก้ง (*Muntiacus muntjak*) หมูป่า (*Sus scrofa*) ลิงกัง (*Macaca nemestrina*) กระต่ายป่า (*Lepus siamensis*) สัตว์เลี้ยง

คลานพบจำนวน 22 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ได้แก่ สัตว์ในวงศ์อึ่ง (*Microhylidae*) วงศ์ปาด (*Rhacophoridae*) เป็นต้น สัตว์ปีกจำพวกนกประจำถิ่นที่สามารถพบเห็นได้โดยทั่วไป ได้แก่ เหยี่ยวรุ้ง (*Spilornis cheela*) นกเงือก (*Anthracoceros albirostris*) นกสาธิตาเขียว (*Cissa chinensis*) และนกขุนทอง (*Gracula religiosa*) เป็นต้น และสัตว์จำพวกปลาจำพวกน้ำจืดซึ่งมีอยู่ชุกชุมตามลำห้วยต่าง ๆ ที่พบมากได้แก่ ปลาชิวควาย (*Rasbora lateristriate*) ปลากระจก (*Ambassis siamensis*) ปลาตะเพียนทราย (*Puntius leiancanthus*) ปลาสร้อย (*Crossocheilus ueticulatus*) และปลากดหิน (*Leiocacia siamensis*) เป็นต้น (ศูนย์วิจัยป่าไม้, 2538)

ภายในอุทยานแห่งชาติมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่

1. น้ำตกตาดโตน นับเป็นน้ำตกที่มีจุดเด่น สูงใหญ่และสวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของอุทยานแห่งชาติตาดโตนและนับว่ามีความสำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจังหวัดชัยภูมิ ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ประมาณ 21 กิโลเมตร อยู่ในบริเวณเขตบริการของอุทยานแห่งชาติตัวน้ำตกประกอบด้วยลานหินกว้างประมาณ 50 x 300 เมตร ทางตอนบนชั้นหินเรียงตัวลดหลั่นกันทำให้น้ำไหลลาดไปตามลาดหิน และตกลงจากโขดหินทางด้านล่างของพื้นที่ซึ่งเป็นจุดที่เกิดน้ำตกสูงประมาณ 6 เมตร ลงสู่แอ่งลำน้ำทางด้านล่าง ซึ่งมีก้อนหินขนาดใหญ่ไหลกระจายทั่วไปในลำธาร น้ำตกตาดโตนมีน้ำไหลตลอดปี โดยเฉพาะในฤดูฝนจะสวยงามมาก ทั้งนี้พบว่าช่วงที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาพักผ่อนและเที่ยวชมเป็นจำนวนมากคือช่วงฤดูแล้ง (ภาพที่ 8)
2. น้ำตกผาเอียง เป็นน้ำตกที่มีลักษณะเป็นหน้าผาเอียงตัดลำห้วย คล้ายกับน้ำตกตาดโตน มีลานหินกว้าง 30 เมตร อยู่ทางทิศตะวันตกของอุทยานแห่งชาติตาดโตน ห่างจากทางหลวงจังหวัดสายชัยภูมิ-หนองบัวแดง บริเวณบ้านชีลองเหนือประมาณ 3 กิโลเมตร (เป็นถนนลูกรัง 2 กิโลเมตร) และลานจอดรถเป็นทางเดินเท้าถึงตัวน้ำตกประมาณ 800 เมตร บริเวณรอบน้ำตกแห่งนี้เป็นป่าดิบแล้งค่อนข้างหนาที่บและยังมีต้นไม้ขนาดใหญ่มาก ทำให้ร่มรื่นเหมาะสำหรับพักผ่อนหย่อนใจเป็นอย่างยิ่ง
3. น้ำตกผาสองชั้น มีลักษณะเป็นผาสองชั้นชัดเจน อยู่ในลำห้วยเดียวกันกับน้ำตกผาเอียงเหนือขึ้นไปจากน้ำตกผาเอียงประมาณ 400 เมตร ลักษณะเป็นหน้าผาสูงประมาณ 5 เมตร สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปค่อนข้างร่มรื่นจากสภาพป่าดิบแล้ง

ภาพที่ 8 ทรัพยากรนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดาดโตน

4. น้ำตกผานิต อยู่ห่างจากน้ำตกผาเอียงมาประมาณ 1 กิโลเมตร ลักษณะคล้ายน้ำตกผาเอียง แต่มีขนาดเล็กกว่า

5. น้ำตกตาดฟ้า เป็นน้ำตกขนาดเล็ก มีลักษณะเป็นลานหินกว้างประมาณ 15-20 กิโลเมตร ขาวโดยตลอดประมาณ 80-90 เมตร ลาดชันประมาณ 30 องศา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอุทยานแห่งชาติตาดโตน อยู่ในท้องที่ตำบลนาเสียว มีทางเข้าอยู่ทางทิศเหนือของบ้านนาวัง ระยะทาง 4 กิโลเมตร ในช่วงฤดูฝนประมาณเดือนสิงหาคม – ตุลาคม จะมีสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป มีสภาพป่าร่มรื่น สวยงามเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว

6. ศาลเจ้าพ่อตาดโตน(ปู่ด้วง) ตั้งอยู่ใกล้บริเวณน้ำตกตาดโตน เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งชาวชัยภูมิและจังหวัดใกล้เคียงเคารพนับถือ

ลักษณะการประกอบกิจกรรมนันทนาการที่สังเกตพบในพื้นที่อุทยานแห่งชาติตาดโตน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางเป็นหมู่คณะ มาประกอบกิจกรรมปิกนิก โดยมีทั้งกลุ่มที่เตรียมอาหารมาประกอบเอง และกลุ่มที่ซื้อจากร้านค้าภายในอุทยานแห่งชาติ กิจกรรมถ่ายภาพ และเล่นน้ำตก ดังภาพที่ 9

สำหรับการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติตาดโตนนั้น มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับบุคคลในอัตราที่เท่ากับอุทยานแห่งชาติแห่งอื่น ๆ คือสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นเด็กอัตรา 10 บาทต่อคน สำหรับผู้ใหญ่ 20 บาทต่อคน สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีอัตราค่าธรรมเนียมเท่ากับที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์คือ สำหรับเด็ก 100 บาทต่อคน และสำหรับผู้ใหญ่ 200 บาทต่อคน ค่าธรรมเนียมผ่านเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับยานพาหนะจะแตกต่างกันในแต่ละประเภท โดยรถมอเตอร์ไซค์อัตรา 10 บาทต่อคัน รถยนต์ประเภทเก๋งและรถปิกอัพ 30 บาทต่อคัน รถตู้ 50 บาทต่อคัน และรถบัส 100 บาทต่อคัน ค่าธรรมเนียมสำหรับการตั้งเต็นท์พักแรม เต็นท์ละ 30 บาท และค่าธรรมเนียมการเดินป่าสำหรับอุทยานแห่งชาติตาดโตนนั้นไม่มีการเก็บแต่อย่างใด

ภาพที่ 9 ลักษณะการประกอบกิจกรรมในพื้นที่อุทยานแห่งชาติตาไถ่

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการศึกษาวิจัยในหัวข้อเดียวกันกับการศึกษาครั้งนี้ยังไม่มีการดำเนินการในประเทศไทย แต่มีการศึกษาในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะในเรื่องของการสอบถามถึงความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อนำมาวิเคราะห์และประเมินถึงมูลค่าของทรัพยากรทางด้านนันทนาการ โดยวิธีการสมมติเหตุการณ์ (contingent valuation method) หรือ วิธี CVM ในพื้นที่อนุรักษ์ต่าง ๆ ได้แก่

Israngkura (1998) ได้สอบถามถึงความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าชมอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ และน้ำตกแม่สา จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการประเมินมูลค่าทางด้านนันทนาการ วิธี CVM ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ประเมินมูลค่าทางด้านนันทนาการ โดยพิจารณาจากทัศนคติในเรื่องความเต็มใจจ่ายของประชาชน ผลการศึกษาพบว่า ค่าเข้าชมอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์เท่ากับ 40 บาท/คน/ครั้ง และค่าเข้าชมน้ำตกแม่สา เท่ากับ 20 บาท/คน/ครั้ง ขณะเดียวกันไม่ควรมีการเก็บค่าเข้าชมดอยสุเทพ นอกจากนี้การเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ประโยชน์ควรที่จะมีการปรับใช้กับพื้นที่ที่ค่อนข้างอ่อนไหวง่ายต่อการถูกทำลายเช่นบริเวณดอยอ่างกาและเส้นทางศึกษาธรรมชาติกัวแม่ปาน

ดิเรก (2538) ศึกษาถึงความยินดีจ่ายของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินมูลค่าของอุทยานแห่งชาติ โดยวิธีประเมินมูลค่าค่าใช้จ่ายในการเดินทางและใช้ CVM ซึ่งเป็นวิธีการทางด้านเศรษฐศาสตร์ สอบถามถึงทัศนคติของบุคคลในเรื่องความยินดีจ่าย ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวยินดีจ่ายค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 22 บาท/คน ในกรณีที่บริการทุกอย่างของทางอุทยานแห่งชาติยังเป็นเช่นเดิม และหากกรณีที่อุทยานแห่งชาติมีการปรับปรุงการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ดีขึ้น นักท่องเที่ยวยินดีจ่ายค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ย 44 บาท/คน

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2540) ได้สำรวจถึงความยินดีจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อประกอบการทำแผนการจัดการอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ระยะที่ 2 โดยสำรวจข้อมูลนักท่องเที่ยวไทย 124 คน และนักท่องเที่ยวต่างชาติ 53 คน ผลการศึกษาพบว่า ทั้งนักท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติยินดีจ่ายค่าธรรมเนียมการเข้าชมอุทยานแห่งชาติมากกว่าที่เก็บอยู่ (อัตราเดิมสำหรับผู้ใหญ่ นักท่องเที่ยวไทย 5 บาท และนักท่องเที่ยวต่างชาติ 20 บาท) โดยหากมีการปรับปรุง

บริการที่มีอยู่แล้ว นักท่องเที่ยวไทยร้อยละ 90 ยินดีจ่ายค่าธรรมเนียมเฉลี่ยเพิ่มเป็น 17 บาท ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ร้อยละ 79 ยินดีจ่ายค่าธรรมเนียม 51 บาท

ฉวีวรรณ (2543) ศึกษาถึงความเต็มใจจ่ายของนักท่องเที่ยวที่ใช้ประโยชน์ในทรัพยากรปะการังด้านการท่องเที่ยว ที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด ด้วยวิธีการสอบถามทัศนคติโดยใช้การสำรวจแบบ CVM พบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้าไปชมปะการังมีความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการใช้ประโยชน์ในปัจจุบันเท่ากับ 21.51 บาท/คน/ครั้ง ขณะที่ผู้ประกอบการที่ให้บริการอุปกรณ์และ/หรือเรือเพื่อการชมปะการัง มีความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการใช้ประโยชน์ในปัจจุบันเท่ากับ 128.64 บาท/คน/ครั้ง

สำหรับการศึกษาในเรื่องที่ใกล้เคียงกันในต่างประเทศ ได้แก่

Richer and Christensen (1999) ศึกษาถึงความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมในพื้นที่สันโดยแบบไม่พักค้างแรม (wilderness day use) ในสหรัฐอเมริกา โดยทำการศึกษาถึงความยินดีจ่ายค่าธรรมเนียมของนักท่องเที่ยวพบว่า มีนักท่องเที่ยวร้อยละ 62 ที่มีความยินดีจ่ายในระดับราคาที่กำหนดไว้ โดยอัตราค่าธรรมเนียมในการเข้าใช้พื้นที่ในแต่ละระดับนั้น แสดงถึงระดับของการเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ด้วย โดยค่าธรรมเนียมที่ระดับ 5 ดอลลาร์ จะมีนักท่องเที่ยวที่เข้าใช้พื้นที่ในปัจจุบันยินดีจ่ายเพียงร้อยละ 48 และเมื่ออัตราค่าธรรมเนียมอยู่ที่ระดับ 3 ดอลลาร์ ความยินดีจ่ายจะเพิ่มเป็นร้อยละ 63 และเมื่อระดับค่าธรรมเนียมลดลงเหลือเพียง 1 ดอลลาร์ ความยินดีจ่ายของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 92

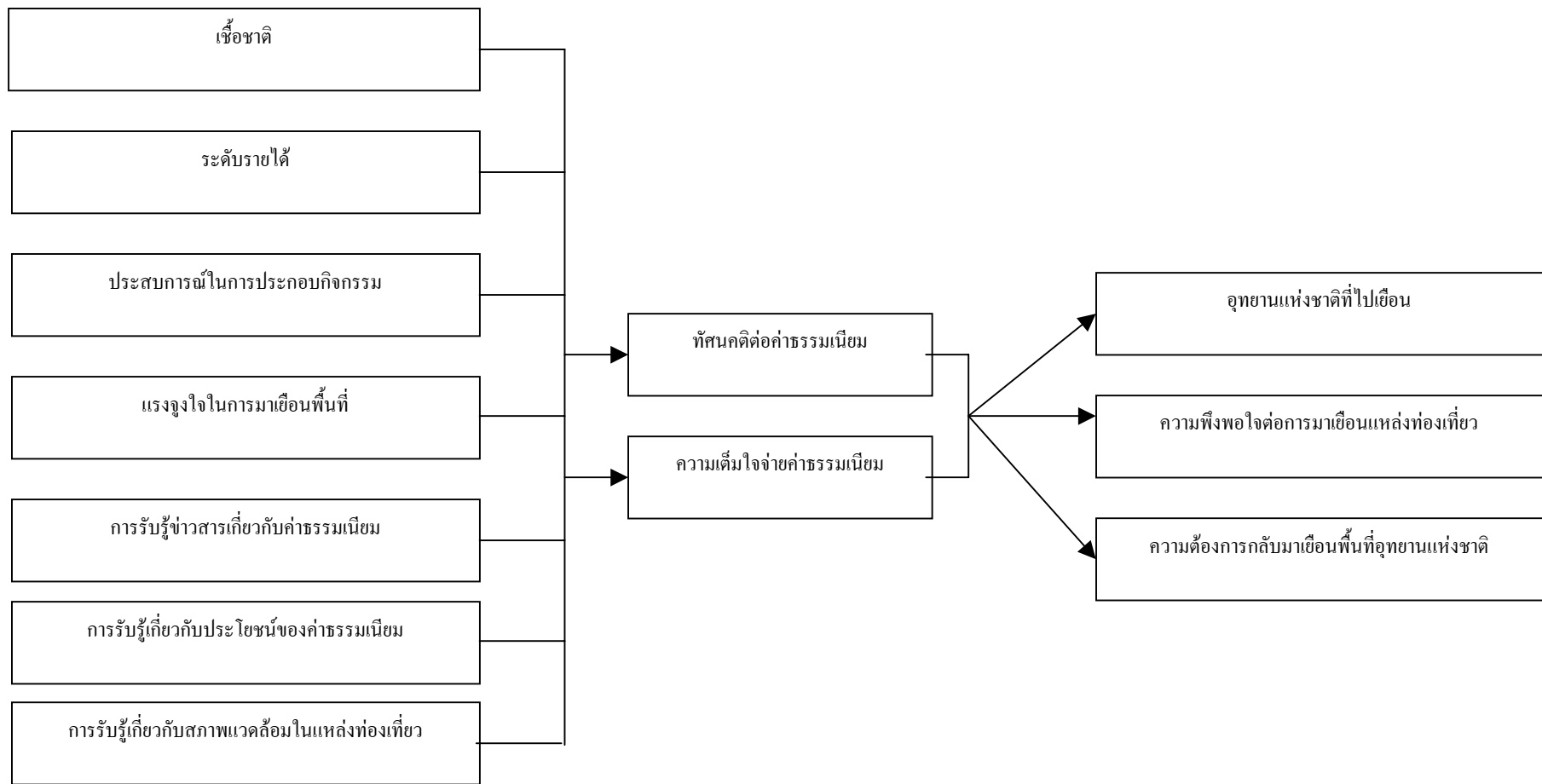
Winter *et al.* (1999) ได้ศึกษาถึงการตอบสนองต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนพื้นที่นันทนาการสาธารณะประเภทที่ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวพักค้าง โดยวัดผลการตอบสนองจากความเต็มใจที่จะจ่ายต่อวันจากตัวแปร 4 ตัว คือ ความเต็มใจที่จะจ่ายอัตราค่าธรรมเนียมรายวัน ความเต็มใจที่จะจ่ายอัตราค่าธรรมเนียมรายปี ความคาดหวังเกี่ยวกับผลกระทบจากการจ่ายค่าธรรมเนียม และทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม ควบคู่กับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตอบสนองของนักท่องเที่ยว พบว่า ความไว้วางใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการนำค่าธรรมเนียมไปใช้จ่าย (social trust) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด ต่อการตอบสนองที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99-99 ปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพล ได้แก่ เชื้อชาติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และอายุมีอิทธิพลที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในขณะที่พบว่ารายได้ไม่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อค่าธรรมเนียมของนักท่องเที่ยว

Williams *et al.* (1999) ศึกษาถึงการตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียมการตั้งแคมป์ในพื้นที่สันโดษที่แคลิฟอร์เนีย โดยเปรียบเทียบถึงประสบการณ์ในการใช้พื้นที่ ประสบการณ์ในการจ่ายค่าธรรมเนียม และอัตราค่าธรรมเนียมที่ยอมรับได้ในกิจกรรมนันทนาการ 18 ชนิด พบว่า นักท่องเที่ยวไม่ยอมรับอัตราค่าธรรมเนียม 4 ชนิด ได้แก่ การตั้งแคมป์ในพื้นที่สันโดษ การจองเพื่อให้เข้าไปประกอบกิจกรรมแคมป์ปิ้งในพื้นที่สันโดษ การจอดรถในพื้นที่บริเวณจุดเริ่มต้นของเส้นทางเดินป่า และ การเดินศึกษาธรรมชาติโดยไม่พักค้างแรม โดยปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อการสนับสนุนในค่าธรรมเนียมได้แก่ ระยะเวลาในการพักค้างในพื้นที่ ขณะที่ปัจจัยด้านความสันโดษของการพักค้าง ปัจจัยด้านภูมิภานา และปัจจัยด้านรายได้ ส่งผลทางอ้อมต่อการสนับสนุนในค่าธรรมเนียม

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดและสมมติฐานในการศึกษาไว้ดังภาพที่ 10 และกำหนดสมมติฐานไว้ 5 ข้อดังนี้

<u>สมมติฐานข้อที่ 1</u>	เชือชาติ ระดับรายได้ ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม แรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียม และการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม
<u>สมมติฐานข้อที่ 2</u>	เชือชาติ ระดับรายได้ ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม แรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียม และการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม
<u>สมมติฐานข้อที่ 3</u>	ทัศนคติต่อความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมที่จ่ายและความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมมีความสัมพันธ์กับการเลือกอุทยานแห่งชาติที่ไปเยือน
<u>สมมติฐานข้อที่ 4</u>	ทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติ และความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจต่อการมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ
<u>สมมติฐานข้อที่ 5</u>	ทัศนคติต่อความเหมาะสมของค่าธรรมเนียม และความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมมีความสัมพันธ์กับความต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

ภาพที่ 10 กรอบแนวคิดในการวิจัย

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. เอกสารต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ที่ศึกษา สถิติของนักท่องเที่ยว รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับประกาศกรมป่าไม้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บอัตราค่าธรรมเนียมเข้าพื้นที่อุทยานแห่งชาติ (ภาคผนวก ก และภาคผนวก ข)
2. แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากการกำหนดกรอบ แนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถามทั้งหมด 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทาง การประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่และการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้และทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ รวมถึง ความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมและความต้องการกลับมาเยือนพื้นที่ของนักท่องเที่ยว และ ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลภูมิหลังของนักท่องเที่ยว โดยจัดทำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ค และภาคผนวก ง
3. อุปกรณ์เครื่องเขียน เช่น ดินสอ ปากกา ยางลบ สมุดบันทึก และอุปกรณ์ถ่ายภาพ
4. คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการ

การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาถึงการตอบสนองของค่าธรรมเนียม และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับค่าธรรมเนียม เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย และกำหนดพื้นที่ทำการศึกษาโดยเลือกพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งพิจารณาจากจำนวนของนักท่องเที่ยวและลักษณะพื้นฐานในการประกอบกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยว ซึ่งจากสถิตินักท่องเที่ยวพื้นที่ศึกษาทั้ง 2 แห่ง ดังตารางที่ 1 เป็นพื้นที่ในกลุ่ม 20 อันดับแรกของอุทยานแห่งชาติที่มีปริมาณการใช้ประโยชน์สูงสุด โดยอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ เป็นตัว

แทนของพื้นที่ศึกษาที่มีความหลากหลายในเรื่องของลักษณะการประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ และมีนักท่องเที่ยวทั้ง 2 กลุ่มคือมีทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ ส่วนอุทยานแห่งชาติตาโคต เป็นตัวแทนของพื้นที่ศึกษาที่มีกิจกรรมนันทนาการไม่หลากหลายมากนัก และมีกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยท้องถิ่น

ตารางที่ 1 สถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติในปีงบประมาณ 2538-2544

หน่วย : คน

อุทยาน แห่งชาติ	ปี พ.ศ.						
	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544
คอยอินทนนท์	642,952	645,046	705,124	625,798	694,930	662,586	524,028
ตาโคต	222,272	262,436	307,985	364,329	327,737	301,484	215,389

ที่มา: ส่วนอุทยานแห่งชาติ (2545)

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

1. หน่วยในการวิเคราะห์

กำหนดให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ทั้งหมดที่เดินทางมาเพื่อประกอบกิจกรรมนันทนาการทุกประเภทบริเวณพื้นที่ทำการศึกษา เป็นประชากรเป้าหมายและปัจเจกบุคคล (individual) เป็นหน่วยในการวิเคราะห์สำหรับงานวิจัยครั้งนี้

2. การสุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ทำการศึกษาโดยใช้สถิติของนักท่องเที่ยวจากอุทยานแห่งชาติทั้ง 2 แห่ง ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2538-2544 รวมมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อให้ทราบถึงจำนวนของนักท่องเที่ยวโดยรวม และทำการคำนวณหาจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแต่ละพื้นที่ โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) จากนั้นทำการเก็บข้อมูลตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) เพื่อให้โอกาสกับประชากรของพื้นที่ที่ทำการศึกษามีโอกาสถูกเลือกอย่างเท่าเทียมกัน

จากสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่

$$\begin{aligned} n &= \text{ขนาดตัวอย่าง} \\ N &= \text{จำนวนประชากรทั้งหมด} \\ e &= \text{ค่าความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการสุ่มตัวอย่าง กำหนดไว้ที่ 0.05} \end{aligned}$$

จากสถิตินักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ และอุทยานแห่งชาติดาดโตน ในระยะ 7 ปีที่ผ่านมา (ปีงบประมาณ 2538-2544) เฉลี่ยต่อปีรวมทั้งสิ้น เป็นจำนวน 464,650 คนต่อปี ซึ่งผลจากการคำนวณตามสูตรดังกล่าวแล้ว ขนาดตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ต้องเก็บมีจำนวนอย่างน้อย 400 ตัวอย่าง และเมื่อเทียบสัดส่วนของจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่แล้วจำนวนตัวอย่างที่ต้องเก็บในแต่ละพื้นที่เป็นดังนี้

	อุทยานแห่งชาติ ดอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติ ดาดโตน
สัดส่วน	69.2	:	30.7
จำนวนตัวอย่าง	277	:	123

ซึ่งขนาดตัวอย่างดังกล่าวที่ได้จากการคำนวณ เป็นขนาดตัวอย่างน้อยที่สุดที่ต้องเก็บข้อมูล แต่เพื่อให้การเก็บตัวอย่างได้ข้อมูลอย่างถูกต้องและเพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้เก็บข้อมูลจริงของจำนวนตัวอย่างมากกว่าจำนวนดังกล่าว โดยเก็บข้อมูลในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์จำนวน 400 ตัวอย่าง แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 200 ตัวอย่าง นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 200 ตัวอย่าง และอุทยานแห่งชาติดาดโตน มีจำนวนตัวอย่างเท่ากับ 200 ตัวอย่าง โดยทำการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม เฉลี่ยกลุ่มละ 1 คน จนครบตามตัวอย่างที่กำหนด

3. สร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

จากกรอบแนวคิดของงานวิจัยที่ได้มาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกำหนดออกมานั้น ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อให้ครอบคลุมตัวแปรทุกตัวที่ต้องการวัด

4. การทดสอบเครื่องมือ

ทำการทดสอบเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามไปเสนอขอคำปรึกษาจากประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในเชิงเนื้อหา (content validity) จากนั้นทำการแก้ไขปรับปรุงให้ตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการวิจัย รวมถึงการปรับใช้ภาษาให้ง่ายต่อความเข้าใจ และนำแบบสอบถามที่ได้ไปทำการทดสอบ (pretest) กับนักท่องเที่ยวนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ และอุทยานแห่งชาติตาดโตนซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษา จำนวนตัวอย่างพื้นที่ละ 30 ตัวอย่าง และนำมาแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อความสมบูรณ์

ผู้วิจัยได้ทดสอบความน่าเชื่อถือ (reliability) ของตัวแปรที่วัดในลักษณะของข้อความย่อๆ ที่ต้องนำมารวมกันเป็นค่าคะแนนของตัวแปร (multiple item measurement) ด้วยวิธีการทางสถิติของ Cronbach (พวงรัตน์, 2536) ซึ่งตัวแปรดังกล่าวคือตัวแปรที่วัดทัศนคติของนักท่องเที่ยว ผลปรากฏว่าแบบสอบถามในส่วนนี้มีค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือ (alpha) เท่ากับ 0.72 รายละเอียดแสดงในภาคผนวก จ แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามในส่วนนี้มีค่าความน่าเชื่อถือในการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ในระดับสูง

5. การเก็บข้อมูลในพื้นที่ศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่ศึกษาทั้ง 2 แห่ง ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2545 – กุมภาพันธ์ 2546 โดยเก็บข้อมูลทั้งวันธรรมดา และวันเสาร์- อาทิตย์ และวันหยุดเทศกาล โดยผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามให้แก่นักท่องเที่ยว กลุ่มที่พบบริเวณพื้นที่ทำการศึกษากลุ่มละ 1 ชุด และชี้แจงวัตถุประสงค์ทำความเข้าใจเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้ถูกต้อง และทำการตรวจสอบแบบสอบถามทุกฉบับเพื่อความถูกต้องของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการดังต่อไปนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด และการจัดกระทำกับข้อมูล

1.1 เชื้อชาติ ทำการจัดกระทำกับข้อมูลเพื่อให้สามารถนำไปคำนวณหรือวิเคราะห์ด้วยสมการการถดถอยได้ โดยวิธีการแปลงข้อมูลเดิมจากข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative) ให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative) ในรูปของตัวแปรหุ่น (dummy variables) โดยสามารถแทนค่าได้ตามที่กำหนดให้ คือ

นักท่องเที่ยวชาวไทย ค่าคะแนนเป็น 1

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ค่าคะแนนเป็น 0

1.2 ระดับรายได้ ใช้จำนวนรายได้จริงที่นักท่องเที่ยวระบุ โดยจัดกระทำกับข้อมูลของนักท่องเที่ยวต่างประเทศก่อนการวิเคราะห์ด้วยการนำรายได้ที่นักท่องเที่ยวระบุเป็นสกุลเงินดอลลาร์ แปลงเป็นสกุลเงินบาท อัตราแลกเปลี่ยน 43 บาทเท่ากับ 1 ดอลลาร์สหรัฐ

1.3 ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม ใช้จำนวนจริงจากจำนวนครั้งที่นักท่องเที่ยวเคยเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ทำการศึกษา โดยไม่ต้องจัดกระทำกับข้อมูลก่อนการวิเคราะห์

1.4 แรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่ ทำการจัดกระทำกับข้อมูลเพื่อให้สามารถนำไปคำนวณหรือวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยได้ โดยนักท่องเที่ยวสามารถเลือกคำตอบได้หลายข้อ แต่ละข้อจะทำการจัดกระทำกับข้อมูลในรูปของตัวแปรหุ่น โดยกำหนดให้

นักท่องเที่ยวไม่ต้องการประกอบกิจกรรมประเภทนั้น ๆ ค่าคะแนนเป็น 0

นักท่องเที่ยวต้องการประกอบกิจกรรมประเภทนั้น ๆ ค่าคะแนนเป็น 1

กิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวต้องการประกอบในการมาเยือนพื้นที่ ได้แก่ กิจกรรมการเดินศึกษาธรรมชาติ กิจกรรมดูนก กิจกรรมเล่นน้ำตก กิจกรรมศึกษาวิถีชีวิตชุมชน กิจกรรมการปั่นจักรยาน กิจกรรมการตั้งค่ายพักแรม กิจกรรมถ่ายภาพ กิจกรรมปีกนิก และ กิจกรรมการชมวิทิวทัศน์ จากนั้นจึงจัดกระทำกับข้อมูลดังกล่าวด้วยการรวมตัวเลขที่นักท่องเที่ยวต้องการประกอบกิจกรรม เป็นปริมาณความต้องการประกอบกิจกรรมในการมาเยือนพื้นที่

1.5 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม ทำการจัดกระทำกับข้อมูลเพื่อให้สามารถนำไปคำนวณหรือวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยได้ ด้วยวิธีการแปลงข้อมูลเดิมจากข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ในรูปของตัวแปรหุ่น โดยแทนค่าดังนี้

รับทราบว่ามีค่าธรรมเนียม ค่าคะแนนเป็น 1

ไม่รับทราบว่ามีค่าธรรมเนียม ค่าคะแนนเป็น 0

1.6 การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียม ทำการจัดกระทำกับข้อมูลเพื่อให้สามารถนำไปคำนวณหรือวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยได้ ด้วยวิธีการแปลงข้อมูลเดิมจากข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ในรูปของตัวแปรหุ่น โดยกำหนดให้

รับทราบว่าค่าธรรมเนียมนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ค่าคะแนนเป็น 1

ไม่รับทราบว่าค่าธรรมเนียมนำไปใช้ประโยชน์อะไร ค่าคะแนนเป็น 0

1.7 การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ใช้ค่าคะแนนจริงที่นักท่องเที่ยวรับรู้ถึงสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ดังนี้

1.7.1 ตรวจสอบให้ค่าคะแนนของปัจจัยทางด้านความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมตามที่นักท่องเที่ยวตอบ ซึ่งเป็นค่าคะแนนที่เป็นตัวเลขจริง เรียงลำดับความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมของนักท่องเที่ยวภายในพื้นที่ศึกษา ได้ดังนี้

สภาพดีมาก	9	คะแนน
	8	คะแนน
	7	คะแนน
	6	คะแนน
	5	คะแนน
สภาพปานกลาง	4	คะแนน
	3	คะแนน
	2	คะแนน
สภาพทรุดโทรมมาก	1	คะแนน

1.7.2 ประเมินระดับความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อม ของนักท่องเที่ยวบริเวณ
พื้นที่ทำการศึกษ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ตามสูตรดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

เมื่อแทนค่าแล้ว จะได้ผลลัพธ์ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{9 - 1}{3} = 2.6$$

สามารถแบ่งระดับความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมของนักท่องเที่ยวได้ดังนี้

คะแนน	6.4 – 9.0	หมายถึง	สภาพดีมาก
คะแนน	3.7 – 6.3	หมายถึง	สภาพปานกลาง
คะแนน	1.0 – 3.6	หมายถึง	สภาพทรุดโทรมมาก

1.8 ทักษะคิดต่อค่าธรรมเนียม ผู้วิจัยวัดทักษะคิดต่อค่าธรรมเนียม 2 ส่วนคือ

1.8.1 ทักษะคิดต่อค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติโดยรวม ใช้ค่าคะแนนจริงตามระดับช่วงความรู้สึกที่วัดในแต่ละปัจจัยทั้งหมด 17 ปัจจัยตามมาตรวัดของลิเคอร์ท์ แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ/เฉยๆ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยกำหนดค่าคะแนนการตอบดังนี้

ข้อความเชิงบวก	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน
	เห็นด้วย	4	คะแนน
	ไม่แน่ใจ/เฉยๆ	3	คะแนน
	ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน
ข้อความเชิงลบ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน
	เห็นด้วย	2	คะแนน
	ไม่แน่ใจ / เฉยๆ	3	คะแนน
	ไม่เห็นด้วย	4	คะแนน
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน

1.8.2 ทักษะคิดต่อความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียมที่จ่าย ใช้ค่าคะแนนจริงที่นักท่องเที่ยวประเมินถึงความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียมทางด้านนันทนาการที่จ่ายไปในอุทยานแห่งชาติที่ทำการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยกำหนดไว้ดังนี้

1.8.2.1 ตรวจสอบให้ค่าคะแนนของปัจจัยทางด้านความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียมที่จ่ายที่นักท่องเที่ยวตอบ โดยเป็นค่าคะแนนที่เป็นตัวเลขจริง เรียงลำดับความรู้สึกที่ประเมินถึงความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียมที่นักท่องเที่ยวจ่ายเมื่อมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว จากความเหมาะสมมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด ดังนี้

เหมาะสมอย่างยิ่ง	9	คะแนน
	8	คะแนน
	7	คะแนน
	6	คะแนน
เหมาะสมปานกลาง	5	คะแนน
	4	คะแนน
	3	คะแนน
ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง	2	คะแนน
	1	คะแนน

1.8.2.2 ประเมินระดับความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียม
ของนักท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ทำการศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ตามสูตรดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

เมื่อแทนค่าแล้ว จะได้ผลลัพธ์ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{9 - 1}{3} = 2.6$$

สามารถแบ่งระดับการประเมินความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียมของนักท่องเที่ยวได้ดังนี้

คะแนน 6.4 – 9.0	หมายถึง	ค่าธรรมเนียมมีความเหมาะสมมาก
คะแนน 3.7 – 6.3	หมายถึง	ค่าธรรมเนียมมีความเหมาะสมปานกลาง
คะแนน 1.0 – 3.6	หมายถึง	ค่าธรรมเนียมไม่มีความเหมาะสม

1.9 ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม ใช้จำนวนจริงที่นักท่องเที่ยวระบุว่า มีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมทางด้านนันทนาการประเภทต่าง ๆ อันได้แก่ ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคล ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับรถ ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเดินป่า และความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมตั้งเต็นท์พักแรม นำมารวมกัน หน่วยเป็นบาท

1.10 อุทยานแห่งชาติที่ไปเยือน ทำการจัดกระทำกับข้อมูล เพื่อให้สามารถนำไปคำนวณได้ จากข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ โดยกำหนดให้

อุทยานแห่งชาติดาด โตน ค่าคะแนนเป็น 1

อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ ค่าคะแนนเป็น 2

1.11 ความพึงพอใจต่อการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว ใช้ค่าคะแนนจริงที่นักท่องเที่ยวประเมินตามระดับความพึงพอใจในการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยกำหนดไว้ดังนี้

1.11.1 ตรวจสอบให้ค่าคะแนนของปัจจัยทางด้านความพึงพอใจโดยรวมตามที่นักท่องเที่ยวตอบ โดยเป็นค่าคะแนนที่เป็นตัวเลขจริง เรียงลำดับความรู้สึกพึงพอใจโดยรวมเมื่อมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว จากความรู้สึกพอใจมากที่สุด ไปหาความรู้สึกพอใจน้อยที่สุด ดังนี้

รู้สึกพึงพอใจมากที่สุด	9	คะแนน
	8	คะแนน
	7	คะแนน
	6	คะแนน
รู้สึกพึงพอใจปานกลาง	5	คะแนน
	4	คะแนน
	3	คะแนน
	2	คะแนน
รู้สึกพึงพอใจน้อยที่สุด	1	คะแนน

1.11.2 ประเมินระดับความรู้สึกพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ทำการศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ตามสูตรดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

เมื่อแทนค่าแล้ว จะได้ผลลัพธ์ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{9-1}{3} = 2.6$$

สามารถแบ่งระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวได้ดังนี้

คะแนน 6.4 – 9.0	หมายถึง	รู้สึกพึงพอใจมาก
คะแนน 3.7 – 6.3	หมายถึง	รู้สึกพึงพอใจปานกลาง
คะแนน 1.0 – 3.6	หมายถึง	รู้สึกพึงพอใจน้อย

1.12 ความต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ทำการจัดกระทำกับข้อมูล เพื่อให้สามารถนำไปคำนวณ หรือวิเคราะห์ได้ โดยวิธีการแปลงข้อมูลเดิมจากข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ โดยกำหนดให้

ไม่ต้องการกลับมา	ค่าคะแนนเป็น	0
ไม่แน่ใจ	ค่าคะแนนเป็น	1
ต้องการกลับมา	ค่าคะแนนเป็น	2

2. วิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive statistic) อธิบายถึงตัวแปรทุกตัว ได้แก่ ลักษณะภูมิหลังของประชากรตัวอย่าง ลักษณะการเดินทาง รูปแบบกิจกรรมนันทนาการ ประสบการณ์นันทนาการ แรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่ การรับรู้ ทัศนคติและความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม ประกอบกับการนำเสนอในรูปแบบของตารางแจกแจงความถี่ และการหาอัตราส่วนร้อยละ เปรียบเทียบระหว่างอุทยานแห่งชาติทั้ง 2 แห่งและนำเสนอภาพรวมของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ทั้ง 2 แห่ง

3. ทดสอบสมมติฐานทั้ง 5 ข้อ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple linear regression analysis) กำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทำการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ข้อที่ 2 และ ข้อที่ 4 และ ใช้การวิเคราะห์การจำแนกประเภท (discriminant function analysis) ทดสอบการจำแนกกลุ่มนักท่องเที่ยว ทำการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 และข้อที่ 5

สำหรับสมการถดถอยพหุ ที่ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไปกับตัวแปรตาม ในสมมติฐานแต่ละข้อนั้น สามารถแสดงได้ดังนี้

$$Y = b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_nx_n$$

เช่น สมการการถดถอยของสมมติฐานข้อที่ 1

Y	=	ทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม (ตัวแปรตาม)
x_1	=	เชื้อชาติ
x_2	=	ระดับรายได้
x_3	=	ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม
x_4	=	แรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่
x_5	=	การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม
x_6	=	การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียม
x_7	=	การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่ง
b_0	=	ค่าคงที่ เมื่อตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง ตัวที่ 7 มีค่าเท่ากับ 0
b_1, b_2, \dots, b_7	=	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว

สถานที่ทำการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาไว้ 2 พื้นที่ คือ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ และอุทยานแห่งชาติตาดโตน จังหวัดชัยภูมิ

ระยะเวลาทำการวิจัย

ระยะเวลาทำการศึกษาคือ เดือนมีนาคม 2545 ถึง เดือนกรกฎาคม 2546 รวมระยะเวลาในการศึกษาวิจัย 17 เดือน

ผลการวิจัย และวิจารณ์ผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาการตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ และบ่งชี้ปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการในด้านทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม และความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม รวมไปถึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตอบสนองของค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการกับความต้องการในการกลับมาเยือนอุทยานแห่งชาติในอนาคตของนักท่องเที่ยว โดยวิเคราะห์ความแตกต่างของการตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ และอุทยานแห่งชาติดาดโตน ซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษาทั้ง 2 แห่ง ด้วยการใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 600 ชุด ผลการวิจัยสามารถนำเสนอได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ลักษณะการเดินทางและรูปแบบกิจกรรมนันทนาการ

ตอนที่ 3 ประสพการณ์นันทนาการและแรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่

ตอนที่ 4 การรับรู้ ทัศนคติ ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการและความต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

ตอนที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยว และลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของนักท่องเที่ยว

จากการเก็บตัวอย่าง ผู้วิจัยได้แบ่งจำนวนตัวอย่างในการเก็บข้อมูลจากทั้งหมด 600 ตัวอย่าง แยกเป็นพื้นที่และลักษณะของนักท่องเที่ยว โดยในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ มีจำนวน 400 ตัวอย่าง แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวไทยจำนวน 200 ตัวอย่าง และนักท่องเที่ยวต่างประเทศจำนวน 200 ตัวอย่าง อุทยานแห่งชาติดาดโตนซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวไทยทั้งหมดจำนวน 200 ตัวอย่าง

นักท่องเที่ยวโดยรวม เป็นเพศชายร้อยละ 55.8 เพศหญิงร้อยละ 44.2 ส่วนใหญ่มีสถานภาพ โสดร้อยละ 62.1 และอยู่ในวัยทำงานอายุระหว่าง 26-35 ปี ร้อยละ 39.5 ขณะที่กลุ่มวัยรุ่นอายุ ระหว่าง 15-25 ปี ที่ยังอยู่ในวัยศึกษาก็นิยมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติทั้ง 2 แห่งมีสัดส่วนร้อยละ 30.5 อายุโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวเท่ากับ 32.4 มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนร้อยละ 31.1 รองลงมาก็คือกลุ่มนักเรียน/นักศึกษาร้อยละ 18.2 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 36 รองลงมาก็คือระดับอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรร้อยละ 18.3 และเมื่อพิจารณาข้อมูลรายได้พบว่านักท่องเที่ยวมีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาทสูงสุดร้อยละ 31.6 รองลงมาก็คือ มีรายได้ตั้งแต่ 40,000 บาทขึ้นไปร้อยละ 22.3 รายละเอียดดังตารางที่ 2

เมื่อพิจารณาในแต่ละอุทยานแห่งชาติจะพบว่า อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์มีนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจากทวีปยุโรป ร้อยละ 22.3 รองลงมาก็คือจากกรุงเทพมหานครร้อยละ 20.5 ภาคเหนือร้อยละ 18.8 จากทวีปเอเชียร้อยละ 13.8 จากทวีปอเมริการ้อยละ 9.8 ตามลำดับ เป็นเพศชาย ร้อยละ 58.6 เพศหญิงร้อยละ 41.4 สถานภาพโสด ร้อยละ 62.2 อายุระหว่าง 26-35 ปีร้อยละ 42 โดยอายุของนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยเท่ากับ 32.4 ปี มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีร้อยละ 29.7 อาชีพของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชนร้อยละ 32.4 รองลงมาก็คือกลุ่มนักเรียน/นักศึกษาร้อยละ 15.8 รายได้ของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเป็นกลุ่มผู้มีรายได้สูงตั้งแต่ 40,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 32.5 ซึ่งเป็นกลุ่มของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ที่เดินทางมาจากประเทศยุโรปเป็นส่วน ใหญ่ร้อยละ 22.3 รองลงมาก็คือกลุ่มรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท ซึ่งเป็นกลุ่มของนักท่องเที่ยวชาวไทย ร้อยละ 24.4 เดินทางมาจากกรุงเทพมหานครเป็นส่วน ใหญ่ร้อยละ 20.5 รายละเอียดดังตารางที่ 2

ขณะที่อุทยานแห่งชาติตาคลี นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจากภาคอีสานร้อยละ 65 รองลง มาคือมาจากกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง และภาคใต้ สัดส่วนร้อยละ 19 ร้อยละ 13 ร้อยละ 2 และ ร้อยละ 1 ตามลำดับ สัดส่วนของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงของกลุ่มตัวอย่างเท่ากันคือร้อย ละ 50 ส่วนใหญ่มีนักท่องเที่ยวจะมีสถานภาพโสดร้อยละ 62 และยังเป็นวัยรุ่นมีอายุระหว่าง 15-25 ปี ร้อยละ 38.5 มีวุฒิการศึกษาสูงในระดับปริญญาตรีร้อยละ 48.5 มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 26.5 รองลงมาก็คือกลุ่มนักเรียน นักศึกษาร้อยละ 23 และกลุ่มข้าราชการร้อยละ 22.5 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาทร้อยละ 45 รองลงมาก็คือกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท ร้อยละ 25 รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร

ลักษณะพื้นฐานทางสังคม ประชากร	อุทยานแห่งชาติ คอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติ ตาดโตน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)	
เพศ *						
ชาย	234	58.6	100	50.0	334	55.8
หญิง	165	41.4	100	50.0	265	44.2
อายุ						
15 – 25 ปี	106	26.5	77	38.5	183	30.5
26 – 35 ปี	168	42.0	69	34.5	237	39.5
36 – 45 ปี	65	16.3	42	21.0	107	17.8
46 – 55 ปี	34	8.5	5	2.5	39	6.5
56 ปีขึ้นไป	27	6.8	7	3.5	34	5.7
		$\bar{x} = 33.95$		$\bar{x} = 30.49$		$\bar{x} = 32.40$
		SD = 16.49		SD = 9.84		SD = 11.19
สถานภาพ*						
โสด	248	62.2	124	62.0	372	62.1
หม้าย	3	0.8	1	1.5	4	0.7
สมรส	143	35.8	73	36.5	216	36.1
หย่าร้าง	5	1.3	2	1.0	7	1.2
ระดับการศึกษา**						
ไม่ได้ศึกษา	5	1.3	0	0.0	5	0.8
ประถมศึกษา	38	9.6	9	4.5	47	7.9
มัธยมศึกษาตอนต้น	48	12.1	6	3.0	104	9.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	65	16.4	44	22.0	109	18.3
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	86	21.7	28	14.0	114	19.1
ปริญญาตรี	118	29.7	97	48.5	215	36.0
สูงกว่าปริญญาตรี	37	9.3	16	8.0	53	8.9

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐานทางสังคม ประชากร	อุทยานแห่งชาติ คอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติ ตาดโตน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)	
อาชีพ						
รับราชการ	51	12.8	45	22.5	96	16.1
พนักงานบริษัทเอกชน	133	33.4	53	26.5	186	31.1
ทำการเกษตร	3	0.8	2	1.0	5	0.8
รับจ้างทั่วไป	22	5.5	7	3.5	29	4.8
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	20	5.0	10	5.0	30	5.0
ประกอบกิจการส่วนตัว	50	12.6	28	14.0	78	13.0
นักเรียน/นักศึกษา	63	15.8	46	23.0	109	18.2
อาชีพเฉพาะทาง	37	9.3	9	4.5	46	7.7
ไม่ได้ทำงาน/อาสาสมัคร	19	4.8	0	0.0	19	3.2
รายได้/เดือน***						
ไม่มีรายได้	46	12.5	33	16.5	79	13.9
1-10,000 บาท	90	24.4	90	45.0	180	31.6
10,001-20,000 บาท	64	17.3	50	25.0	114	20.0
20,001-30,000 บาท	40	10.8	17	8.5	57	10.0
30,001-40,000 บาท	9	2.4	3	1.5	12	2.1
40,000 บาทขึ้นไป	120	32.5	7	3.5	127	22.3
	$\bar{x} = 11,913.19$		$\bar{x} = 12,030.40$		$\bar{x} = 11,954.39$	
	SD = 19,848.83		SD = 12,322.19		SD = 17,562.78	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐานทางสังคม ประชากร	อุทยานแห่งชาติ คอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติ ตาคลี		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)	
ที่อยู่ปัจจุบัน/แหล่งที่มา						
กรุงเทพฯ	82	20.5	38	19.0	120	20.0
ภาคกลาง	37	9.3	26	13.0	63	10.5
ภาคเหนือ	75	18.8	4	2.0	79	13.2
ภาคอีสาน	2	0.5	130	65.0	132	22.0
ภาคใต้	4	1.0	2	1.0	6	1.0
ทวีปเอเชีย	56	14.1	-	-	56	9.4
ทวีปยุโรป	89	22.3	-	-	89	14.8
ทวีปอเมริกา	39	9.8	-	-	39	6.5
ทวีปออสเตรเลีย	14	3.5	-	-	14	2.3
ทวีปแอฟริกา	2	0.5	-	-	2	0.3

หมายเหตุ * ไม่ตอบแบบสอบถาม 1 คน

** ไม่ตอบแบบสอบถาม 3 คน

*** ไม่ตอบแบบสอบถาม 31 คน

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างในพื้นที่อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์มีนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศซึ่งมีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากความแตกต่างของค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ ส่งผลให้ภาพรวมของข้อมูลรายได้ของนักท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 19,848.83$) สูงกว่าค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 11,913.19$) ค่อนข้างมาก โดยร้อยละของรายได้เท่ากับ 32.5 เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวสูงมีรายได้ตั้งแต่ 40,000 บาทขึ้นไป ขณะที่อันดับรองลงมาก็คือกลุ่มผู้มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท มีสัดส่วนร้อยละ 24.4 ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่างๆ ในภาคเหนือ ขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่มาจากทวีปยุโรป ซึ่งส่งผลให้ข้อมูลรายได้ของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์มีความแตกต่างกันสูง

ตอนที่ 2 ลักษณะการเดินทางและรูปแบบกิจกรรมนันทนาการ

ลักษณะการเดินทางเพื่อมาประกอบกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางกับกลุ่มเพื่อนร้อยละ 47.8 โดยมีคนที่เดินทางในกลุ่มประมาณ 1-5 คน ร้อยละ 45.5 ขณะที่คนเดินทางในกลุ่มโดยเฉลี่ยเท่ากับ 9.44 คน พาหนะในการเดินทางนิยมใช้รถยนต์ส่วนตัวมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวร้อยละ 46.2 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่พักค้างแรมในแหล่งท่องเที่ยว ร้อยละ 64.6 โดยมีระยะเวลาประกอบกิจกรรมเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ชั่วโมง ขณะที่นักท่องเที่ยวที่พักค้างแรมในแหล่งท่องเที่ยวที่มีจำนวนร้อยละ 35.4 นิยมพักค้างแรม 1 คืน ร้อยละ 65.2 มีระยะเวลาในการพักค้างแรมเฉลี่ย 1.61 คืน ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางคือเพื่อมาพักผ่อนกับเพื่อนหรือสมาชิกในครอบครัวร้อยละ 31.1 วัตถุประสงค์รองลงมาคือเพื่อมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ ร้อยละ 25.2 โดยได้รับสื่อหรือข้อมูลและ/หรือสิ่งจูงใจจากคำชักชวนของเพื่อนร้อยละ 39.6 ขณะเดียวกันสื่ออื่น ๆ และ/หรือคำชักชวนจากวารสารการท่องเที่ยว บริษัทนำเที่ยว หนังสือแนะนำการเดินทางท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศอย่าง Lonely planet หรือ Guide Book ต่าง ๆ รวมถึงอินเทอร์เน็ตก็เป็นสื่อที่จูงใจและให้ข้อมูลการเดินทางแก่นักท่องเที่ยวเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 13.4 ร้อยละ 9.2 ร้อยละ 5.8 และ ร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

ขณะเดียวกันรูปแบบกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนแหล่งท่องเที่ยวต้องการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมการชมวิทิวทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 73.8 รองลงมาคือกิจกรรมถ่ายภาพ การเดินศึกษาธรรมชาติ กิจกรรมการเล่นน้ำตก และกิจกรรมปิกนิก ร้อยละ 59.7 ร้อยละ 50.7 ร้อยละ 45.3 และร้อยละ 28.7 ตามลำดับ ซึ่งกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้ประกอบจริงก็ไม่ต่างกับความคาดหวังมากนัก โดยนักท่องเที่ยวได้ประกอบกิจกรรมการชมวิทิวทัศน์สูงสุด ร้อยละ 69.7 รองลงมาคือการถ่ายภาพ กิจกรรมการเดินศึกษาธรรมชาติ การเล่นน้ำตก และการตั้งค่ายพักแรม ร้อยละ 58.2 ร้อยละ 41.7 ร้อยละ 33.5 และร้อยละ 24.3 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาแยกแต่ละอุทยานแห่งชาติ จะพบว่าลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยวในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ส่วนใหญ่นิยมเดินทางกับกลุ่มเพื่อนร้อยละ 45.3 และมาเป็นกลุ่มระหว่าง 1-5 คน ร้อยละ 55.5 ใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะในการเดินทางร้อยละ 33.8 โดยนักท่องเที่ยวที่นิยมพักค้างแรมและไม่พักค้างแรมมีสัดส่วนที่เท่ากันคือร้อยละ 50.0 ทั้งนี้นักท่องเที่ยวที่ไม่พักค้างแรมจะใช้เวลาในการประกอบกิจกรรม 5-6 ชั่วโมง ร้อยละ 42.3 ขณะที่กลุ่มนักท่องเที่ยวที่พักค้างแรมจริงจะใช้เวลาในการพักค้างแรม 1 คืนสูงสุดร้อยละ 63.7 ซึ่งวัตถุประสงค์

ในการเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ของนักท่องเที่ยวที่มานั้นมาเพื่อสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดร้อยละ 27.8 รองลงมาคือเพื่อมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ร้อยละ 27.6 และมาเพื่อพักผ่อนกับเพื่อนหรือสมาชิกในครอบครัวร้อยละ 20.3 โดยมีคำชักชวนของเพื่อนเป็นสื่อจูงใจให้มาเดินทางร้อยละ 35.3 รองลงมาคือวารสารการท่องเที่ยว บริษัทนำเที่ยว คำชักชวนของสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 16.3 ร้อยละ 13.8 และร้อยละ 11.3 ตามลำดับ

นอกจากนี้รูปแบบกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวต้องการทำเมื่อมาเยือนอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์คือการชมวิวิวทิวทัศน์ ร้อยละ 79.5 รองลงมาคือกิจกรรมถ่ายภาพ กิจกรรมการเดินทางศึกษาธรรมชาติ และการตั้งค่ายพักแรมคิดเป็นร้อยละ 67.5 ร้อยละ 59.8 และร้อยละ 35.0 ตามลำดับ ซึ่งกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้ประกอบจริงก็ไม่ต่างกับความต้องการคือ การชมวิวิวทิวทัศน์สูงสุดร้อยละ 73.8 การถ่ายภาพร้อยละ 68.5 การเดินทางศึกษาธรรมชาติร้อยละ 50.0 และการตั้งค่ายพักแรมร้อยละ 33.3 ตามลำดับ

สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติดาดโตนนิยมเดินทางกับกลุ่มเพื่อนร้อยละ 53.0 โดยจะเป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ขึ้น อยู่ระหว่าง 6-10 คน/กลุ่ม ร้อยละ 34.0 ใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทางมาร้อยละ 71.0 การท่องเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติดาดโตนจะเป็นลักษณะเข้าไป เย็นกลับ ไม่นิยมพักค้างแรมร้อยละ 94.0 โดยใช้เวลาประกอบกิจกรรมภายในอุทยานแห่งชาติ 3-4 ชั่วโมงร้อยละ 47.7 ทั้งนี้วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวก็เพื่อพักผ่อนกับเพื่อนและ/หรือสมาชิกในครอบครัวเป็นอันดับแรก ร้อยละ 52.5 โดยคำชักชวนของเพื่อนเป็นสื่อจูงใจในการมาเยือนร้อยละ 48.0 รองลงมาคือคำชักชวนของสมาชิกในครอบครัวร้อยละ 33.0

ทั้งนี้นักท่องเที่ยวมีความต้องการมาประกอบกิจกรรมการเล่นน้ำตกภายในอุทยานแห่งชาติดาดโตนสูงสุดร้อยละ 72.5 รองลงมาคือการมาชมวิวิวทิวทัศน์ การถ่ายภาพ และปิกนิกร้อยละ 62.5 ร้อยละ 44.0 และร้อยละ 38.0 ตามลำดับ ซึ่งกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้ประกอบจริงเมื่อมาเยือนแล้วก็เป็นไปตามความต้องการ โดยกิจกรรมการเล่นน้ำตกและการชมวิวิวทิวทัศน์เป็นกิจกรรมที่สามารถทำควบคู่กันไปได้มีสัดส่วนร้อยละ 61.5 รองลงมาคือกิจกรรมถ่ายภาพร้อยละ 37.5 และการปิกนิกร้อยละ 36.0 ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามลักษณะการเดินทางและรูปแบบกิจกรรม
นันทนาการ

ลักษณะการเดินทางและรูปแบบ กิจกรรมนันทนาการ	n = 600					
	อุทยานแห่งชาติ คอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติ ตาดโตน		รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>วัตถุประสงค์ในการเดินทาง*</u>						
เรียนรู้ศึกษาธรรมชาติ	44	11.0	9	4.5	53	8.8
สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด	111	27.8	26	13.0	137	22.9
หลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่อึดอัด	39	9.8	14	7.0	53	8.8
เยือนแหล่งท่องเที่ยวใหม่	110	27.6	41	20.5	151	25.2
พักผ่อนกับเพื่อนและครอบครัว	81	20.3	105	52.5	186	31.1
พบปะผู้คนใหม่ๆ	3	0.8	4	2.0	7	1.2
ค้นคว้า/วิจัย	5	1.3	1	0.5	6	1.0
ทำงาน	6	1.5	0	0.0	6	1.0
<u>สื่อหรือสิ่งจูงใจในการมาเยือน*</u>						
คำชวนของสมาชิกในครอบครัว	45	11.3	66	33.0	111	18.5
คำชักชวนของเพื่อน	141	35.3	96	48.0	237	39.6
รายการโทรทัศน์	14	3.5	5	2.5	19	3.2
บริษัทนำเที่ยว	55	13.8	0	0.0	55	9.2
กรมป่าไม้	4	1.0	3	1.5	7	1.2
วารสารการท่องเที่ยว	65	16.3	15	7.5	80	13.4
รายการวิทยุ	0	0.0	1	0.5	1	0.2
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	23	5.8	5	2.5	28	4.7
อินเทอร์เน็ต	9	2.3	0	0.0	9	1.5
ด้วยตัวเอง	8	2.0	9	4.5	17	2.8
Lonely planet /Guide Book	35	8.8	0	0.0	35	5.8

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะการเดินทางและรูปแบบ กิจกรรมนันทนาการ	อุทยานแห่งชาติ คอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติ ตาดโตน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)	ละ	(คน)		(คน)	ละ
กลุ่มในการเดินทาง						
เดินทางคนเดียว	24	6.0	2	1.0	26	4.3
กลุ่มเพื่อน	181	45.3	106	53.0	287	47.8
มากับบริษัทนำเที่ยว	63	15.8	0	0.0	63	10.5
กลุ่มครอบครัว	75	18.8	42	21.0	117	19.5
กลุ่มผสมทั้งครอบครัวและเพื่อน อื่นๆ	49	12.3	49	24.5	98	16.3
	8	2.0	1	0.5	9	1.5
จำนวนคนที่เดินทางในกลุ่ม**						
1 - 5 คน	221	55.5	50	25.0	271	45.5
6 - 10 คน	113	28.3	68	34.0	181	30.2
11 - 15 คน	41	10.3	29	14.5	70	11.7
16 - 20 คน	5	1.3	15	7.5	20	3.3
20 คนขึ้นไป	20	5.0	35	17.8	53	8.9
		$\bar{x} = 6.90$		$\bar{x} = 14.57$		$\bar{x} = 9.44$
		SD = 8.17		SD = 16.20		SD = 12.01
ยานพาหนะในการเดินทางมาเยือน						
รถโดยสารประจำทาง	97	24.3	6	3.0	103	17.2
รถยนต์ส่วนตัว	135	33.8	142	71.0	277	46.2
รถจักรยานยนต์	22	5.5	9	4.5	31	5.2
รถเช่า	115	28.8	42	21.0	157	26.2
รถสองแถว	20	5.0	0	0	20	3.3
รถบริการอื่นๆ	11	2.8	1	0.5	12	2.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะการเดินทางและรูปแบบ กิจกรรมนันทนาการ	อุทยานแห่งชาติ คอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติ ตาดโตน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)	ละ	(คน)		(คน)	ละ
การพักค้างแรมในแหล่งท่องเที่ยว						
ไม่พักค้าง	200	50.0	187	94.0	387	64.6
พักค้าง	200	50.0	12	6.0	212	35.4
ระยะเวลาประกอบกิจกรรมหากไม่พัก ค้างแรม						
1 – 2 ชั่วโมง	19	10.9	52	29.5	71	20.2
3 – 4 ชั่วโมง	49	28.0	84	47.7	133	37.9
5 – 6 ชั่วโมง	74	42.3	35	19.9	109	31.1
7 – 8 ชั่วโมง	27	15.4	2	1.1	29	8.3
9 ชั่วโมงขึ้นไป	6	3.4	3	1.7	9	2.6
	$\bar{x} = 5.13$		$\bar{x} = 3.49$		$\bar{x} = 4.30$	
	SD = 2.11		SD = 1.72		SD = 2.09	
จำนวนคืนในการพักค้างแรม						
1 คืน	128	63.7	11	91.7	139	65.2
2 – 3 คืน	58	28.9	0	0.0	58	27.2
4 – 5 คืน	13	6.5	1	8.3	14	6.5
6 คืนขึ้นไป	2	1.0	0	0.0	2	1.0
	$\bar{x} = 1.63$		$\bar{x} = 1.33$		$\bar{x} = 1.61$	
	SD = 1.27		SD = 1.15		SD = 1.26	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะการเดินทางและรูปแบบ กิจกรรมนันทนาการ	อุทยานแห่งชาติ คอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติ ตาดโตน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)	ละ	(คน)		(คน)	ละ
กิจกรรมที่ต้องการประกอบ						
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
เดินศึกษาธรรมชาติ	239	59.8	65	32.5	304	50.7
ดูนก	118	29.5	20	10.0	138	23.0
เล่นน้ำตก	127	31.8	145	72.5	272	45.3
ศึกษาวิถีชีวิตชุมชน	105	26.3	9	4.5	114	19.0
ปั่นจักรยาน	19	4.8	2	1.0	21	3.5
ตั้งค่ายพักแรม	140	35.0	15	7.5	155	25.8
ถ่ายภาพ	270	67.5	88	44.0	358	59.7
ปีกนิก	96	24.0	76	38.0	172	28.7
ชมวิวทิวทัศน์	318	79.5	125	62.5	443	73.8
ประชุม/สัมมนา	8	2.0	4	2.0	12	2.0
ทำงาน	11	2.8	1	0.5	12	2.0
กิจกรรมที่ได้ประกอบจริง						
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
เดินศึกษาธรรมชาติ	200	50.0	50	25.0	250	41.7
ดูนก	71	17.8	9	4.5	80	13.3
เล่นน้ำตก	78	19.5	123	61.5	201	33.5
ศึกษาวิถีชีวิตชุมชน	90	22.5	7	3.5	97	16.2
ปั่นจักรยาน	3	0.8	1	0.5	4	0.7
ตั้งค่ายพักแรม	133	33.3	13	6.5	146	24.3
ถ่ายภาพ	274	68.5	75	37.5	349	58.2

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะการเดินทางและรูปแบบ กิจกรรมนันทนาการ	อุทยานแห่งชาติ		อุทยานแห่งชาติ		รวม	
	คอยอินทนนท์		ตาดโตน			
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปีกนิก	70	17.5	72	36.0	142	23.7
ชมวิิวทิวทัศน์	295	73.8	123	61.5	418	69.7
ประชุม/สัมมนา	4	1.0	5	2.5	9	1.5
ทำงาน	7	1.8	1	0.5	8	1.3

หมายเหตุ * ไม่ตอบแบบสอบถาม 1 คน

** ไม่ตอบแบบสอบถาม 5 คน

ตอนที่ 3 ประสพการณ์ และแรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่

ประสพการณ์ในการประกอบกิจกรรม และแรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่ตามทฤษฎีแล้ว เป็นปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อการประเมินถึงทัศนคติของแต่ละบุคคลในพื้นที่นันทนาการได้ ผลการศึกษาดังนี้

ประสพการณ์ในการประกอบกิจกรรมในพื้นที่

นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างมีประสพการณ์ในการมาเยือนพื้นที่แล้ว ร้อยละ 45.8 โดยเคยมาเยือนระหว่าง 1-3 ครั้ง ร้อยละ 63.3 นักท่องเที่ยวเคยมาเยือนเฉลี่ยเท่ากับ 5.42 ครั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายพื้นที่ จะพบว่า ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ นักท่องเที่ยวมีประสพการณ์ในการมาเยือนพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 36.8 โดยกลุ่มที่มีประสพการณ์ในการมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์มีประสพการณ์อยู่ระหว่าง 1-3 ครั้ง ร้อยละ 59.4 รองลงมาคือมีประสพการณ์มากกว่า 13 ครั้งขึ้นไปร้อยละ 16.8 ส่วนพื้นที่อุทยานแห่งชาติตาดโตน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีประสพการณ์ในการมาเยือนพื้นที่มาก่อน คิดเป็นร้อยละ 64 โดยผู้ที่เคยมามีประสพการณ์อยู่ระหว่าง 1-3 ครั้งร้อยละ 67.8 รองลงมาคือกลุ่มผู้ที่เคยมาเป็นประจำมากกว่า 13 ครั้งขึ้นไป ร้อยละ 15.7

อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ในการมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และมีประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ นั้น จะพบว่า นักท่องเที่ยวเคยประกอบกิจกรรมการชมวิิวทิวทัศน์สูงสุด ร้อยละ 74.9 รองลงมาคือกิจกรรมถ่ายภาพร้อยละ 62.2 และกิจกรรมเล่นน้ำตกร้อยละ 61.1 ซึ่งอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมการชมวิิวทิวทัศน์ ร้อยละ 86.4 รองลงมาคือกิจกรรมถ่ายภาพร้อยละ 69.4 และกิจกรรมเดินศึกษาธรรมชาติร้อยละ 53.7 และสำหรับอุทยานแห่งชาติดาดโตน นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการการเล่นน้ำตกสูงสุด ร้อยละ 87.5 รองลงมาคือกิจกรรมวิิวทิวทัศน์ร้อยละ 61.7 และกิจกรรมการถ่ายภาพร้อยละ 53.9 รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามประสบการณ์ในการมาเยือน

ประสบการณ์ในการมาเยือน	n = 600					
	อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติดาดโตน		รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>ประสบการณ์ในการมาเยือน</u>						
ไม่เคยมาเยือน	253	63.3	72	36.0	325	54.2
เคยมาเยือน	147	36.8	128	64.0	275	45.8
<u>จำนวนครั้งในการมาเยือน*</u>						
1 – 3 ครั้ง	85	59.4	82	67.8	167	63.3
4 – 6 ครั้ง	16	11.2	12	9.9	28	10.6
7 – 9 ครั้ง	6	4.2	5	4.1	11	4.2
10 – 12 ครั้ง	12	8.4	3	2.5	15	5.7
13 ครั้ง ขึ้นไป	24	16.8	19	15.7	43	16.3
	$\bar{x} = 3.97$		$\bar{x} = 8.41$		$\bar{x} = 5.42$	
	SD = 14.61		SD = 29.25		SD = 20.65	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประสบการณ์ในการมาเยือน	อุทยานแห่งชาติ คอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติ ดาดโตน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)	
ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม						
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
กิจกรรมเดินศึกษาธรรมชาติ	79	53.7	51	39.8	130	47.3
การตั้งค่ายพักแรม	73	49.7	19	14.8	92	33.5
ดูนก	49	33.3	14	10.9	63	22.9
ถ่ายภาพ	102	69.4	69	53.9	171	62.2
เล่นน้ำตก	56	38.1	112	87.5	168	61.1
ปิกนิก	44	29.9	62	48.4	106	38.5
ศึกษาวิถีชีวิตชุมชน	30	20.4	7	5.5	37	13.5
ชมวิวทิวทัศน์	127	86.4	79	61.7	206	74.9
ปั่นจักรยาน	5	3.4	0	0.0	5	1.8
ประชุม/สัมมนา	11	7.5	14	10.9	25	9.1

หมายเหตุ *ไม่ตอบแบบสอบถาม 11 คน

ในส่วน of ประสบการณ์ทางด้านนันทนาการ จะพบว่านักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความต้องการมาสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด และมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ ซึ่งอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์มีลักษณะทางสภาพธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศที่แตกต่างจากอุทยานแห่งชาติแห่งอื่น ๆ โดยเฉพาะการมีจุดดึงดูดทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ อันได้แก่ ยอดคอยอินทนนท์ที่มีความสูงที่สุดในประเทศ และสภาพทางนิเวศวิทยาที่ค่อนข้างหลากหลาย ทำให้นักท่องเที่ยวที่ไม่เคยเดินทางมาเยือนมีความต้องการมาเยือนมาก ขณะที่กลุ่มที่เคยมาเยือนแล้ว ก็มีความต้องการมาสัมผัสบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากกิจกรรมประจำวันภายในเมืองและหลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่อึดอัดเพื่อมาใกล้ชิดกับธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอนุสิทธิ์ (2545) ที่ระบุว่า นักท่องเที่ยว

ส่วนใหญ่ต้องการมาเยือนขอดคอย เป็นอันดับแรก รองลงไปคือการถ่ายภาพธรรมชาติ การเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ สักการะพระมหาธาตุ ขั้บรถชมวิว และตั้งแคมป์พักแรม ตามลำดับ

ซึ่งจะแตกต่างกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเยือนอุทยานแห่งชาติดาดโตน ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดแถบภาคอีสาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีภูมิลำเนาในจังหวัดชัยภูมิ อันเป็นพื้นที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติ และนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ นครราชสีมา บุรีรัมย์ เป็นต้น ประสบการณ์ทางนันทนาการที่นักท่องเที่ยวต้องการจะเป็นลักษณะของการใช้เวลาพักผ่อนร่วมกับเพื่อน และ/หรือครอบครัว เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ และประกอบกิจกรรมร่วมกันภายในพื้นที่ อันได้แก่การเล่นน้ำตก การชมวิว ทิวทัศน์ การถ่ายภาพ และปิกนิก ซึ่งเป็นกิจกรรมนันทนาการที่เชื่อมโยงกัน จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า การเดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติดาดโตน นักท่องเที่ยวมักจะเดินทางมาเยือนเวลาประมาณ 10 โมงเช้า โดยนำอาหารมาเองหรือซื้อจากร้านค้าต่าง ๆ บริเวณก่อนทางเข้ามาถึงน้ำตก และรับประทานอาหารกลางวันบริเวณน้ำตก พร้อม ๆ กับการประกอบกิจกรรมนันทนาการอื่น ๆ จนถึงเวลาประมาณ 14 นาฬิกา นักท่องเที่ยวก็จะทยอยเดินทางกลับบ้าน

แรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่

แรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่ คือความต้องการประกอบกิจกรรมนันทนาการภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ โดยกิจกรรมแต่ละประเภทจะต้องใช้ฐานทรัพยากรภายในพื้นที่ที่มากน้อยแตกต่างกันไป หากประกอบกิจกรรมภายในพื้นที่จำนวนมาก ก็จะใช้ทรัพยากรภายในพื้นที่มากขึ้น ซึ่งกิจกรรมนันทนาการ จำนวน 10 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเดินศึกษาธรรมชาติ ดูนก ถ่ายภาพ เล่นน้ำตก ปิกนิก ศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ชมวิวทิวทัศน์ ปั่นจักรยาน และการประชุม/สัมมนา ทั้งนี้นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการประกอบกิจกรรมนันทนาการภายในพื้นที่สูงสุด 4 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 22.2 นักท่องเที่ยวต้องการประกอบกิจกรรม โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 กิจกรรม

นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ มีแรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่โดยต้องการประกอบกิจกรรมนันทนาการสูงสุด 4 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 23.3 โดยเฉลี่ยมีความต้องการประกอบกิจกรรมเท่ากับ 3.60 กิจกรรม สำหรับนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติดาดโตนมีแรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่โดยต้องการประกอบกิจกรรมนันทนาการ 2 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 26.0 นักท่องเที่ยวมีความต้องการประกอบกิจกรรมโดยเฉลี่ย 2.75 กิจกรรม รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการประกอบในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

จำนวนกิจกรรมที่ต้องการประกอบ	อุทยานแห่งชาติ คอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติ ตาดโตน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ
ไม่คาดหวังจะประกอบกิจกรรม	3	0.8	0	0.0	3	0.5
1 กิจกรรม	49	12.3	49	24.5	98	16.3
2 กิจกรรม	63	15.8	52	26.0	115	19.2
3 กิจกรรม	80	20.0	36	18.0	116	19.3
4 กิจกรรม	93	23.3	40	20.0	133	22.2
5 กิจกรรม	57	14.3	13	6.5	70	11.7
6 กิจกรรม	30	7.5	8	4.0	38	6.3
7 กิจกรรม	17	4.3	1	0.5	18	3.0
8 กิจกรรม	5	1.3	1	0.5	6	1.0
9 กิจกรรม	1	0.3	0	0.0	1	0.2
10 กิจกรรม	2	0.5	0	0.0	2	0.3
	$\bar{x} = 3.60$		$\bar{x} = 2.75$		$\bar{x} = 3.32$	
	SD = 1.78		SD = 1.49		SD = 1.73	

ตอนที่ 4 การรับรู้ทัศนคติ ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ และความต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

การรับรู้เป็นองค์ประกอบภายในของแต่ละบุคคล ในที่นี้วัดการรับรู้ของนักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียม และความพึงพอใจโดยรวมในการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของการประเมินถึงทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม และความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวประเมินสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 2 แห่งโดยรวมอยู่ในสภาพดีมาก คิดเป็นร้อยละ 52.0 มีเพียงร้อยละ 3.0 เท่านั้นที่ประเมินสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในสภาพทรุดโทรมมาก โดยนักท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ ร้อยละ 62.0 ประเมินว่าสภาพแวดล้อมภายในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์อยู่ในสภาพดีมาก ขณะที่ร้อยละ 34.8 ประเมินว่ามีสภาพปานกลาง และร้อยละ 3.3 มีสภาพแวดล้อมที่ทรุดโทรม สำหรับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติดอยตุงร้อยละ 32.0 ประเมินว่าสภาพแวดล้อมภายในอุทยานแห่งชาติมีสภาพดีมาก ขณะที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 65.5 กลับประเมินว่าสภาพแวดล้อมภายในอุทยานแห่งชาติมีสภาพปานกลาง และมีเพียงร้อยละ 2.5 เท่านั้นที่ประเมินว่าสภาพแวดล้อมภายในมีสภาพทรุดโทรม รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม	n = 600					
	อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติดอยตุง		รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สภาพแวดล้อมทรุดโทรมมาก	13	3.3	5	2.5	18	3.0
สภาพแวดล้อมปานกลาง	139	34.8	131	65.5	270	45.0
สภาพแวดล้อมดีมาก	248	62.0	64	32.0	312	52.0
รวม	200	100.0	400	100.0	600	100.0

โดยรวมแล้วนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประเมินการรับรู้สภาพแวดล้อมภายในอุทยานแห่งชาติทั้ง 2 แห่งอยู่ในสภาพที่ดีมาก (ร้อยละ 52) อันเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมโดยส่วนใหญ่ยังคงความเป็นธรรมชาติ มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่น สะอาดตา ซึ่งเป็นภาพโดยรวมที่นักท่องเที่ยวสามารถมองเห็นได้โดยทั่วไป ขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวที่ประเมินว่าสภาพแวดล้อมภายในอุทยานแห่งชาติทั้ง 2 แห่งมีสภาพที่ทรุดโทรม อาจพิจารณาจากสภาพทางธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ไม่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ การเปิดพื้นที่

เพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นภายในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ และอาจเป็นผลมาจาก การเข้าพักค้างแรมของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ๆ ในคราวเดียวกันในช่วงวันหยุดต่อเนื่องในฤดูหนาว ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลในระยะเวลาดังกล่าว ทำให้เห็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่ถูกทำลายจากการเปิดพื้นที่ดังกล่าว รวมถึงการคาดหวังของนักท่องเที่ยวจากการรับรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงามในพื้นที่อนุรักษ์ที่อยู่ด้านในอุทยานแห่งชาติ ขณะที่นักท่องเที่ยวจะประกอบกิจกรรมนันทนาการได้ในบริเวณที่เป็นพื้นที่นันทนาการที่จัดไว้ให้เท่านั้น

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมของนักท่องเที่ยวโดยรวมนักท่องเที่ยวร้อยละ 69.2 ทราบว่าเมื่อเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติจะต้องมีการจ่ายค่าธรรมเนียม ขณะที่ร้อยละ 30.8 ไม่ทราบว่าจะต้องมีการจ่ายค่าธรรมเนียม โดยนักท่องเที่ยวทราบข้อมูลว่าจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมจากเพื่อน ครอบครัวหรือญาติ ที่เคยมาเยือนแล้วร้อยละ 41.6 รองลงมาคือนักท่องเที่ยวทราบจากประสบการณ์ของตัวเองว่าจะต้องมีการจ่ายค่าธรรมเนียมร้อยละ 14.2 และทราบจากบริษัทนำเที่ยวร้อยละ 8.2 ขณะที่สื่ออื่น ๆ อาทิ นักท่องเที่ยวทราบจากสื่อทางหนังสือพิมพ์เพียงร้อยละ 7.0 จากการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์ร้อยละ 1.0 จากอินเทอร์เน็ตร้อยละ 2.2 เป็นต้น

และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายพื้นที่ จะพบว่าอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ นักท่องเที่ยวทราบว่าต้องมีการจ่ายค่าธรรมเนียมร้อยละ 69.2 และร้อยละ 30.8 เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ไม่ทราบว่าต้องมีการจ่ายค่าธรรมเนียม โดยกลุ่มที่รับรู้ว่าจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมทราบจากกลุ่มเพื่อน ครอบครัวหรือญาติคิดเป็นร้อยละ 26.8 รองลงมาคือทราบจากบริษัทนำเที่ยวร้อยละ 14.9 และร้อยละ 13.8 ทราบจากประสบการณ์ของตัวเองในการเดินทางไปเยือนอุทยานแห่งชาติแห่งอื่น ๆ ขณะที่เดียวกันนักท่องเที่ยวที่มาเยือนอุทยานแห่งชาติตาดโตนทราบว่าต้องจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติร้อยละ 63.0 โดยทราบจากกลุ่มเพื่อน ครอบครัวหรือกลุ่มญาติเช่นเดียวกัน ร้อยละ 74.4 และร้อยละ 15.2 นักท่องเที่ยวทราบจากประสบการณ์ในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติครั้งก่อน ๆ รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามการรับทราบข่าวสารค่าธรรมเนียม

การรับรู้ข่าวสารค่าธรรมเนียม	อุทยานแห่งชาติ		อุทยานแห่งชาติ		รวม	
	คอยอินทนนท์		ดาดโตน			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)	ละ	(คน)		(คน)	
การรับรู้ข่าวสารค่าธรรมเนียม*						
ไม่ทราบ	123	30.8	74	37.0	197	32.9
ทราบ	276	69.2	126	63.0	402	67.1
รวม	399	100.0	200	100.0	599	100.0
รับทราบค่าธรรมเนียมผ่านสื่อ*						
หนังสือพิมพ์	27	9.8	1	0.8	28	7.0
โทรทัศน์	3	1.1	1	0.8	4	1.0
เพื่อน/ครอบครัว/ญาติ	74	26.8	93	74.4	167	41.6
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	27	9.8	1	0.8	28	7.0
วิทยุ	1	0.4	2	1.6	3	0.7
บริษัทนำเที่ยว	41	14.9	0	0.0	41	10.2
กรมป่าไม้	25	9.1	8	6.4	33	8.2
อินเทอร์เน็ต	9	3.3	0	0.0	9	2.2
Lonely planet / Guide book	31	11.2	0	0.0	31	7.7
จากประสบการณ์ที่ผ่านมา	38	13.8	19	15.2	57	14.2
รวม	276	100.0	125	100.0	401	100.0

หมายเหตุ * ไม่ตอบแบบสอบถาม 1 คน

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมของนักท่องเที่ยวทั้ง 2 พื้นที่โดยส่วนใหญ่จะทราบจากสื่อหรือแหล่งข้อมูลที่ใกล้ชิด เช่น เพื่อน ครอบครัวหรือญาติที่เคยมาท่องเที่ยวแล้ว และมีการบอกต่อ ๆ กัน รวมถึงประสบการณ์ที่เคยไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวแห่งอื่นจะทราบว่าต้องจ่ายเงินค่าธรรมเนียมเมื่อจะเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ โดยสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์อย่างเช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วารสารการท่องเที่ยวนั้นมีการรับรู้ค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการให้ข้อ

มูลค่าไม่ชัดเจนของสื่อต่าง ๆ เอง และเป็นผลจากการใช้ช่องทางการสื่อสารของหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบไม่ผ่านสื่อสาธารณะ นักท่องเที่ยวจึงเพิ่งมารับทราบว่ามีการเก็บเงินค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เมื่อเดินทางมาถึงยังพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียม

การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียมนั้น นักท่องเที่ยวร้อยละ 87.6 ไม่ทราบว่าค่าธรรมเนียมมีประโยชน์หรือนำไปใช้ในด้านใดบ้าง มีเพียงร้อยละ 12.4 เท่านั้นที่ทราบถึงประโยชน์ของค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บไป โดยกลุ่มที่ทราบจะประเมินว่าค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บไปนั้นจะนำไปใช้ในการรักษาสภาพแวดล้อม บำรุงรักษาป่า และพัฒนาอุทยานแห่งชาติในสัดส่วนที่เท่ากันคือร้อยละ 34.5 ขณะที่กลุ่มอื่น ๆ ระบุว่าค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บไปนั้นนำไปใช้จ่ายในการจ่ายเงินเดือนให้กับพนักงานพิทักษ์ป่า สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และเพื่อการปรับปรุงภูมิทัศน์ของพื้นที่ โดยนักท่องเที่ยวที่มาเยือนอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์รับรู้ถึงประโยชน์ของค่าธรรมเนียมเพียงร้อยละ 12.6 และนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติดาดโตนมีเพียงร้อยละ 12.0 ที่รับทราบถึงประโยชน์ของค่าธรรมเนียม รายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามการรับรู้ประโยชน์ของค่าธรรมเนียม

การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่า ธรรมเนียม	อุทยานแห่งชาติ คอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติ ตาดโตน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ
การรับรู้ประโยชน์ของค่าธรรมเนียม*						
ไม่รู้ว่าค่าธรรมเนียมมีประโยชน์	348	87.4	176	88.0	524	87.6
รู้ว่าค่าธรรมเนียมมีประโยชน์	50	12.6	24	12.0	74	12.4
รวม	398	100.0	200	100.0	598	100.0
การนำค่าธรรมเนียมไปใช้ประโยชน์ ตามการรับรู้ของนักท่องเที่ยว**						
พัฒนาอุทยานแห่งชาติ	12	34.3	7	35.0	19	34.5
จ่ายเงินเดือนให้พนักงาน	6	17.1	2	10.0	8	14.5
ใช้สร้างสิ่งอำนวยความสะดวก	4	11.4	0	0.0	4	7.3
ปรับปรุงภูมิทัศน์	1	2.9	4	20.0	5	9.1
บำรุงรักษาสภาพแวดล้อม/ป่า	12	34.3	7	35.0	19	34.5
รวม	35	100.0	20	100.0	55	100.0

หมายเหตุ * ไม่ตอบแบบสอบถาม 2 คน

** ไม่ตอบแบบสอบถาม 19 คน

ความพึงพอใจต่อการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติทั้ง 2 แห่งโดยรวม คิดเป็นร้อยละ 63 ขณะที่กลุ่มที่รู้สึกพึงพอใจในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 34.3 และกลุ่มที่รู้สึกไม่พึงพอใจหรือพึงพอใจน้อยคิดเป็นร้อยละ 2.7 เท่านั้น ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละพื้นที่จะพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเยือนอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์มีความรู้สึกพึงพอใจมากต่อการมาเยือนอุทยานแห่งชาติร้อยละ 71.3 และพึงพอใจระดับปานกลางร้อยละ 27 มีเพียงร้อยละ 1.8 เท่านั้น ที่มีความรู้สึกพึงพอใจในการมาเยือนน้อย ขณะที่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติตาดโตนส่วนใหญ่มีความพึง

พอใจในระดับปานกลางร้อยละ 49.0 และมีความพึงพอใจในระดับสูงร้อยละ 46.5 มีเพียงร้อยละ 4.5 เท่านั้นที่มีความพึงพอใจน้อย รายละเอียดดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความรู้สึกพึงพอใจต่อการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว

n = 600						
ความรู้สึกพึงพอใจในการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว	อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติตาดโตน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)	
รู้สึกพึงพอใจน้อย	7	1.8	9	4.5	16	2.7
รู้สึกพึงพอใจปานกลาง	108	27.0	98	49.0	206	34.3
รู้สึกพึงพอใจมาก	285	71.3	93	46.5	378	63.0
รวม	400	100.0	200	100.0	600	100.0

ทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม

ทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติโดยรวม และทัศนคติต่อความเหมาะสมต่ออัตราค่าธรรมเนียมที่จ่าย โดยในส่วนของทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติโดยรวมนั้นแยกเป็นประเด็นด้านต่าง ๆ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติโดยรวม

ประเด็นด้านทัศนคติต่อค่า ธรรมเนียม	อุทยานแห่งชาติคอกยอินทนนท์														รวม		n = 600	
	อุทยานแห่งชาติคอกยอินทนนท์					อุทยานแห่งชาติดาดโตน					รวม	\bar{x}	SD					
	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง				\bar{x}	SD			
1. ค่าธรรมเนียมเข้าอุทยาน แห่งชาติที่เก็บในอัตรา ปัจจุบันมีความเหมาะสม	11.7 (70)	29.0 (174)	17.7 (106)	6.0 (36)	2.3 (14)	3.63	0.99	2.2 (13)	14.8 (89)	5.7 (34)	8.2 (49)	2.5 (15)	3.18	1.11	100.0 (600)	3.48	1.05	
2. ค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บไปก็ เพื่อประโยชน์ต่อการบริหาร งานอุทยานแห่งชาติ	23.3 (140)	31.7 (190)	9.5 (57)	2.0 (12)	0.2 (1)	4.14	0.79	7.2 (4.3)	20.7 (124)	4.2 (25)	1.2 (7)	0.2 (1)	4.00	0.73	100.0 (600)	4.09	0.77	
3. ค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บไปก็ เพื่อบำรุงรักษาสภาพแวดล้อม ในอุทยานแห่งชาติให้ดีขึ้น	26.5 (159)	31.3 (188)	7.5 (45)	1.0 (6)	0.3 (2)	4.24	0.75	10.7 (64)	18.5 (111)	2.5 (15)	1.5 (9)	0.2 (1)	4.14	0.78	100.0 (600)	4.21	0.76	
4. ค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บถูก นำไปดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อ ประโยชน์ของสาธารณชน	27.2 (163)	29.8 (179)	8.7 (52)	1.0 (6)	0.0 (0)	4.25	0.73	11.5 (69)	17.3 (104)	3.5 (21)	0.5 (3)	0.5 (3)	4.17	0.79	100.0 (600)	4.22	0.75	
5. การจ่ายค่าธรรมเนียมด้าน ต่างๆ โดยรวมมีความเหมาะสม และคุ้มค่าในการจ่ายมาก	12.7 (76)	28.3 (170)	18.5 (111)	5.8 (35)	1.3 (8)	3.68	0.95	3.5 (21)	13.8 (83)	8.5 (51)	5.7 (34)	1.8 (11)	3.35	1.05	100.0 (600)	3.57	0.99	

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ประเด็นด้านทัศนคติต่อค่า ธรรมเนียม	อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์							อุทยานแห่งชาติดาดโตน							รวม	\bar{x}	SD
	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	\bar{x}	SD	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	\bar{x}	SD			
	6. ข้าพเจ้ารู้สึกเต็มใจที่จะจ่าย ค่าธรรมเนียมต่างๆ หากได้ รับทราบเหตุผลของการจัด เก็บชัดเจน	26.3 (158)	28.8 (173)	9.7 (58)	1.7 (10)	0.2 (1)	4.19	0.79	9.0 (54)	18.2 (109)	4.5 (27)	1.2 (7)	0.5 (3)	4.02			
7. การกำหนดค่าธรรมเนียม ใดๆ ควรศึกษาความเต็มใจที่ จะจ่ายของนักท่องเที่ยว	16.2 (97)	30.8 (185)	11.3 (68)	7.0 (42)	1.3 (8)	3.80	0.99	9.5 (57)	17.5 (105)	4.0 (24)	2.0 (12)	0.3 (2)	4.02	0.86	100.0 (600)	3.87	0.95
8. อัตราค่าธรรมเนียมควร สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ ของประเทศ	17.2 (103)	33.2 (199)	12.0 (72)	3.2 (19)	1.2 (7)	3.93	0.88	6.0 (36)	19.5 (117)	4.5 (27)	3.0 (18)	0.3 (2)	3.84	0.86	100.0 (600)	3.90	0.88
9. ไม่ควรให้อัตราค่าธรรมเนียม เป็นอุปสรรคสำหรับคน บางกลุ่มที่จะเข้าไปประกอบ กิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ เช่น กลุ่มนักเรียน	29.0 (174)	25.8 (155)	8.0 (48)	2.8 (17)	1.0 (6)	4.19	0.91	12.8 (77)	15.0 (90)	3.3 (20)	1.7 (10)	0.5 (3)	4.14	0.90	100.0 (600)	4.17	0.91
10. อัตราค่าธรรมเนียมควร อยู่ในระดับที่คนทุกกลุ่มชั้น ในสังคมสามารถจ่ายได้	25.5 (153)	31.5 (189)	7.7 (46)	1.7 (10)	0.3 (2)	4.20	0.77	14.7 (88)	15.5 (93)	2.0 (12)	1.0 (6)	0.2 (1)	4.31	0.76	100.0 (600)	4.24	0.77

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ประเด็นด้านทัศนคติต่อค่า ธรรมเนียม	อุทยานแห่งชาติคอกยอินทนนท์							อุทยานแห่งชาติดาดโตน					รวม	\bar{x}	SD		
	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	\bar{x}	SD	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง				\bar{x}	SD
	11. ค่าธรรมเนียมผ่านเข้า อุทยานแห่งชาติของนักท่องเที่ยว ไทยและนักท่องเที่ยว ต่างประเทศควรมีความแตก ต่างกัน	15.8 (95)	18.0 (108)	9.0 (54)	13.0 (78)	10.8 (65)	3.22	1.42	8.3 (50)	11.2 (67)	5.0 (30)	6.3 (38)				2.5 (15)	3.50
12. ค่าธรรมเนียมผ่านเข้า อุทยานแห่งชาติสำหรับนัก ท่องเที่ยวต่างประเทศควรจัด เก็บในอัตราที่สูงกว่าของนัก ท่องเที่ยวไทย	16.7 (100)	17.0 (102)	8.3 (50)	13.5 (81)	11.2 (67)	3.22	1.44	7.2 (43)	11.0 (66)	4.5 (27)	22.5 (45)	3.2 (19)	3.35	1.30	100.0 (600)	3.26	1.40
13. อัตราค่าธรรมเนียมควรมี ความเหมาะสมและสอดคล้อง กับการใช้ประโยชน์	20.0 (120)	30.2 (181)	10.2 (61)	5.0 (30)	1.3 (8)	3.94	0.96	10.5 (63)	18.7 (112)	3.5 (21)	0.7 (4)	0.0 (0)	4.18	0.69	100.0 (600)	4.02	0.89
14. ผู้ที่ผ่านเข้าพื้นที่โดยไม่ได้ ประกอบกิจกรรมการใช้ ประโยชน์ใดๆ ในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติไม่จำเป็นต้อง จ่ายค่าธรรมเนียม	7.3 (44)	25.5 (153)	14.7 (88)	14.0 (84)	5.2 (31)	3.24	1.14	2.0 (12)	10.3 (62)	6.5 (39)	10.3 (62)	4.2 (25)	2.87	1.16	100.0 (600)	3.12	1.16

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ประเด็นด้านทัศนคติต่อค่า ธรรมเนียม	อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์						อุทยานแห่งชาติดาดโตน						รวม	\bar{x}	SD		
	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	\bar{x}	SD	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง				\bar{x}	SD
	15. อัตราค่าธรรมเนียมที่จัด เก็บในอุทยานแห่งชาติไม่ ควรเก็บซ้ำซ้อนกัน	22.7 (136)	28.8 (173)	11.7 (70)	2.8 (17)	0.7 (4)	4.05	0.88	16.7 (100)	13.8 (83)	2.3 (14)	0.3 (2)				0.2 (1)	4.40
16. อุทยานแห่งชาติแต่ละ แห่งควรจัดเก็บค่าธรรมเนียม ตามศักยภาพของทรัพยากรที่ มีอยู่	15.0 (90)	30.5 (183)	14.7 (88)	5.5 (33)	1.0 (6)	3.80	0.93	10.2 (61)	15.7 (94)	4.7 (28)	2.5 (15)	0.3 (2)	3.99	0.92	100.0 (600)	3.86	0.93
17. หน่วยงานที่ดูแลพื้นที่ควร แจ้งอัตราค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่ต้องจ่ายให้แก่นักท่องเที่ยว ที่ได้รับทราบล่วงหน้าโดย ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ	22.8 (137)	32.3 (194)	10.2 (61)	1.2 (7)	0.2 (1)	4.15	0.75	14.5 (87)	14.8 (89)	3.7 (22)	0.3 (2)	0.0 (0)	4.31	0.70	100.0 (600)	4.20	0.74

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ() หมายถึง จำนวนนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้วนักท่องเที่ยวที่มีทัศนคติต่อความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียมโดยรวมอยู่ในระดับดีร้อยละ 64.7 รองลงมาคือมีทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมในระดับดีมากร้อยละ 32.3 และทัศนคติในระดับเฉย ๆ ร้อยละ 3.0 ทั้งนี้ไม่มีนักท่องเที่ยวที่มีทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติโดยรวมในระดับไม่ดี และไม่ใช้อย่างมาก ขณะเดียวกันด้านทัศนคติต่อความเหมาะสมต่ออัตราค่าธรรมเนียมที่นักท่องเที่ยวจ่ายในพื้นที่อุทยานแห่งชาตินั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 49.2 ทั้งนี้มีนักท่องเที่ยวร้อยละ 13.8 ที่เห็นว่าค่าธรรมเนียมที่จ่ายในพื้นที่อุทยานแห่งชาตินั้นไม่มีความเหมาะสม - มีความเหมาะสมน้อย รายละเอียดดังตารางที่ 11

นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์มีทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติโดยรวม อยู่ในระดับดีร้อยละ 65.0 รองลงมาคือระดับดีมากร้อยละ 32.5 และระดับเฉย ๆ ร้อยละ 2.5 เท่านั้น ขณะเดียวกันทัศนคติต่อความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียมที่จ่ายภายในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์นั้น นักท่องเที่ยวเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลางร้อยละ 47.3 ทั้งนี้มีนักท่องเที่ยวร้อยละ 11 ที่มีทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมที่จ่ายภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ว่าไม่มีความเหมาะสม - มีความเหมาะสมน้อย

สำหรับนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติดาดโตนมีทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติโดยรวมอยู่ในระดับดีเช่นกันคิดเป็นร้อยละ 64.0 มีเพียงร้อยละ 4.0 เท่านั้นที่มีทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติในระดับเฉย ๆ และทัศนคติต่อความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียมที่จ่ายในอุทยานแห่งชาติดาดโตนนั้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเหมาะสมในระดับปานกลางร้อยละ 53.0 ขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวร้อยละ 19.5 เห็นว่าค่าธรรมเนียมที่จ่ายภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดาดโตนไม่มีความเหมาะสม - มีความเหมาะสมน้อย รายละเอียดดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติ

n = 600						
ทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมของ อุทยานแห่งชาติ	อุทยานแห่งชาติ คอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติ ดาดโตน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)	
<u>ระดับทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม</u>						
<u>อุทยานแห่งชาติโดยรวม</u>						
ดีมาก	130	32.5	64	32.0	194	32.3
ดี	260	65.0	128	64.0	388	64.7
เฉย ๆ	10	2.5	8	4.0	18	3.0
ไม่ดี	0	0.0	0	0.0	0	0.0
ไม่ดีย่างมาก	0	0.0	0	0.0	0	0.0
รวม	400	100.0	200	100.0	600	100.0
<u>ทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมที่จ่ายภายในอุทยานแห่งชาติ</u>						
<u>ในอุทยานแห่งชาติ</u>						
ไม่เหมาะสม	44	11.0	39	19.5	83	13.8
เหมาะสมปานกลาง	189	47.3	106	53.0	295	49.2
เหมาะสมอย่างยิ่ง	167	41.8	55	27.5	222	37.0
รวม	400	100.0	200	100.0	600	100.0

จากผลการศึกษาทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติโดยรวม ซึ่งเป็นความรู้สึคนึกคิดของนักท่องเที่ยวต่อการเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่อนุรักษ์ที่มีอยู่ในประเทศไทย และทัศนคติต่อความเหมาะสมต่ออัตราค่าธรรมเนียมที่จ่ายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติที่ทำการศึกษารายกว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดี จนถึงระดับเฉย ๆ อาจเป็นผลมาจากแนวคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันที่ว่า ผู้ใช้ประโยชน์เป็นผู้จ่ายนั้นส่งผลต่อการประเมินความรู้สึกนึกคิดของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียมที่จะต้องจ่ายในปัจจุบันเมื่อมีการเข้าใช้ประโยชน์ ดังจะเห็นได้ว่า ไม่มีนักท่องเที่ยวมีระดับทัศนคติในระดับไม่ดีต่อค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติโดยรวม

ขณะเดียวกันในประเด็นของความแตกต่างของค่าธรรมเนียมระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวต่างประเทศซึ่งจ่ายเป็นค่าผ่านเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคลนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าว (ข้อ 11 และข้อ 12) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมในประเด็นที่ว่า ค่าธรรมเนียมผ่านเข้าอุทยานแห่งชาติของนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างประเทศควรมีความแตกต่างกัน (ข้อ 11) นั้น อยู่ในระดับไม่เห็นด้วยถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 22 ขณะที่ชาวไทยมีความคิดเห็นว่าเป็นไม่เห็นด้วยถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 14 ซึ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยถึงเห็นด้วยอย่างยิ่งในประเด็นนี้มี ร้อยละ 20.50 เท่านั้นและในประเด็นที่ว่า ค่าธรรมเนียมผ่านเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศควรจัดเก็บในอัตราที่สูงกว่าของนักท่องเที่ยวชาวไทย (ข้อ 12) นั้น นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความคิดเห็นในระดับไม่เห็นด้วยถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 23 นักท่องเที่ยวชาวไทยคิดเป็นร้อยละ 14 ซึ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 20 และนักท่องเที่ยวชาวไทย คิดเป็นร้อยละ 30 ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการที่อุทยานแห่งชาติในต่างประเทศส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นอุทยานแห่งชาติในอเมริกา หรือออสเตรเลียจะเก็บค่าธรรมเนียมผ่านเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับนักท่องเที่ยวในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวต่างถิ่นในอัตราที่เท่ากัน

ขณะเดียวกันเป็นที่น่าสังเกตว่า ในการปฏิบัติงานการเก็บค่าธรรมเนียมผ่านเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคลในแต่ละครั้งของเจ้าหน้าที่บริเวณด่านเก็บค่าธรรมเนียมเป็นเพียงการสังเกตจากลักษณะภายนอกของนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เป็นชาวยุโรป ชาวอเมริกา หรือที่เรียกว่า “ฝรั่ง” นั้นจะเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราของชาวต่างประเทศเท่ากับ 200 บาทต่อคน แม้ว่านักท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็น “ฝรั่ง” จะพำนักอาศัยอยู่ในประเทศไทยแล้วก็ตาม และนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวเอเชีย ที่มีลักษณะภายนอกไม่โดดเด่นจากชาวไทย ก็จะจ่ายค่าธรรมเนียมผ่านเข้าอุทยานแห่งชาติในอัตราเท่ากับของชาวไทยคือ 20 บาทต่อคน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาในกลุ่มเดียวกับนักท่องเที่ยวชาวไทยจะจ่ายค่าธรรมเนียมในอัตราที่แตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดข้อขัดแย้งภายในกลุ่ม และทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมด้านนั้นหนาของการนักท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตาม ทัศนคติต่อความเหมาะสมต่ออัตราค่าธรรมเนียมที่จ่ายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติที่ทำการศึกษานั้น นักท่องเที่ยวที่ระบุว่าค่าธรรมเนียมที่จ่ายภายในอุทยานแห่งชาติไม่มีความเหมาะสม เนื่องจากในพื้นที่อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ นอกจากการเก็บค่าธรรมเนียมผ่านเข้า

อุทยานแห่งชาติรายบุคคลที่เก็บสำหรับชาวไทยในอัตรา เด็ก 10 บาท และผู้ใหญ่ 20 บาท นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเด็ก 100 บาท และผู้ใหญ่ 200 บาท และเก็บค่าธรรมเนียมสำหรับรถยนต์ประเภทรถเก๋ง และรถกระบะ คันละ 30 บาท รถตู้ 50 บาท และรถบัสคันละ 100 บาท แล้ว ยังมีการเก็บค่าธรรมเนียมการเดินป่าสำหรับเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติกึ่งแม่ปานกลุ่มละ (ไม่เกิน 15 คน) 200 บาท และค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักแรมสำหรับการนำเต็นท์มาเองหลังละ 30 บาท ขณะเดียวกันก็มีการเก็บเงินค่าธรรมเนียมสำหรับการผ่านเข้าไปชมพระมหาธาตุในอัตราคันละ 10 บาท นักท่องเที่ยวระบุว่า การเก็บค่าธรรมเนียมไม่ควรที่จะเก็บซ้ำซ้อนกัน แม้ว่าจะมีหน่วยงานหลายแห่งในพื้นที่ ก็ควรกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมร่วมกัน เช่นเดียวกับในพื้นที่อุทยานแห่งชาติตาคลีที่แม้ว่านักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่จะจ่ายเพียงค่าธรรมเนียมผ่านเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคลและค่าธรรมเนียมสำหรับรถเท่านั้น แต่การเข้าประกอบกิจกรรมภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ นั้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีช่วงเวลาการประกอบกิจกรรมสูงสุด 3-4 ชั่วโมง ขณะเดียวกันลักษณะการเข้าใช้ประโยชน์ที่เน้นกิจกรรมนันทนาการใช้เวลาว่างพักผ่อนกับครอบครัว ญาติ และเพื่อน จำนวนมาก ๆ ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ดังนั้นค่าธรรมเนียมที่ต้องจ่ายจำนวนมากต่อการเข้าอุทยานแห่งชาติหนึ่งครั้งจึงทำให้นักท่องเที่ยวบางส่วนเห็นว่าไม่มีความเหมาะสม

ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ

ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติโดยรวมของนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการทั้ง 4 ประเภท ซึ่งได้แก่ ค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคล ค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับรถยนต์ประเภทต่าง ๆ ค่าธรรมเนียมการเดินป่า และค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักแรมรวมกันแล้วไม่เกิน 100 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.7 รองลงมาคือเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการรวมระหว่าง 100-200 บาทร้อยละ 19.5 ขณะเดียวกันมีนักท่องเที่ยวเพียงร้อยละ 6.6 เท่านั้น ที่มีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ โดยรวมมากกว่า 500 บาทขึ้นไป โดยค่าเฉลี่ยของค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการที่นักท่องเที่ยวเต็มใจจ่ายเท่ากับ 181.46 บาทต่อการมาเที่ยว 1 ครั้งในอุทยานแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายพื้นที่จะพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์มีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการรวมไม่เกิน 100 บาทต่อครั้ง ร้อยละ 65.0 ส่วนชาวต่างประเทศเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการรวมอยู่ระหว่าง 101-200 บาท ร้อยละ 28.0 และ

ร้อยละ 18.0 มีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการรวมเกินกว่า 500 บาทขึ้นไป ค่าเฉลี่ยความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่ากับ 106.35 บาทต่อครั้ง และชาวต่างประเทศเท่ากับ 373.05 บาทต่อครั้ง ส่วนอุทยานแห่งชาติคาดโตน นักท่องเที่ยวเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการไม่เกิน 100 บาท ร้อยละ 73.0 ขณะเดียวกันมีนักท่องเที่ยวที่ไม่เต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการเลยร้อยละ 10.5 ค่าเฉลี่ยความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการเท่ากับ 64.98 บาทต่อครั้ง รายละเอียดดังตารางที่ 12 และตารางที่ 13

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติโดยรวม

ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ	อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติคาดโตน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)	
0 บาท	22	5.5	21	10.5	43	7.2
1-100 บาท	140	35.0	146	73.0	286	47.7
101-200 บาท	91	22.8	26	13.0	117	19.5
201-300 บาท	61	15.3	3	1.5	64	10.7
301-400 บาท	21	5.3	3	1.5	24	4.0
401-500 บาท	26	6.5	0	0.0	26	4.3
501-600 บาท	11	2.8	1	0.5	12	2.0
601-700 บาท	5	1.3	0	0.0	5	0.8
701-800 บาท	6	1.5	0	0.0	6	1.0
801-900 บาท	4	1.0	0	0.0	4	0.7
901-1000 บาท	5	1.3	0	0.0	5	0.8
1001 บาทขึ้นไป	8	2.0	0	0.0	8	1.3
รวม	400	100.0	200	100.0	600	100.0
		$\bar{x} = 239.70$		$\bar{x} = 64.98$		$\bar{x} = 181.46$
		SD = 310.84		SD = 70.07		SD = 269.79

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในอุทยานแห่งชาติ
ดอยอินทนนท์จำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ
โดยรวม

ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ		นักท่องเที่ยวชาวไทย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)	
0 บาท	13	6.5	9	4.5	22	5.5
1-100 บาท	10	5.0	130	65.0	140	35.0
101-200 บาท	56	28.0	35	17.5	91	22.8
201-300 บาท	43	21.5	18	9.0	61	15.3
301-400 บาท	18	9.0	3	1.5	21	5.3
401-500 บาท	24	12.0	2	1.0	26	6.5
501-600 บาท	9	4.5	2	1.0	11	2.8
601-700 บาท	5	2.5	0	0.0	5	1.3
701-800 บาท	6	3.0	0	0.0	6	1.5
801-900 บาท	3	1.5	1	0.5	4	1.0
901-1000 บาท	5	2.5	0	0.0	5	1.3
1001 บาทขึ้นไป	8	4.0	0	0.0	8	2.0
รวม	200	100.0	200	100.0	400	100.0
	$\bar{x} = 373.05$		$\bar{x} = 106.35$		$\bar{x} = 239.70$	
	SD = 381.43		SD = 111.78		SD = 310.84	

เมื่อพิจารณาแยกประเภทของความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคลของนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างนั้นนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 28.3 มีความเต็มใจจ่ายในช่วงระหว่าง 11-20 บาทต่อครั้ง รองลงมาคือระหว่าง 1-10 บาทต่อครั้งร้อยละ 26.7 และระหว่าง 151-200 บาทต่อครั้งร้อยละ 13.2 นอกจากนี้มีนักท่องเที่ยวที่ไม่เต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคลเลยคิดเป็นร้อยละ 9.0 โดยค่าเฉลี่ยของความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคลของนักท่องเที่ยวเท่ากับ 62.03 บาทต่อครั้ง โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยใน

อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ส่วนใหญ่มีความเต็มใจจ่ายระหว่าง 11-20 บาท ร้อยละ 47.5 และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความเต็มใจจ่ายระหว่าง 151-200 บาท ร้อยละ 39.0 และมีนักท่องเที่ยวเพียงร้อยละ 5.6 ที่มีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคลมากกว่า 200 บาทขึ้นไป โดยค่าเฉลี่ยความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่ากับ 20.95 บาทต่อครั้ง และชาวต่างประเทศเท่ากับ 152.45 บาทต่อครั้ง ขณะที่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติดาดโตนมีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคลระหว่าง 1-10 บาทต่อคนสูงสุด ร้อยละ 51.0 รองลงมาคือเต็มใจจ่ายระหว่าง 11-20 บาทต่อคนร้อยละ 33.5 ค่าเฉลี่ยความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคลเท่ากับ 12.68 บาทต่อครั้ง ดังตารางที่ 14 และ 15

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคล

ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้า อุทยานแห่งชาติรายบุคคล	อุทยานแห่งชาติ ดอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติ ดาดโตน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)	
0 บาท	29	7.3	25	12.5	54	9.0
1-10 บาท	58	14.5	102	51.0	160	26.7
11-20 บาท	103	25.8	67	33.5	170	28.3
21-50 บาท	58	14.5	6	3.0	64	10.7
51-100 บาท	43	10.8	0	0.0	43	7.2
101-150 บาท	8	2.0	0	0.0	8	1.3
151-200 บาท	79	19.8	0	0.0	79	13.2
201-300 บาท	10	2.5	0	0.0	10	1.7
301-400 บาท	4	1.0	0	0.0	4	0.7
401-500 บาท	7	1.8	0	0.0	7	1.2
501 บาทขึ้นไป	1	0.3	0	0.0	1	0.2
รวม	400	100.0	200	100.0	600	100.0
		$\bar{x} = 86.70$		$\bar{x} = 12.68$		$\bar{x} = 62.03$
		SD = 108.38		SD = 7.66		SD = 95.20

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในอุทยานแห่งชาติ
ดอยอินทนนท์จำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคล

ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติ ดอยอินทนนท์รายบุคคล	นักท่องเที่ยวชาวต่าง ประเทศ		นักท่องเที่ยว ชาวไทย		รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0 บาท	17	8.5	12	6.0	29	7.3
1-10 บาท	3	1.5	55	27.5	58	14.5
11-20 บาท	8	4.0	95	47.5	103	25.8
21-50 บาท	24	12.0	34	17.0	58	14.5
51-100 บาท	41	20.5	2	1.0	43	10.8
101-150 บาท	7	3.5	1	0.5	8	2.0
151-200 บาท	78	39.0	1	0.5	79	19.8
201-300 บาท	10	5.0	0	0.0	10	2.5
301-400 บาท	4	2.0	0	0.0	4	1.0
401-500 บาท	7	3.5	0	0.0	7	1.8
501 บาทขึ้นไป	1	0.5	0	0.0	1	0.3
รวม	200	100.0	200	100.0	400	100.0
		$\bar{x} = 152.45$		$\bar{x} = 20.95$		$\bar{x} = 86.70$
		SD = 120.38		SD = 19.33		SD = 108.38

สำหรับค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับรถยนต์ประเภทต่าง ๆ นั้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่มีความเต็มใจจ่ายหรือเต็มใจจ่ายเท่ากับ 0 บาทคิดเป็นร้อยละ 30.3 โดยกลุ่มที่เต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมสำหรับรถยนต์ประเภทต่าง ๆ นี้ส่วนใหญ่เต็มใจจ่ายระหว่าง 11-20 บาทต่อคันร้อยละ 18.8 รองลงมาคือเต็มใจจ่ายระหว่าง 21-30 บาทต่อคันร้อยละ 15.5 และเต็มใจจ่ายในช่วงระหว่าง 1-10 บาทต่อคัน ค่าเฉลี่ยของความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมผ่านเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับรถยนต์ประเภทต่าง ๆ เท่ากับ 45.34 บาทต่อคัน ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ไม่มีความเต็มใจจ่าย ร้อยละ 29.5 โดยกลุ่มที่มีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมสำหรับรถยนต์ประเภทต่าง ๆ นั้น นักท่องเที่ยวชาวไทยเต็มใจจ่ายระหว่าง 21-30 บาทต่อ

ค้น ร้อยละ 24.0 ชาวต่างประเทศเต็มใจจ่ายระหว่าง 51-100 บาทต่อคืนร้อยละ 16.0 และมีนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์เพียงร้อยละ 8.9 ที่มีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมสำหรับรถยนต์ประเภทต่าง ๆ มากกว่า 100 บาทขึ้นไป แต่สำหรับนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติตาดโตนนั้น ไม่มีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมสำหรับรถยนต์ประเภทต่าง ๆ ร้อยละ 32.0 ซึ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความเต็มใจจ่ายนั้นเต็มใจจ่ายระหว่าง 11-20 บาทต่อคืน ร้อยละ 29.0 รองลงมาคือเต็มใจจ่ายระหว่าง 1-10 บาทต่อคืนร้อยละ 17.0 ดังตารางที่ 16 และ 17

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับรถ

ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม เข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับรถ	อุทยานแห่งชาติ ดอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติ ตาดโตน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)	
0 บาท	118	29.5	64	32.0	182	30.3
1-10 บาท	28	7.0	34	17.0	62	10.3
11-20 บาท	55	13.8	58	29.0	113	18.8
21-30 บาท	65	16.3	28	14.0	93	15.5
31-40 บาท	9	2.3	2	1.0	11	1.8
41-50 บาท	54	13.5	8	4.0	62	10.3
51-100 บาท	36	9.0	5	2.5	41	6.8
101-200 บาท	17	4.3	0	0.0	17	2.8
201-300 บาท	2	0.5	1	0.5	3	0.5
301-400 บาท	3	0.8	0	0.0	3	0.5
401-500 บาท	6	1.5	0	0.0	6	1.0
501 บาทขึ้นไป	7	1.8	0	0.0	7	1.2
รวม	400	100.0	200	100.0	600	100.0
		$\bar{x} = 59.23$		$\bar{x} = 17.55$		$\bar{x} = 45.34$
		SD = 134.15		SD = 26.42		SD = 112.27

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในอุทยานแห่งชาติ
คอยอินทนนท์จำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับรถ

ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม เข้าอุทยานแห่งชาติ คอยอินทนนท์สำหรับรถ	นักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศ		นักท่องเที่ยว ชาวไทย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)	
0 บาท	72	36.0	46	23.0	118	29.5
1-10 บาท	3	1.5	25	12.5	28	7.0
11-20 บาท	11	5.5	44	22.0	55	13.8
21-30 บาท	17	8.5	48	24.0	65	16.3
31-40 บาท	4	2.0	5	2.5	9	2.3
41-50 บาท	27	13.5	27	13.5	54	13.5
51-100 บาท	32	16.0	4	2.0	36	9.0
101-200 บาท	16	8.0	1	0.5	17	4.3
201-300 บาท	2	1.0	0	0.0	2	0.5
301-400 บาท	3	1.5	0	0.0	3	0.8
401-500 บาท	6	3.0	0	0.0	6	1.5
501 บาทขึ้นไป	7	3.5	0	0.0	7	1.8
รวม	200	100.0	200	100.0	400	100.0
		$\bar{x} = 95.09$		$\bar{x} = 23.38$		$\bar{x} = 59.23$
		SD = 181.60		SD = 22.74		SD = 134.15

ค่าธรรมเนียมการเดินป่าศึกษาธรรมชาตินักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่มีความเต็มใจจ่ายเช่นเดียวกันคิดเป็นร้อยละ 49.0 ขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีความเต็มใจจ่ายมีความเต็มใจจ่ายระหว่าง 1-10 บาทต่อครั้ง ร้อยละ 14.2 รองลงมาคือเต็มใจจ่ายระหว่าง 51-100 บาทต่อครั้งร้อยละ 8.8 และเต็มใจจ่ายระหว่าง 41-50 บาทต่อครั้งร้อยละ 8.7 โดยค่าเฉลี่ยความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการเดินป่าเท่ากับ 35.37 บาทต่อครั้ง และเมื่อพิจารณาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ไม่มีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมหรือมีความเต็มใจจ่ายเท่ากับ 0 บาท ร้อยละ 48.0 และ ร้อยละ 39.0 ตามลำดับ ขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความเต็มใจจ่ายส่วน

ใหญ่มีความเต็มใจจ่ายระหว่าง 1-10 บาทต่อครั้งร้อยละ 19.5 นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเต็มใจจ่ายระหว่าง 51-100 บาทต่อครั้งร้อยละ 20.5 ไม่ต่างกับนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติตาดโตนซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเดินป่าร้อยละ 60.0 โดยกลุ่มที่เต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการเดินป่า เต็มใจจ่ายระหว่าง 1-10 บาทต่อครั้งร้อยละ 22.0 รองลงมาคือเต็มใจจ่ายระหว่าง 11-20 บาทร้อยละ 7.0 รายละเอียดดังตารางที่ 18 และ ตารางที่ 19

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ

ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ	อุทยานแห่งชาติ		อุทยานแห่งชาติ		รวม	
	ดอยอินทนนท์		ตาดโตน			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)	
0 บาท	174	43.5	120	60.0	294	49.0
1-10 บาท	41	10.3	44	22.0	85	14.2
11-20 บาท	24	6.0	14	7.0	38	6.3
21-30 บาท	21	5.3	8	4.0	29	4.8
31-40 บาท	5	1.3	0	0.0	5	0.8
41-50 บาท	43	10.8	9	4.5	52	8.7
51-100 บาท	48	12.0	5	2.5	53	8.8
101-200 บาท	34	8.5	0	0.0	34	5.7
201-300 บาท	3	0.8	0	0.0	3	0.5
301-400 บาท	3	0.8	0	0.0	3	0.5
401-500 บาท	3	0.8	0	0.0	3	0.5
501 บาทขึ้นไป	1	0.3	0	0.0	1	0.2
รวม	400	100.0	200	100.0	600	100.0
		$\bar{x} = 48.30$		$\bar{x} = 9.50$		$\bar{x} = 35.37$
		SD = 90.68		SD = 18.96		SD = 77.02

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในอุทยานแห่งชาติ
คอยอินทนนท์จำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ

n = 600

ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการเดินป่าศึกษาธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์	นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ		นักท่องเที่ยวชาวไทย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)	
0 บาท	78	39.0	96	48.0	174	43.5
1-10 บาท	2	1.0	39	19.5	41	10.3
11-20 บาท	5	2.5	19	9.5	24	6.0
21-30 บาท	10	5.0	11	5.5	21	5.3
31-40 บาท	4	2.0	1	0.5	5	1.3
41-50 บาท	28	14.0	15	7.5	43	10.8
51-100 บาท	41	20.5	7	3.5	48	12.0
101-200 บาท	22	11.0	12	6.0	34	8.5
201-300 บาท	3	1.5	0	0.0	3	0.8
301-400 บาท	3	1.5	0	0.0	3	0.8
401-500 บาท	3	1.5	0	0.0	3	0.8
501 บาทขึ้นไป	1	0.5	0	0.0	1	0.3
รวม	200	100.0	200	100.0	400	100.0
		$\bar{x} = 71.92$		$\bar{x} = 24.70$		$\bar{x} = 48.30$
		SD = 114.03		SD = 48.65		SD = 90.68

สำหรับค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักแรม นักท่องเที่ยวไม่มีความเต็มใจจ่ายหรือมีความเต็มใจจ่ายเท่ากับ 0 บาทเช่นกันคิดเป็นร้อยละ 43.8 ซึ่งนักท่องเที่ยวที่มีความเต็มใจจ่ายส่วนใหญ่มีความเต็มใจจ่ายระหว่าง 41-50 บาทต่อครั้งร้อยละ 13.0 รองลงมาคือเต็มใจจ่ายระหว่าง 11-20 บาทต่อครั้งร้อยละ 11.0 และเต็มใจจ่ายระหว่าง 1-10 บาทต่อครั้งร้อยละ 10.2 ซึ่งค่าเฉลี่ยความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักแรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 38.73 บาทต่อครั้ง และเมื่อพิจารณาในแต่ละพื้นที่จะพบว่า นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ไม่มีความเต็มใจจ่ายหรือมีความเต็มใจจ่ายเท่ากับ 0 บาทร้อยละ 26.5 และร้อยละ

58.5 ตามลำดับ โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความเต็มใจจ่ายนั้น นักท่องเที่ยวชาวไทยเต็มใจจ่ายระหว่าง 11-20 บาทต่อครั้ง ร้อยละ 22.5 นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเต็มใจจ่ายระหว่าง 41- 50 บาทต่อครั้ง ร้อยละ 10.5 ซึ่งไม่ต่างกับนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคาดโตนซึ่งระบุว่าไม่มีความเต็มใจจ่ายหรือมีความเต็มใจจ่ายเท่ากับ 0 บาทเช่นเดียวกันร้อยละ 46.5 โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เต็มใจจ่ายส่วนใหญ่มีความเต็มใจจ่ายระหว่าง 41-50 บาทต่อครั้ง ร้อยละ 15.5 รายละเอียดดังตารางที่ 20 และตารางที่ 21

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักแรม

ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักแรม	อุทยานแห่งชาติ ดอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติ คาดโตน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)	
0 บาท	170	42.5	93	46.5	263	43.8
1-10 บาท	35	8.8	26	13.0	61	10.2
11-20 บาท	51	12.8	15	7.5	66	11.0
21-30 บาท	24	6.0	16	8.0	40	6.7
31-40 บาท	3	0.8	1	0.5	4	0.7
41-50 บาท	47	11.8	31	15.5	78	13.0
51-100 บาท	31	7.8	14	7.0	45	7.5
101-200 บาท	24	6.0	3	1.5	27	4.5
201-300 บาท	7	1.8	0	0.0	7	1.2
301-400 บาท	4	1.0	0	0.0	4	0.7
401-500 บาท	3	0.8	1	0.5	4	0.7
501 บาทขึ้นไป	1	0.3	0	0.0	1	0.2
รวม	400	100.0	200	100.0	600	100.0
		$\bar{x} = 45.47$		$\bar{x} = 25.25$		$\bar{x} = 38.73$
		SD = 92.55		SD = 48.04		SD = 81.01

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในอุทยานแห่งชาติ
ดอยอินทนนท์จำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักแรม

ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักแรม ในอุทยานแห่งชาติ ดอยอินทนนท์	นักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศ		นักท่องเที่ยว ชาวไทย		รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0 บาท	117	58.5	53	26.5	170	42.5
1-10 บาท	7	3.5	28	14.0	35	8.8
11-20 บาท	6	3.0	45	22.5	51	12.8
21-30 บาท	3	1.5	21	10.5	24	6.0
31-40 บาท	2	1.0	1	0.5	3	0.8
41-50 บาท	21	10.5	26	13.0	47	11.8
51-100 บาท	14	7.0	17	8.5	31	7.8
101-200 บาท	20	10.0	4	2.0	24	6.0
201-300 บาท	4	2.0	3	1.5	7	1.8
301-400 บาท	4	2.0	0	0.0	4	1.0
401-500 บาท	1	0.5	2	1.0	3	0.8
501 บาทขึ้นไป	1	0.5	0	0.0	1	0.3
รวม	200	100.0	200	100.0	400	100.0
		$\bar{x} = 53.61$		$\bar{x} = 37.33$		$\bar{x} = 45.47$
		SD = 111.77		SD = 67.43		SD = 92.55

จากผลการศึกษาความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการโดยรวมภายในพื้นที่ศึกษา
ทั้ง 2 แห่งจะไม่แตกต่างกัน คือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมโดยรวมไม่
เกิน 100 บาท ต่อการมาเยือนอุทยานแห่งชาติแต่ละครั้ง แต่เมื่อพิจารณาในค่าธรรมเนียมแต่ละ
ประเภท จะพบว่านักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์เต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยาน
แห่งชาติรายบุคคลเท่ากับอัตราที่ทางอุทยานแห่งชาติจัดเก็บอยู่ในปัจจุบัน คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย
เท่ากับ 20 บาทต่อคน และชาวต่างประเทศเท่ากับ 200 บาทต่อคน มีเพียงร้อยละ 5.6 เท่านั้นที่เต็มใจ
จ่ายมากกว่า 200 บาทขึ้นไป ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมของนักท่องเที่ยวที่

เข้ามาประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์จะมีความแตกต่างกันไปตามกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวได้ประกอบ และความพึงพอใจที่นักท่องเที่ยวได้รับในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติ ซึ่งต่างจากการศึกษาของ สมบัติ และ คณะ (2541) ที่ศึกษาถึงความเต็มใจจ่ายของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์เพื่อประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมภายในอุทยานแห่งชาติ จึงมีความเต็มใจจ่ายมากกว่า โดยมีความเต็มใจจ่ายเท่ากับ 27 บาทต่อคนต่อครั้ง ในการเข้าใช้อุทยานแห่งชาติเพื่อการท่องเที่ยวและการนันทนาการ เช่นเดียวกับการศึกษาของ Isrankura (1998) ที่ประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์จากการสอบถามความเต็มใจจ่าย โดยนักท่องเที่ยวมีความเต็มใจจ่ายค่าเข้าอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์สูงถึง 40 บาทต่อคนต่อครั้ง จากอัตราที่จัดเก็บขณะนั้นเท่ากับ 5 บาทต่อคน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการสอบถามความเต็มใจจ่ายของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันอยู่ภายใต้พื้นฐานของการจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติในอัตราปัจจุบันที่ 20 บาทต่อคนแล้ว และหากนักท่องเที่ยวเลือกตอบมากกว่าที่มีการจัดเก็บในปัจจุบัน อาจส่งผลให้ในอนาคตอันใกล้ จะมีการปรับเปลี่ยนค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บให้สูงขึ้นอีกได้

สำหรับพื้นที่อุทยานแห่งชาติดาด โตนนั้นนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคลเท่ากับ 10 บาทต่อคนต่อครั้ง ซึ่งเป็นอัตราเดิมที่นักท่องเที่ยวเคยจ่ายก่อนที่จะมีการปรับเปลี่ยนอัตราค่าธรรมเนียมใหม่ทั่วประเทศ ประกอบกับลักษณะการเข้าใช้พื้นที่เพื่อประกอบกิจกรรมนันทนาการของอุทยานแห่งชาตินี้ก็ไม่หลากหลายเท่ากับในพื้นที่อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ ซึ่งส่วนใหญ่จะเข้ามาประกอบกิจกรรมในรูปแบบของการพักผ่อน การปิกนิก การชมวิิวทิวทัศน์ โดยใช้เวลาในวันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ ร่วมกับครอบครัว เพื่อน และญาติ โดยเหมารถมาเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ และใช้เวลาภายในอุทยานแห่งชาติประมาณ 3-4 ชั่วโมง ดังนั้นความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคลของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงเท่ากับอัตราดังกล่าว

ขณะที่ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมสำหรับรถยนต์ประเภทต่าง ๆ ค่าธรรมเนียมสำหรับการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ และค่าธรรมเนียมสำหรับการตั้งเต็นท์พักแรมนั้น นักท่องเที่ยวทั้ง 2 พื้นที่ที่ไม่มีความเต็มใจจ่ายเลย โดยให้เหตุผลว่า การเก็บค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรวมถึงการเข้าประกอบกิจกรรมนันทนาการอื่น ๆ ไม่ควรมีการเก็บซ้ำซ้อนกัน อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวที่มีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมสำหรับรถนั้น นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์มีความเต็มใจจ่ายโดยเฉลี่ยเท่ากับ 59.23 บาท ซึ่งมากกว่านักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติดาด โตนที่มีความเต็มใจ

จ่ายเท่ากับ 17.55 บาท อัตราที่แตกต่างกันนี้เนื่องจากอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์มีสถานที่ท่องเที่ยวที่กว้างใหญ่ การจะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวแห่งหนึ่ง ๆ จะต้องใช้พาหนะนำไปยังแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ หรือ ๆ กับลักษณะการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการชมวิทิวทัศน์ที่แปลกตา ดังนั้นจึงอาจส่งผลให้นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์มีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมสำหรับรถในอัตราที่สูงกว่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดาดโตน ซึ่งเป็นเพียงผ่านเข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและต้องจอดรอไว้ในจุดที่กำหนดเท่านั้น และเดินไปประกอบกิจกรรมนันทนาการภายในพื้นที่ด้านในอุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีระยะทางโดยประมาณ 700 เมตร จึงจะถึงบริเวณน้ำตก

เช่นเดียวกับค่าธรรมเนียมสำหรับการเดินป่าศึกษาธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่มีความเต็มใจจ่าย ซึ่งพื้นที่อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์นั้นนักท่องเที่ยวที่เต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมมีความเต็มใจจ่ายเฉลี่ย 48.30 บาทต่อครั้ง จากอัตราค่าธรรมเนียมการเดินป่าปัจจุบัน 200 บาท นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติดาดโตนมีความเต็มใจจ่ายเท่ากับ 9.50 บาทต่อครั้ง จากปัจจุบันที่ไม่มีการเก็บค่าธรรมเนียม ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ทราบถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติบริเวณเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ โดยเฉพาะเส้นทางศึกษาธรรมชาติกัวแม่ปานนั้น เป็นพื้นที่ที่มีความเปราะบางต่อระบบนิเวศ จึงมีความเต็มใจจ่ายเพื่อได้เรียนรู้ศึกษาธรรมชาติ และเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมบริเวณดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมของนักท่องเที่ยวที่ต่ำกว่าอัตราที่เรียกเก็บในปัจจุบันนี้อาจเป็นผลมาจากช่วงเวลาของการเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดต่อเนื่องยาวในช่วงเทศกาล ซึ่งกลุ่มการท่องเที่ยวเป็นลักษณะการท่องเที่ยวแบบมวลรวม (mass tourism) นักท่องเที่ยวบางกลุ่มอาจไม่ได้รับข้อมูล ความรู้ และการสื่อความหมายในเส้นทางเดินป่าเพียงพอและทั่วถึง ส่งผลต่อความรู้ ความเข้าใจในความสำคัญของระบบนิเวศในพื้นที่และความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมดังกล่าว ขณะที่พื้นที่อุทยานแห่งชาติดาดโตนนั้นนักท่องเที่ยวไม่มีความต้องการประกอบกิจกรรมนันทนาการประเภทเดินป่าศึกษาธรรมชาติแต่อย่างใด และเส้นทางเดินป่าภายในอุทยานแห่งชาติก็ไม่ชัดเจน และทับซ้อนกับเส้นทางเดินไปสู่ตัวน้ำตกดาดโตน และน้ำตกอื่น ๆ ที่อยู่เหนือขึ้นไป ประกอบกับภายในเส้นทางไม่มีระบบสื่อความหมาย ดังนั้นนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงไม่มีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ

ในส่วนของความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักแรมนั้นนักท่องเที่ยวที่มีความเต็มใจจ่ายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์มีความเต็มใจจ่ายเฉลี่ย 45.45 บาทต่อเต็นท์ โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ยินดีจ่ายส่วนใหญ่ระบุว่าไม่เกิน 20 บาทต่อเต็นท์ นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

คาดโตนมีความเต็มใจจ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 25.25 บาทต่อเดือน จากอัตราปัจจุบันที่เรียกเก็บ 30 บาทต่อเดือน เนื่องจากในพื้นที่อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์นักท่องเที่ยวที่นิยมพักค้างแรมด้วยเดือนนั้นมีสัดส่วนครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50) ของนักท่องเที่ยวที่ไม่พักค้างแรม รวมทั้งกลุ่มการเดินทางของนักท่องเที่ยว 1 กลุ่มจะมีเดือนที่ในการกางเพื่อพักค้างโดยเฉลี่ย 2 เดือนต่อกลุ่ม ดังนั้นจึงไม่ต้องการให้ค่าธรรมเนียมดังกล่าวสูงมากนัก อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติคาดโตนไม่นิยมการพักค้างแรมในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งอัตราที่นักท่องเที่ยวระบุจึงใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่ทางอุทยานแห่งชาติเรียกเก็บ ซึ่งนักท่องเที่ยวไม่ต้องมีการจ่ายแต่อย่างใด

ความต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติเดิมร้อยละ 69.6 มีเพียงร้อยละ 4.7 เท่านั้นที่ไม่ต้องการกลับมาเยือนพื้นที่เดิม ขณะที่อีกร้อยละ 25.8 นักท่องเที่ยวไม่แน่ใจว่าจะมีโอกาสกลับมาหรือไม่ โดยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการกลับมาเยือนร้อยละ 64.6 เนื่องจากชอบสภาพภูมิอากาศที่มีความหนาวเย็น และภูมิประเทศที่มีความแปลกตา มีเพียงร้อยละ 5.8 เท่านั้นที่ไม่ต้องการกลับมาเยือน เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคาดโตนมีความต้องการกลับมาเยือนร้อยละ 79.5 เนื่องจากชื่นชอบบรรยากาศความเป็นธรรมชาติและได้พักผ่อนร่วมกับครอบครัว มีเพียงร้อยละ 2.5 เท่านั้นที่ไม่ต้องการกลับมาเยือน รายละเอียดดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความต้องการกลับมาเยือน

ความต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ*	อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์		อุทยานแห่งชาติคาดโตน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)	
ไม่ต้องการกลับมา	23	5.8	5	2.5	28	4.7
กลับมา	257	64.6	159	79.5	416	69.6
ไม่แน่ใจ	118	29.6	36	18.0	154	25.8
รวม	398	100.0	200	100.0	598	100.0

หมายเหตุ * ไม่ตอบแบบสอบถาม 2 คน

ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวต่อการปรับปรุงและพัฒนาอุทยานแห่งชาติ

โดยภาพรวมแล้วนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังคงต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติเดิมที่เคยมาเยือนแล้ว อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวก็คาดหวังว่าค่าธรรมเนียมที่จ่ายไปนั้น จะสามารถนำไปพัฒนาและปรับปรุงอุทยานแห่งชาติในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ข้อมูลความรู้ ความปลอดภัย รวมถึงการให้บริการจากเจ้าหน้าที่ในศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

ทั้งนี้นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ ส่วนใหญ่ระบุว่า ต้องการให้มีการปรับปรุงในสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทห้องน้ำมากที่สุดโดยเพิ่มปริมาณห้องน้ำให้มากขึ้น เพื่อรองรับปริมาณของนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมาก ตามจุดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และบริเวณลานกางเต็นท์พักแรม รวมทั้งรักษาความสะอาดของห้องน้ำให้ถูกสุขลักษณะ ขณะเดียวกันก็ควรปรับปรุงบริเวณลานกางเต็นท์พักแรม ให้มีความปลอดภัย มีเจ้าหน้าที่ดูแลและเข้มงวดไม่ให้มีการส่งเสียงดังในยามค่ำคืน และในส่วนของข้อมูลความรู้ นั้น นักท่องเที่ยวระบุว่าควรจัดทำป้ายสื่อความหมาย และ เอกสารแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ที่มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมถึงการปรับปรุงป้ายบอกทางตามทางแยกต่างๆ ให้ชัดเจน นอกจากนี้ในด้านของการดูแลรักษาความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวระบุว่าควรมีเจ้าหน้าที่ในบริเวณที่ท่องเที่ยวที่คอยดูแลรักษาความปลอดภัยให้มากขึ้น โดยเฉพาะบริเวณหน้าผา ทั้งนี้อาจจัดทำเป็นเอกสารแนะนำและการปฏิบัติตัวเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ เพื่อทำความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวในเบื้องต้น

สำหรับนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติตาดโตน ส่วนใหญ่จะคาดหวังว่า การให้บริการในด้านความปลอดภัยบริเวณน้ำตกของเจ้าหน้าที่ควรเข้มงวด รวมทั้งควรมีป้ายเตือนอันตรายบริเวณหน้าผาต่างๆ เช่นเดียวกัน ขณะเดียวกันควรจัดทำเอกสารแนะนำและเพิ่มข้อมูลความรู้ให้กับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวพักผ่อนผ่านทางป้ายสื่อความหมาย หรือมีเจ้าหน้าที่เป็นไกด์แนะนำสถานที่และความสำคัญภายในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังได้เสนอแนะว่า ทางอุทยานแห่งชาติควรจัดทำรถรับส่งคนเข้าน้ำตก เพื่อให้คนแก่ หรือผู้พิการสามารถเข้าไปท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก เนื่องจากเส้นทางเดินตั้งแต่ลานจอดรถ จนถึงบริเวณน้ำตกมีระยะทางที่ค่อนข้างยาว จึงควรที่จะเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการให้มากขึ้น

ตอนที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุและสหสัมพันธ์ในการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดกับ การตอบสนองต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ และความพึงพอใจต่อการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทั้ง 2 พื้นที่ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้อาศัยวิธีการวิเคราะห์การจำแนกประเภท เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการตอบสนองต่อค่าธรรมเนียมและความต้องการกลับมาเยือนพื้นที่นันทนาการ เพื่อทดสอบสมมติฐานทั้ง 5 ข้อ ผลการศึกษาปรากฏได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 เชื้อชาติ ระดับรายได้ ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม แรงงูใจในการมาเยือนพื้นที่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียม และการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ เชื้อชาติ กับระดับรายได้ ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม แรงงูใจในการมาเยือนพื้นที่ และ การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ $-.205$, $.162$, $-.137$ และ $-.245$ ตามลำดับ ความสัมพันธ์ของประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมกับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม ด้วยค่า r เท่ากับ $.102$ ความสัมพันธ์ของแรงงูใจในการมาเยือนพื้นที่กับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ด้วยค่า r เท่ากับ $.106$ และ $.101$ ตามลำดับ และคู่ความสัมพันธ์ของ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม กับการรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียม ด้วยค่า r เท่ากับ $.194$ โดยตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการมีอยู่ 2 ปัจจัยคือ เชื้อชาติ และการรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียมด้วยค่า r เท่ากับ $.180$ และ $.180$ ตามลำดับ ซึ่งค่า r แสดงถึงทิศทางความสัมพันธ์ในแต่ละระดับของตัวแปรตั้งแต่ระดับ 0 ที่ไม่มีความสัมพันธ์กันเลยจนถึงระดับ 1 ที่มีความสัมพันธ์กันมาก ในที่นี้ เชื้อชาติ และการรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียมมีความสัมพันธ์กันน้อย ในทิศทางเดียวกันกับทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ตามสมมติฐานที่ 1

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์							
	1	2	3	4	5	6	7	8
1.ทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม	1.000							
2.เชื้อชาติ	.180*	1.000						
3.ระดับรายได้	-.025	-.205*	1.000					
4.ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม	.033	.162*	-.031	1.000				
5.แรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่	-.003	-.137*	.029	-.043	1.000			
6.การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม	.078	.010	-.064	.102*	.106*	1.000		
7.การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียม	.180*	.093	.009	-.010	-.002	.194*	1.000	
8. การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	.061	-.245*	.027	-.075	.101*	.009	.028	1.000

หมายเหตุ * นัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .01

ส่วนการวิเคราะห์ถดถอยพหุในสมมติฐานข้อที่ 1 พบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่า เชื้อชาติ ระดับรายได้ ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม แรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียม และการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ทุกตัวรวมกันมีอิทธิพลต่อทัศนคติด้านค่าธรรมเนียมของนักท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F = 6.053$; $P = .000$) ตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมร้อยละ 7 ($R^2 = .071$) แต่เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว พบว่ามีตัวแปรอิสระเพียง 3 ตัว จาก 7 ตัวที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม เรียงตามลำดับของขนาดความสัมพันธ์ได้ดังนี้ คือ เชื้อชาติ ($Beta = .193$; $t = 4.370$; $Sig. = .000$) การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียม ($Beta = .150$; $t = .3558$; $Sig. = .000$) และการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ($Beta = .103$; $t = 2.416$; $Sig. = .016$) รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 24

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 1

n = 560

ตัวแปรอิสระ	ทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ				
	\bar{x}	SD	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	59.850				
เชื้อชาติ	0.698	0.459	.193	4.370	.000
ระดับรายได้	74,063.089	438,910.153	.013	.311	.756
ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม	5.707	21.230	.006	.153	.879
แรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่	3.341	1.719	.008	.200	.841
การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม	0.669	0.470	.046	1.073	.284
การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียม	0.123	0.328	.150	3.558	.000
การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	0.640	1.568	.103	2.416	.016

หมายเหตุ $F = 6.053$; $P = .000$; $R^2 = .071$; Adjusted R Square = .060

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของปัจจัยแต่ละตัว ที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เชื้อชาติ การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียมและการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการในระดับที่ดีกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ อาจเป็นผลมาจากระดับของค่าธรรมเนียมที่สามารถจ่ายได้ในระดับราคาที่ไม่แพงมากนัก ซึ่งตรงกันข้ามกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งมีการเปรียบเทียบราคาของค่าธรรมเนียมที่จ่าย โดยเฉพาะค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคลนั้นมีความแตกต่างกับนักท่องเที่ยวชาวไทยค่อนข้างมากจากการเก็บข้อมูล นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ระบุว่า ควรเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราที่เท่ากันทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นทรัพย์สินส่วนกลาง เช่นเดียวกับ การกำหนดค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติในต่างประเทศก็ได้มีการกำหนดค่าธรรมเนียมที่เท่ากันทั้งนักท่องเที่ยวในประเทศของเขาและนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวที่ทราบถึงประโยชน์ของค่าธรรมเนียมที่ตนได้จ่ายไปในพื้นที่ จะทำให้ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการจ่ายค่าธรรมเนียมแต่ละครั้งเป็นไปในทิศทางที่ดี เช่นเดียวกับการที่นักท่องเที่ยวรับรู้ถึงสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติว่ามี การบำรุงรักษาไม่ให้เกิดเสื่อมโทรม มีความสะอาดเรียบร้อย ก็จะส่งผลให้ทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการของนักท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ดีด้วย เพราะค่าธรรมเนียมที่ตนจะต้องจ่ายไปนั้นได้นำไปใช้ประโยชน์ทั้งทางหลักการและปฏิบัติให้เห็นชัด

สมมติฐานข้อที่ 2 เชื่อชาติ ระดับรายได้ ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม แรงจูงใจ ในการมาเยือนพื้นที่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียม และการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการของนักท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พบว่าในกลุ่มตัวแปรอิสระนั้น ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นตัวแปรเดียวกับสมมติฐานข้อที่ 1 เนื่องจากเป็นตัวแปรอิสระกลุ่มเดียวกัน ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับตัวแปรตามคือความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ คือ เชื่อชาติ และการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ -.494 และ .187 ตามลำดับ โดยปัจจัยเชื่อชาติมีความสัมพันธ์ ในทิศทางตรงกันข้าม(เครื่องหมาย -) กับความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ และมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง – สูง แสดงว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการมากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทย ขณะที่ปัจจัยการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ และมีความสัมพันธ์น้อย รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ตามสมมติฐานข้อที่ 2

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์							
	1	2	3	4	5	6	7	8
1.ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม	1.000							
2.เชื่อชาติ	-.494*	1.000						
3.ระดับรายได้	.093	-.205*	1.000					
4.ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม	-.088	.162*	-.031	1.000				
5.แรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่	.099	-.137*	.029	-.043	1.000			
6.การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่า ธรรมเนียม	-.058	.010	-.064	.102*	.106*	1.000		
7.การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ ของ	-.054	.093	.009	-.010	-.002	.194*	1.000	

ค่าธรรมเนียม

8. การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	.187*	-245*	.027	-.075	.101*	.009	.028	1.000
---	-------	-------	------	-------	-------	------	------	-------

หมายเหตุ * นัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .01

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุในสมมติฐานข้อที่ 2 พบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่า เชื้อชาติ ระดับรายได้ ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม แรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียม และการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ทุกตัวรวมกันมีอิทธิพลต่อความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F = 26.646$; $P = .000$) ตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการร้อยละ 25 ($R^2 = .253$) แต่เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว พบว่ามีเพียงตัวแปรเดียวจาก 7 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 คือเชื้อชาติของนักท่องเที่ยว ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ปรับเป็นค่ามาตรฐานแล้ว(Beta) เท่ากับ -.474 รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 2

ตัวแปรอิสระ	ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ				
	\bar{x}	SD	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	294.562				
เชื้อชาติ	0.698	0.459	-.474	-11.948	.000
ระดับรายได้	74,063.089	438,910.153	-.011	-.292	.770
ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรม	5.707	21.230	.001	.040	.968
แรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่	3.341	1.719	.034	.903	.367
การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม	0.669	0.470	-.059	-1.542	.124
การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียม	0.123	0.328	-.001	-.019	.985
การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	6.403	1.568	.068	1.794	.073

หมายเหตุ $F = 26.646$; $P = .000$; $R^2 = .253$; Adjusted R Square = .243

จากที่ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้าน
 นันทนาการของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีเพียงตัวแปรเดียวคือ เชื้อชาติ อาจเป็น
 เพราะความแตกต่างของพื้นฐานทางด้านสังคม ของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศต่อ
 การให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติด้วยการ
 นันทนาการ และที่ผ่านมาการศึกษาถึงความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมได้มีการศึกษากันมานานแล้ว
 ในต่างประเทศ และนำผลที่ได้บางส่วนมากำหนดนโยบาย ขณะที่ปัจจัยอื่น ๆ นั้น เป็นปัจจัยที่วัดผล
 ทางด้านจิตวิทยาเป็นเรื่องของการรับรู้ ซึ่งมีความซับซ้อนต่อการวัดผลได้

สมมติฐานข้อที่ 3 ทศนคติต่อความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมที่จ่ายและความเต็มใจจ่าย
 ค่าธรรมเนียมมีความสัมพันธ์กับการเลือกไปเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

การวิเคราะห์การจำแนกประเภท ทดสอบความแตกต่างของปัจจัยทัศนคติและความเต็มใจ
 จ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการของนักท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทั้ง 2 แห่ง ผลการศึกษา
 พบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือทัศนคติต่อความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมที่จ่ายและความ
 เต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมมีความสัมพันธ์กับการเลือกไปเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติที่ระดับนัยสำคัญ
 ทางสถิติ .001 ($\chi^2 = 73.839$; $P = .000$) โดยค่าเฉลี่ยของการเลือกไปเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติทั้ง 2
 แห่ง จำแนกตามทัศนคติต่อความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมที่จ่ายเท่ากับ 5.660 ค่าเฉลี่ยของการ
 เลือกไปเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติทั้ง 2 แห่งจำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเท่ากับ
 181.460 โดยตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับการเลือกไปเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติในระดับปาน
 กลาง (canonical correlation = 0.341) โดยตัวแปรความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมมีอิทธิพลต่อการ
 แบ่งกลุ่มในการเลือกไปเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติเท่ากับ 0.823 ซึ่งมากกว่า ตัวแปรทัศนคติต่อ
 ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมที่จ่าย ซึ่งมีอิทธิพลต่อการแบ่งกลุ่มในการเลือกไปเยือนพื้นที่
 อุทยานแห่งชาติเท่ากับ 0.471 ทั้งนี้พบว่าค่าความถูกต้องของการพยากรณ์นักท่องเที่ยวที่เลือกไป
 เยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติคาดโตนเท่ากับ 77 เปอร์เซ็นต์ ขณะที่ค่าความถูกต้องของการพยากรณ์
 นักท่องเที่ยวที่เลือกไปเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติโดยอินทนนท์เท่ากับ 61.3 เปอร์เซ็นต์และมีค่า
 ความถูกต้องของการพยากรณ์รวมเท่ากับ 66.5 เปอร์เซ็นต์ รายละเอียดดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์การจำแนกกลุ่มตามสมมติฐานข้อที่ 3

ตัวแปรอิสระ	\bar{x}	SD.	t	Sig.	Standardized Canonical Discriminant Function analysis
1. ทักษะคิดต่อค่าธรรมเนียม					
อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	5.952	1.883			
อุทยานแห่งชาติดาดโตน	5.075	2.150			
รวม	5.660	2.017			
			26.282	.000	.471
2. ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม					
อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	239.700	310.840			
อุทยานแห่งชาติดาดโตน	64.980	70.069			
รวม	181.460	269.790			
			61.575	.000	.823
หมายเหตุ	Chi-Square = 73.839 ; df = 2 ; Sig = .000 ; Canonical Correlation = .341				
	ค่าความถูกต้องของการจำแนก (% correctly classified)				
	อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	= 61.3%			
	อุทยานแห่งชาติดาดโตน	= 77.0%			
	เฉลี่ย	= 66.5%			

จากสมมติฐานข้อที่ 3 หากพิจารณาจากสัมประสิทธิ์ที่ปรับเป็นค่ามาตรฐานแล้ว (Standardized Canonical Discriminant Function Analysis) จะพบว่าตัวแปรความเต็มใจจ่ายมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเลือกไปเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง นั่นคือ นักท่องเที่ยวที่เลือกไปเยือนอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์จะมีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการมากกว่าอุทยานแห่งชาติดาดโตน เนื่องจากความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ และการได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลายกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยที่ผ่านมา พบว่านักท่องเที่ยวจะมีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมในอุทยานแห่งชาติดอยอิน

ทนนท์สูงกว่าที่ทางอุทยานแห่งชาติจัดเก็บในอัตราปัจจุบัน เช่นงานวิจัยของ Isrankura (1998) ที่ระบุว่านักท่องเที่ยวเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเท่ากับ 40 บาทต่อคน ในช่วงที่อุทยานแห่งชาติยังเก็บอัตราค่าธรรมเนียม 5 บาทต่อคน เช่นเดียวกับตัวแปรทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมมีความสัมพันธ์กับการเลือกไปเยือนอุทยานแห่งชาติในระดับปานกลาง โดยนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติคอยินทนนท์จะมีทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมอยู่ในระดับดีกว่านักท่องเที่ยวที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติคาดโตน

สมมติฐานข้อที่ 4 ทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติ และความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจต่อการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ โดยจากการทดสอบความสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรในสมมติฐานข้อที่ 4 พบว่า ตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติมีความสัมพันธ์กับความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .184 เช่นเดียวกับตัวแปรตามคือ ความพึงพอใจต่อการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว ก็มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 2 คือทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติ และความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .375 และ .165 ตามลำดับ โดยตัวแปรอิสระทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ ความพึงพอใจต่อการมาเยือนอุทยานแห่งชาติ รายละเอียดดัง ตารางที่ 28

ตารางที่ 28 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ตามสมมติฐานข้อที่ 4

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์		
	1	2	3
1.ความพึงพอใจต่อการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว	1.000		
2.ทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม	.375*	1.000	
3.ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม	.165*	.184*	1.000

หมายเหตุ * นัยสำคัญที่ระดับ .001

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม และความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจต่อการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว

เที่ยว ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .001 ($F = 52.586$; $P = .000$) โดยตัวแปรทั้งสองก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตามคือ ความพึงพอใจต่อการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวร้อยละ 38.7 ($R^2 = .387$) และเมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่อความพึงพอใจต่อการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว เรียงตามลำดับความสัมพันธ์ได้ดังนี้ คือ ทักษะคิดต่อค่าธรรมเนียม ($Beta = .356$; $t = 9.281$; $Sig. = .000$) และความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม ($Beta = .099$; $t = 2.582$; $Sig. = .010$) รายละเอียดดังตารางที่ 29

ตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุตามสมมติฐานข้อที่ 4

ตัวแปรอิสระ	ความพึงพอใจต่อการมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ				
	\bar{x}	SD	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	5.159				
ทักษะคิดต่อค่าธรรมเนียมที่จ่ายในพื้นที่	5.660	2.017	.356	9.281	.000
ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม	181.460	269.790	.099	2.582	.010

หมายเหตุ $F = 52.586$; $P = .000$; $R^2 = .387$; Adjusted R Square = .147

จากสมมติฐานข้อที่ 4 พบว่าตัวแปรทักษะคิดต่อค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติ และความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม ต่างก็มีผลต่อความพึงพอใจในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติ โดยปัจจัยทักษะคิดเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากกว่า ซึ่งเป็นผลมาจากการรับรู้ ความรู้สึกนึกคิดภายในใจของนักท่องเที่ยวอันเป็นการประเมินผลทางด้านจิตวิทยา ส่งผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติโดยรวม โดยหากทักษะคิดต่อค่าธรรมเนียมของนักท่องเที่ยวเป็นไปในทางบวก นักท่องเที่ยวก็จะมีความพึงพอใจในการมาเยือนอุทยานแห่งชาตินั้น

สมมติฐานข้อที่ 5 ทักษะคิดต่อความเหมาะสมของค่าธรรมเนียม และความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมมีความสัมพันธ์กับความต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

การวิเคราะห์การจำแนกประเภท (discriminant function analysis) ทดสอบความแตกต่างของปัจจัยทักษะคิดต่อความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมและความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการของนักท่องเที่ยวต่อความต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติทั้ง 2 แห่ง ผลการศึกษพบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือทักษะคิดต่อความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมที่จ่ายและความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .001 ($\chi^2 = 22.965$; $P = .000$) โดยค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ต้องการกลับมาเยือน

พื้นที่อุทยานแห่งชาติจำแนกตามทัศนคติต่อความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมที่จ่ายเท่ากับ 5.363 ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติจำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเท่ากับ 243.318 ขณะที่กลุ่มที่ไม่ต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติจำแนกตามทัศนคติต่อความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมที่จ่ายเท่ากับ 5.831 และกลุ่มที่ไม่ต้องการกลับมาเยือนจำแนกตามความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 153.976

ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับความต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ(canonical correlation) เท่ากับ .199 โดยตัวแปรความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมมีอิทธิพลในทิศทางเดียวกันต่อการแบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติเท่ากับ 0.873 ซึ่งมากกว่า ตัวแปรทัศนคติต่อความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมที่จ่าย ซึ่งมีอิทธิพลต่อการแบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติในทิศทางผันแปรเท่ากับ 0.684 ทั้งนี้พบว่าค่าความถูกต้องของการพยากรณ์นักท่องเที่ยวที่ไม่ต้องการกลับมาเท่ากับ 68.3 เปอร์เซ็นต์ ขณะที่ค่าความถูกต้องของการพยากรณ์นักท่องเที่ยวที่ต้องการกลับมาเท่ากับ 59.1 เปอร์เซ็นต์ และมีค่าความถูกต้องของการพยากรณ์รวมเท่ากับ 65.8 เปอร์เซ็นต์ รายละเอียดดังตารางที่ 30

ตารางที่ 30 ผลการวิเคราะห์การจำแนกกลุ่มตามสมมติฐานข้อที่ 5

ตัวแปรอิสระ	\bar{x}	SD.	t	Sig.	Standardized Canonical Discriminant Function analysis
1. ทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม					
ไม่ต้องการกลับมา	5.831	1.941			
ต้องการกลับมา	5.363	2.101			
รวม	5.705	1.994			
			6.245	.013	-.684
2. ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม					
ไม่ต้องการกลับมา	153.976	252.505			
ต้องการกลับมา	243.318	291.663			
รวม	178.114	266.371			
			12.908	.000	.873

หมายเหตุ Chi-Square = 22.965 ; df = 2 ; Sig = .000 ; Canonical Correlation = .199

ค่าความถูกต้องของการจำแนก (% correctly classified)

กลุ่มที่ไม่ต้องการกลับมาเยือน = 68.3%

กลุ่มที่ต้องการกลับมาเยือน	= 59.1%
เฉลี่ย	= 65.8%

ผลการศึกษาของสมมติฐานข้อที่ 5 ตัวแปรที่ส่งผลต่อการเลือกกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติมากที่สุดคือ ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการกลับมาเยือน นั่นคือ นักท่องเที่ยวที่เต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการจะมีความต้องการกลับมาเยือนอุทยานแห่งชาติอีก ซึ่งเป็นผลจากการรับทราบถึงค่าธรรมเนียมที่ได้มีการจ่ายจริงแล้วว่ามีจำนวนเท่าไร เมื่อเทียบกับความสามารถในการจ่ายได้จริงของนักท่องเที่ยว ขณะที่ตัวแปรทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการกลับมาเยือน นั่นคือหากนักท่องเที่ยวมีทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมที่ไม่ดีแล้ว นักท่องเที่ยวก็จะไม่กลับมาอีก ในทางตรงกันข้าม นักท่องเที่ยวที่มีทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมที่ดี ก็จะกลับมาเยือนอุทยานแห่งชาติอีกครั้ง

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผล

การศึกษาค้นคว้าการตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ และอุทยานแห่งชาติตาดโตน ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ และเปรียบเทียบความแตกต่างของการตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติทั้ง 2 แห่ง ขณะเดียวกันก็เพื่อบ่งชี้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ รวมถึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตอบสนองของค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ และความต้องการกลับมาเยือนอุทยานแห่งชาติในอนาคตของนักท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 600 ตัวอย่าง แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย 400 ตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างประเทศจำนวน 200 ตัวอย่าง โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาทั้ง 2 แห่งคือ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และอุทยานแห่งชาติตาดโตน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยเพียงอย่างเดียว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ และการวิเคราะห์การจำแนกประเภทเพื่อทดสอบความแตกต่างของปัจจัย ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากทั้งเพศชายและหญิงในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน เป็นโสด และยังคงอยู่ในวัยหนุ่มสาวที่ทำงานแล้ว อายุระหว่าง 26-35 ปี นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี และทำงานกับภาคเอกชน โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีรายได้สูงเกิน 40,000 บาทขึ้นไป ส่วนใหญ่เดินทางมาจากประเทศในแถบทวีปยุโรป ส่วนกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยมีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท โดยเป็นกลุ่มที่เดินทางมาจากกรุงเทพมหานคร การเดินทางมาประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ส่วนใหญ่นิยมเดินทางมากับกลุ่มเพื่อน และเป็นกลุ่มขนาดเล็กมีสมาชิกในกลุ่มประมาณ 1-5 คน ใช้พาหนะรถยนต์ส่วนตัวใน

การเดินทางมาเยือน โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวที่นิยมพักผ่อนจะพักค้างในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเป็นเวลา 1 คืน ขณะที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปกลับจะมีระยะเวลาประกอบกิจกรรมโดยเฉลี่ย 5 ชั่วโมง และมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อต้องการมาสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด โดยแหล่งข้อมูลหรือสื่อจูงใจให้เดินทางมาเยือนคือ เพื่อนชักชวนมา ขณะที่บางส่วนก็ได้รับการชักชวนจากสื่อประเภทวารสาร การท่องเที่ยว อินเทอร์เน็ต และจากกลุ่มบริษัทนำเที่ยว สำหรับรูปแบบกิจกรรมนันทนาการนั้น นักท่องเที่ยวต้องการที่จะชมวิิวทิวทัศน์ รองลงมาคือถ่ายภาพ เดินป่าศึกษาธรรมชาติ และตั้งเต็นท์พักผ่อน ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถกระทำได้จริงตามความต้องการดังกล่าว

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการมาเยือนพื้นที่แล้วอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยประสบการณ์ในการมาเยือนอยู่ในระดับต่ำ เฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ครั้ง และมีประสบการณ์ทางนันทนาการ การชมวิิวทิวทัศน์ การถ่ายภาพ และการเดินศึกษาธรรมชาติ ซึ่งแรงจูงใจในการประกอบกิจกรรมในพื้นที่ในปัจจุบันของนักท่องเที่ยวมีความต้องการประกอบกิจกรรมนันทนาการสูงสุด 4 กิจกรรม และเมื่อมีการประเมินถึงการรับรู้ของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ประเมินว่าสภาพแวดล้อมในแหล่งนันทนาการอยู่ในสภาพดีมาก

สำหรับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมนักท่องเที่ยวส่วนนี้ ส่วนใหญ่ทราบว่าจำเป็นต้องมีการจ่ายค่าธรรมเนียม โดยทราบมาก่อนจากเพื่อน ๆ ครอบครัวหรือญาติที่เคยมาท่องเที่ยวแล้ว แต่นักท่องเที่ยวก็ไม่ว่านักท่องเที่ยวที่จ่ายไปนั้นมีประโยชน์ในด้านใด อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงความพึงพอใจในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติโดยอินทนนท์โดยรวมแล้วนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากและต้องการกลับมาเยือนแหล่งนันทนาการนี้อีก เพราะชอบในสภาพภูมิอากาศที่หนาวเย็น และสภาพภูมิประเทศที่มีความสวยงามแปลกตา รวมถึงการได้ผ่อนคลายจากความตึงเครียด

ระดับทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการแบ่งเป็น 2 ประเภท คือทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการโดยรวม และทัศนคติต่อความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียมที่เก็บในอุทยานแห่งชาติ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีทัศนคติที่เห็นด้วยต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการที่จัดเก็บในพื้นที่อุทยานแห่งชาติโดยทั่วไป ขณะเดียวกันก็เห็นว่าความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียมที่เก็บในอุทยานแห่งชาติมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ทั้งนี้นักท่องเที่ยวมีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการโดยรวมซึ่งได้แก่ ค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคล ค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับรถ ค่าธรรมเนียมการเดินป่า และค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักผ่อน ทั้งหมดไม่เกิน 100 บาทต่อการมาเยือนอุทยานแห่งชาติ 1 ครั้ง รองลงมาคือจ่ายไม่เกิน 200

บาทต่อครั้ง มีเพียงร้อยละ 9.9 ที่เต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมโดยรวมเกิน 500 บาทขึ้นไป โดยค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคลนั้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เต็มใจจ่ายไม่เกิน 20 บาทต่อคน รองลงมาคือไม่เกิน 200 บาทต่อคน ขณะที่ค่าธรรมเนียมทั้ง 3 ประเภทนั้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่มีความเต็มใจจ่าย อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวบางส่วนเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานสำหรับรถสูงสุดไม่เกิน 30 บาทต่อคัน ค่าธรรมเนียมในการเดินป่าศึกษาธรรมชาติไม่เกิน 100 บาทต่อครั้ง และค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักแรมไม่เกิน 20 บาทต่อครั้ง

2. อุทยานแห่งชาติตาคลี นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเพศชายและหญิงเท่ากัน เป็นโสด ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยรุ่นอายุระหว่าง 15-25 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ทำงานในภาคเอกชน มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท เป็นกลุ่มที่เดินทางมาจากจังหวัดต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวซึ่งอยู่ในภาคอีสาน การเดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวนิยมเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวมากับกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างใหญ่มีสมาชิกกลุ่มโดยเฉลี่ย 14.57 คน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่นิยมพักค้างแรมในแหล่งท่องเที่ยว และจะใช้เวลาประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่โดยเฉลี่ย 3.49 ชั่วโมง เพื่อพักผ่อนกับเพื่อนหรือสมาชิกในครอบครัว โดยมีสื่อหรือสิ่งจูงใจให้มาสถานที่ท่องเที่ยวก็คือคำชักชวนของสมาชิกในครอบครัว สำหรับรูปแบบกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวต้องการ คือเล่นน้ำตกเป็นอันดับแรก รองลงมาคือการชมวิวทิวทัศน์ ถ่ายภาพ และปิกนิก ซึ่งนักท่องเที่ยวก็สามารถประกอบกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ได้ตรงตามความต้องการของตัวเอง

ในส่วนของประสบการณ์ทางนันทนาการของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการมาเยือนบ่อยครั้ง โดยเฉลี่ย 8.4 ครั้ง และได้เคยประกอบกิจกรรมนันทนาการประเภทเล่นน้ำตกเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การชมวิวทิวทัศน์ และการถ่ายภาพ ขณะเดียวกันก็มีแรงจูงใจในการมาเที่ยวในปัจจุบันต้องการประกอบกิจกรรมนันทนาการเพียง 2 กิจกรรม ทั้งนี้นักท่องเที่ยวประเมินถึงสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในสภาพดีมาก เนื่องจากสภาพธรรมชาติที่ยังคงความเป็นธรรมชาติอยู่

นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติตาคลีส่วนใหญ่ทราบว่าต้องจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติ โดยทราบจากกลุ่มเพื่อน ครอบครัวและญาติ เป็นอันดับแรก รองลงมาคือจากประสบการณ์ในการมาเที่ยวครั้งก่อน ๆ โดยสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์มีผลน้อยมาก นอกจากนี้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 88 ยังไม่ทราบถึงประโยชน์ของค่าธรรมเนียมว่านำไปใช้ในด้านใด อย่างไรก็ตามการเดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติตาคลีก็ส่งผลต่อความพึงพอใจ

โดยรวมกับนักท่องเที่ยวในระดับปานกลาง และต้องการกลับมาเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวนี้อีก เนื่อง จากชื่นชอบในบรรยากาศความเป็นธรรมชาติ และต้องการพักผ่อนร่วมกับสมาชิกในครอบครัว

ด้านทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติโดยรวม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระดับ ทัศนคติที่เห็นด้วย เช่นเดียวกับทัศนคติต่อความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียมที่จ่ายภายใน อุทยานแห่งชาติก็มีความเหมาะสมในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน มีเพียงร้อยละ 19.5 เท่านั้นที่ระบุ ว่าค่าธรรมเนียมที่จ่ายในอุทยานแห่งชาติคาดโตนไม่มีความเหมาะสมหรือเหมาะสมน้อย ดังนั้น ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการโดยรวมของนักท่องเที่ยวรวมแล้วไม่เกิน 100 บาท โดยค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคลนั้นนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เต็มใจจ่ายไม่เกิน 10 บาท และส่วนใหญ่ไม่เต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับรถ ค่าธรรมเนียมสำหรับการ เดินป่า และค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักแรม ทั้งนี้กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมส่วนใหญ่ระบุว่าค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับรถไม่เกิน 20 บาทต่อคัน ค่าธรรมเนียมการเดิน ป่าไม่เกิน 10 บาทต่อครั้ง และค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักแรมไม่เกิน 50 บาทต่อครั้ง

สำหรับผลการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1: เป็นไปตามสมมติฐาน โดยตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรทัศนคติ ต่อค่าธรรมเนียมของนักท่องเที่ยวด้วยค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ .071 คือ ตัวแปรเชื้อชาติ การ รับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียม และการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

สมมติฐานข้อที่ 2 : เป็นไปตามสมมติฐาน โดยตัวแปรเชื้อชาติ เป็นตัวแปรอิสระเพียงตัว เดียวที่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการของนักท่องเที่ยวด้วยค่า สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ .253

สมมติฐานข้อที่ 3 : เป็นไปตามสมมติฐาน คือ ทัศนคติต่อความเหมาะสมของค่าธรรมเนียม ที่จ่ายและความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมมีความสัมพันธ์กับการเลือกไปเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ โดยมีค่าความถูกต้องของการพยากรณ์เฉลี่ย 66.5 เปอร์เซ็นต์ โดยปัจจัยความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมมีอิทธิพลต่อการจำแนกกลุ่มนักท่องเที่ยวมากที่สุด

สมมติฐานข้อที่ 4 : เป็นไปตามสมมติฐาน คือ ทักษะคิดต่อค่าธรรมเนียมของอุทยานแห่งชาติ และความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจต่อการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ .387 โดยปัจจัยทักษะคิดต่อค่าธรรมเนียมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด

สมมติฐานข้อที่ 5 : เป็นไปตามสมมติฐาน คือ ทักษะคิดต่อความเหมาะสมของค่าธรรมเนียม และความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมมีความสัมพันธ์กับความต้องการกลับมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติโดยมีค่าความถูกต้องของการพยากรณ์เฉลี่ย 65.8 เปอร์เซ็นต์ โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติโดยภาพรวม

1. เนื่องจากปัจจัยเชื้อชาติเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตอบสนองต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการของนักท่องเที่ยวมากที่สุด โดยพบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีการตอบสนองในทางลบต่อประเด็นที่ระบุว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องจ่ายค่าธรรมเนียมสูงกว่าชาวไทย ในขณะที่การได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการที่ได้รับไม่ได้มีความแตกต่างกัน ดังนั้นหากอุทยานแห่งชาติจะเก็บค่าธรรมเนียมที่แตกต่างกัน จึงควรปรับปรุงการให้บริการที่ได้รับระดับมาตรฐานสำหรับชาวต่างประเทศมากขึ้น เช่น ป้ายความรู้ ป้ายสื่อความหมายที่เป็นภาษาอังกฤษ เจ้าหน้าที่ที่สามารถแนะนำข้อมูลภายในพื้นที่เป็นภาษาอังกฤษได้ เป็นต้น ซึ่งหากอุทยานแห่งชาติไม่สามารถปรับปรุงการให้บริการได้ตามมาตรฐานที่ดีขึ้นสำหรับชาวต่างประเทศแล้วก็ควรที่จะจัดเก็บค่าธรรมเนียมในระดับที่เท่าเทียมกันกับนักท่องเที่ยวชาวไทย

2. ปัจจัยการรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของค่าธรรมเนียมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อทักษะคิดต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลข่าวสารให้ทั่วถึงกับประชาชนทั่วไป ซึ่งการประชาสัมพันธ์ถึงแนวทางการจัดการในด้านการเก็บค่าธรรมเนียมผ่านสื่อทางการท่องเที่ยวต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวารสารการท่องเที่ยว โทรทัศน์ วิทยุ ให้กับนักท่องเที่ยวได้รับทราบจะส่งผลต่อการรับรู้ของนักท่องเที่ยว โดยนำเสนอทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย ขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวบางกลุ่มรับรู้ข่าวสารจากประสบการณ์ของตัวเองที่ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวแห่งอื่น ๆ ดังนั้นจึงควรแจ้งข่าวสารและแนวนโยบายให้เห็นอย่างชัดเจนภายในบริเวณอุทยานแห่ง

ชาตินั้น ๆ โดยเฉพาะการจัดทำระบบสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพบริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และบริเวณเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติจะทำให้นักท่องเที่ยวทราบถึงประโยชน์ของค่าธรรมเนียนทางอ้อมได้

3. การรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อค่าธรรมเนียนด้านนันทนาการในอันดับรองลงมา ดังนั้นการจัดการสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญกับองค์ประกอบในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นการรักษาความสะอาด การบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไม่ให้มีสภาพเสื่อมโทรม และสามารถใช้งานได้ดี ไม่ว่าจะเป็นถนน โคมไฟให้แสงสว่าง ป้ายบอกทาง รวมถึงการตกแต่งสภาพภูมิทัศน์ให้สวยงามและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และคงความร่มรื่นบริเวณที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการ เป็นต้น

4. เนื่องจากนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวเพื่อมาใช้ประโยชน์ในพื้นที่นันทนาการ โดยเฉพาะช่วงเทศกาลทำให้เกิดความแออัด และไม่เป็นที่เรียบร้อยในพื้นที่ รวมถึงมีความต้องการใช้ลานจอดรถเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นควรมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและจัดระบบจอดรถเข้า-ออก ให้แก่นักท่องเที่ยว พร้อมทั้งกำหนดพื้นที่จอดรถที่เหมาะสมเพื่อป้องกันผลกระทบจากการเหยียบย่ำทำลาย

5. ผลการศึกษาถึงความเต็มใจจ่ายของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์และอุทยานแห่งชาติดาดโตนมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการจกเก็บค่าธรรมเนียนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทั้ง 2 แห่งก็ควรที่จะมีความแตกต่างกันตามศักยภาพของทรัพยากร และระดับของการใช้ประโยชน์ทางนันทนาการในพื้นที่ ซึ่งหากพิจารณาจากความเต็มใจจ่ายแล้ว ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดาดโตนควรที่จะปรับลดค่าธรรมเนียนเข้าส่วนบุคคลลงเหลือ 10 บาทต่อคน และค่าธรรมเนียนสำหรับรถที่เหมาะสมคือ 20 บาทต่อคัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการในอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่ง

1. อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์

1) จากการศึกษพบว่า การเก็บค่าธรรมเนียนในพื้นที่ของ อุทยานแห่งชาติคอย

อินทนนท์มีความซ้ำซ้อนกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นกองทัพอากาศ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช จึงควรประสานความร่วมมือและกำหนดแนวทางการจัดการ รวมทั้งการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมผ่านทางเพียงครั้งเดียว

2) อุทยานแห่งชาติสามารถนำระบบบัตรผ่านเข้าออกพื้นที่อุทยานแห่งชาติหลาย ๆ พื้นที่ (multiple pass) ภายในระยะเวลาที่กำหนดจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและไม่พักค้างแรม และนักท่องเที่ยวที่พักค้างแรมภายในพื้นที่ โดยกำหนดราคาสำหรับบัตรผ่าน แตกต่างกันตามระยะเวลาการเข้าใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

3) ปรับปรุงระบบสื่อความหมาย และการให้ข้อมูลความรู้ บริเวณศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว และเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ โดยมีเจ้าหน้าที่ให้บริการที่สามารถให้ข้อมูลความรู้ได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4) จากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักท่องเที่ยวที่พักค้างแรมบริเวณจุดกางเต็นท์ควรมีป้อมยาม และมีเจ้าหน้าที่ให้ความปลอดภัยตามจุดต่างๆ เพื่อป้องกันปัญหาด้านอาชญากรรมในพื้นที่ รวมถึงการให้ข้อมูลการปฏิบัติตัวในการใช้พื้นที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการอย่างเข้มงวด อาทิเช่น การห้ามนำสัตว์เลี้ยงเข้ามาในพื้นที่ การห้ามส่งเสียงดังยามวิกาล เป็นต้น

2. อุทยานแห่งชาติตาคลี

1) เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มาเยือนอุทยานแห่งชาติยังอยู่ในวัยหนุ่มสาว และมีความโลดโผนในการประกอบกิจกรรม ซึ่งภายในแหล่งท่องเที่ยวเป็นน้ำตกที่มีหน้าผาสูงชัน ดังนั้นควรมีป้ายเตือนนักท่องเที่ยวถึงจุดอันตราย พร้อมทั้งมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยดูแลอย่างใกล้ชิด

2) ควรกำหนดจุดประกอบกิจกรรมนันทนาการประเภทปิกนิกให้ห่างจากบริเวณน้ำตก โดยอาศัยสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อควบคุมผลกระทบอันเกิดจากการทิ้งเศษขยะบริเวณน้ำตก

3) ปรับปรุงระบบสื่อความหมายบริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจ และดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยเน้นการให้ข้อมูลความรู้ต่างๆ ทั้งจากเจ้าหน้าที่ และนิทรรศการ มาก

กว่าการเน้นขายของที่ระลึก เช่นเดียวกับบริเวณเส้นทางเดินป่าและเส้นทางเดินเท้าเข้าสู่บริเวณน้ำตก ควรเพิ่มการสื่อความหมายให้กับนักท่องเที่ยว

4) ปรับปรุงเส้นทางเดินเท้าเข้าสู่บริเวณน้ำตก เพื่อให้ผู้พิการสามารถเดินทางเข้าสู่บริเวณน้ำตกได้ หรือจัดรถขนาดเล็กบริการนักท่องเที่ยวจากบริเวณลานจอดรถ ถึงบริเวณน้ำตก โดยมีประชาสัมพันธ์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติผ่านสื่อกระจายเสียงภายในรถ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การปรับปรุงเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล

1) การวัดตัวแปรทัศนคติซึ่งเป็นการวัดผลทางด้านจิตวิทยานั้น ควรมีข้อมูลความคิดเห็นในหลายๆ ด้าน โดยมีทั้งข้อมูลเชิงบวกและเชิงลบให้กระจายในระดับที่ใกล้เคียงกัน

2) การใช้คำถามให้นักท่องเที่ยวเขียนตอบในช่องว่างสำหรับข้อมูลต่าง ๆ เช่นการจ่ายค่าธรรมเนียมประเภทต่าง ๆ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยว อาจส่งผลให้ข้อมูลที่ได้นั้นไม่สมบูรณ์พอ ดังนั้นจึงควรจัดทำคำตอบแบบปรนัยให้นักท่องเที่ยวเลือก เพื่อป้องกันความผิดพลาดของข้อมูล

3) ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ควรทำการสำรวจปริมาณนักท่องเที่ยวแต่ละจุดและลักษณะการประกอบกิจกรรมนันทนาการที่แตกต่างกันไป เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการและความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันไป

2. ควรศึกษาถึงการตอบสนองต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการของนักท่องเที่ยวในแต่ละฤดูกาลท่องเที่ยว เพื่อเปรียบเทียบถึงความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมของนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลการท่องเที่ยว (high season) และช่วงที่ไม่ใช่เทศกาลการท่องเที่ยว หรือช่วงที่นักท่องเที่ยวเที่ยวน้อย (low season) เพื่อสามารถนำมากำหนดอัตราค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงของการท่องเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติได้

3. ควรศึกษาถึงค่าใช้จ่ายรวมที่ได้จ่ายไปทั้งหมดเมื่อเข้ามาในอุทยานแห่งชาติควบคู่ไปกับการจ่ายเป็นค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ เพื่อทราบถึงสัดส่วนของค่าใช้จ่ายในพื้นที่กับค่าธรรมเนียมที่จ่ายไปนั้นว่ามีสัดส่วนเท่าใด

4. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวัดผลทางด้านจิตวิทยาควบคู่ไปกับการใช้ศาสตร์ทางด้านเศรษฐศาสตร์ ซึ่งยังไม่สามารถอธิบายความผันแปรในตัวชี้วัดได้อย่างชัดเจนมากนัก ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการและทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการเพิ่มเติม

5. ควรตรวจสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตอบสนองต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการในพื้นที่ศึกษาอื่นๆ หรือกิจกรรมนันทนาการแต่ละประเภท เช่น กิจกรรมการตั้งเต็นท์พักแรม กิจกรรมการเดินป่า เป็นต้น เพื่อบ่งชี้ว่าปัจจัยใดที่เหมาะสมต่อการนำมาศึกษาสำหรับพื้นที่นันทนาการที่อยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ในประเทศไทย ทั้งนี้ผลงานวิจัยจะสามารถเป็นแนวทางในการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ได้

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กรมป่าไม้. 2539. 100ปี กรมป่าไม้ 18 กันยายน 2539. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- ไกรยุทธ ชีรตยาภินันท์. 2533. การให้เอกชนดำเนินกิจกรรมแทนรัฐ. **รวมบทความเศรษฐกิจศาสตร์ภาครัฐ**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2530. **แผนแม่บทการจัดการอุทยานแห่งชาติโดยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่**. กรมป่าไม้, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- จำลอง เงินดี. 2539. **จิตวิทยาทั่วไป**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ฉวีวรรณ สุขมงคลรัตน์. 2543. **ความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรด้านปะการังด้านการท่องเที่ยว กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ดร.ชนิ เอมพันธุ์. 2543. **การวางแผนพื้นที่อนุรักษ์. การบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ**. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. 2538. **ความต้องการท่องเที่ยวชมวนอุทยานและการจัดเก็บค่าธรรมเนียม**. **วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. 2,(1): 25-38.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และพรเพ็ญ วิจัยพันธ์ประเสริฐ. 2538. **วิธีการประมาณคุณค่าสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่**. **วารสารความรู้ นักเศรษฐศาสตร์ไทยปี 2538**. สมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.
- ถวิล ชาราโกชน์. 2526. **จิตวิทยาสังคม**. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, กรุงเทพฯ.

- นพมาศ ชีระเวทิน. 2536. **จิตวิทยาสังคมกับชีวิต**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นภวรรณ ฐานะกาญจน์. 2543. **เอกสารประกอบการบรรยายวิชามนุษยมิติในการจัดการพื้นที่อนุรักษ์**. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2536. **วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. ฟิงเกอร์ปรินแอนด์มีเดีย, กรุงเทพฯ.
- พชนี วรกวิน. 2526. **จิตวิทยาสังคม ทฤษฎีและปฏิบัติการ**. สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ.
- เรืองเดช ศรีวรรณนะ. 2531. **เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติ หลัก และทฤษฎี**. คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ลักขณา สตะเวทิน. 2540. **หลักการประชาสัมพันธ์**. บริษัทเฟื่องฟ้า พรินติ้ง จำกัด, กรุงเทพฯ.
- วิชัย เทียนน้อย. 2542. **การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ**. สำนักพิมพ์อักษรวัฒนา, กรุงเทพฯ.
- ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์. 2538. **แผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติตาคลีตอนจังหวัดชัยภูมิ**. กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2540. **แผนการจัดการอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2541-2550)**. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.
- สมบัติ แซ่เฮ, อติศรี อิศรางกูร ณ อยุธยา และสมเกียรติ เรืองจันทร์. 2541. **การตีค่าบริการด้านสิ่งแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติ กรมศึกษาดอยอินทนนท์**. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, กรุงเทพฯ.

- สมพร อิศวิลานนท์. 2540. เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : หลักและทฤษฎี. เลิศชัยการพิมพ์, นนทบุรี.
- ส่วนอุทยานแห่งชาติ. 2544. เงินรายได้ของอุทยานแห่งชาติ. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ. (อัดสำเนา)
- _____. 2545. รายงานสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติ. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ. (อัดสำเนา)
- สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม. 2520. จิตวิทยาสังคม. สำนักพิมพ์แพรวพิตยา, กรุงเทพฯ.
- สุรเชษฐ์ เศรษฐมาส. 2539. พื้นที่อนุรักษ์ของโลก การบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุรเชษฐ์ เศรษฐมาส และ ศิริลักษณ์ ปิ่นเกษร. 2535. นันทนาการกับป่าไม้ชุมชน. เอกสารการสนทนาศึกษา การป่าไม้ชุมชน หน่วยที่ 8-15. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- โสภာ ชูพิกุลชัย. 2521. จิตวิทยาทั่วไป. ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ.
- อดิสร อิศรางกูร ณ อยุธยา. 2542. การวัดสวัสดิการของผลประโยชน์และต้นทุนทางสิ่งแวดล้อม. การประเมินค่าผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อภาคเมืองและภาคอุตสาหกรรมโดยวิธีทางเศรษฐศาสตร์. โครงการ THAITREM-98-02, กรุงเทพฯ.
- อนุสิทธิ์ เมธาวารักษ์. 2545. ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- Ajzen, I. and M. Fishbein. 1980. **Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior**. Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs.
- Cordes, K.A. and H.M. Ibrahim. 1996. **Applications in Recreation & Leisure for Today and the Future**. Mosby-Yearbook Inc, St.Louis.
- Everett, R.M. and S.F. Floved. 1971. **Communication of Innovation: Across Culture**. Approach 2 nd. The Free Press, New York.
- Freeman, M. 1979. **The Benefits of Environmental Improvement Theory and Practice**. n.p., Washington DC.
- Hass, G.E. 1997. **The Human Dimensions of Natural Resource Management**. (Newsletter). Human Dimensions in Parks and Protected Areas Newsletter, n.p.
- Israngkura, A. 1998. **Environmental Valuation: An Entrance Fee System for National Parks in Thailand**. Thailand Development Research Institute Foundation, Bangkok.
- IUCN. 1984. Categories, Objectives and Criteria for Protected Areas. *In* **National Parks, Conservation, and Development**. Jeffrey A. McNeely and Kenton R. Miller(eds.) Smithsonian Institution Press, Washington, D.C.
- Hendee, J.C., G.H. Stankey and R.C. Lucas. 1978. **Wilderness Management**. US Department of Agriculture Forest Service, Miscellaneous Publication.
- Krech, D. and R.S. Crutchfield. 1962. **Individual in Society**. McGraw-Hill, New York.

- Richer, J.R. and N.A. Christensen. 1999. Appropriate Fees for Wilderness Day Use: Pricing Decisions for Recreation on Public Land. p.269-280. In **Journal of Leisure Research**. National Recreation and Park Association. 31(3)
- Shelley, M. 1985. "Design as an Instrument of Change : The Role of Design in Two". In **Responding to Social Change**. Dowden Hutchinson & Ross. Inc., Pennsylvania.
- Sibert, H. 1981. **Economics of the Environment**. University of Manuheim.
- Tiffin, J. and E.J. Mccomick. 1965. **Industrial Psychology**. Englewood Cliffs, N.J., Prentice Hall.
- Williams, Daniel R., Christine A. Vogt and Joar Vitterso. 1999. Structural Equation Modeling of Users' Response to Wilderness Recreation Fees. P. 245-268. In **Journal of Leisure Research**. National Recreation and Park Association. 31(3).
- Wintera, P.L., L.J. Palucki and R.L. Burkhardt. 1999. Anticipated Responses to a Fee Program: The Key is Trust. p.207-226. In **Journal of Leisure Research**. National Recreation and Park Association. 31(3).
- Yamane, T. 1973. **Statistic: Introduction Analysis and ed.**, Harper International Edition, Tokyo.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ประกาศกรมป่าไม้ เรื่องกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ

ลงวันที่ 6 มิถุนายน 2543

ตำนาน

ประกาศกรมป่าไม้

เรื่อง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมบุคคลที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติเพิ่มเติมจากบรรดาประกาศกรมป่าไม้ที่ได้ออกไปแล้ว เพื่อประกาศใช้กับบุคคลชาวต่างประเทศ อธิบดีกรมป่าไม้จึงอาศัยอำนาจตามระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินการท่องเที่ยว และพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2536 หมวด 1 ข้อ 6 ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมบุคคลชาวต่างประเทศ อัตราดังนี้

1.1 ผู้ใหญ่ อัตราค่าธรรมเนียมคนละ 200 บาท

1.2 เด็ก อัตราค่าธรรมเนียมคนละ 100 บาท

(เด็กต้องอายุต่ำกว่า 14 ปี แต่มีอายุต่ำกว่า 3 ปี ไม่ต้องเรียกเก็บค่าธรรมเนียม)

2. ประกาศฉบับนี้ให้ใช้เพิ่มเติมกับบรรดาประกาศกรมป่าไม้ทั้งปวงที่ได้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติแล้วและเป็นอุทยานแห่งชาติในสังกัดส่วนอุทยานแห่งชาติ

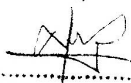
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. 2543

(ลงนาม) พลออดประสพ สุวัณดี

(นายพลออดประสพ สุวัณดี)
อธิบดีกรมป่าไม้

ลิ้นนาถถูกต้อง

(นายคุณโชค เต็มสอาด)

เจ้าพนักงานป่าไม้ ๕ ส่วนอุทยานแห่งชาติ

ภาคผนวก ข

ประกาศกรมป่าไม้ เรื่อง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ
ลงวันที่ 29 สิงหาคม 2543 และวันที่ 1 กันยายน 2543

ด่วนที่สุด บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ส่วนอุทยานแห่งชาติ โทร. 5614292-3 ต่อ 718, 720

ที่ กษ 0712.32/ ๑๕๗๔

วันที่ / กันยายน 2543

เรื่อง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ

เรียน หัวหน้าฝ่ายทุกฝ่าย หัวหน้าอุทยานแห่งชาติและหัวหน้าวนอุทยาน ทุกแห่ง

ส่วนอุทยานแห่งชาติ ขอส่งสำเนาประกาศกรมป่าไม้ ลงวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2543 เรื่อง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ มาเพื่อทราบ

สำหรับ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติตามรายชื่อในประกาศกรมป่าไม้ เพื่อทราบและดำเนินการจัดเก็บค่าธรรมเนียม ตั้งแต่วันที่ 14 กันยายน 2543 เป็นต้นไป

(นายอนุรักษ์ ชีระเลิศเวไนย์)
เจ้าหน้าที่บริหารงานป่าไม้ 8 ส่วนอุทยานแห่งชาติ
ปฏิบัติงานแทนในกรณีที่ผู้อำนวยการส่วนอุทยานแห่งชาติ

สำเนา

ประกาศกรมป่าไม้

เรื่อง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียม สำหรับบุคคลชาวไทย และ
ยานพาหนะที่เข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ สำหรับอุทยานแห่งชาติในสังกัดส่วนอุทยานแห่งชาติ
อาศัยอำนาจตามระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการ
ท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2536 หมวด 1 ข้อ 6 อธิบดีกรมป่าไม้ออกประกาศ
ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิกประกาศกรมป่าไม้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมเข้าไปในเขตอุทยาน
แห่งชาติ ซึ่งขัดหรือแย้งกับประกาศนี้ และให้ใช้ประกาศนี้แทน

ข้อ 2 ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมเข้าไปในอุทยานแห่งชาติสำหรับบุคคลชาวไทย
และยานพาหนะที่เข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ ในสังกัดส่วนอุทยานแห่งชาติ ตามบัญชีแนบท้าย
ประกาศนี้

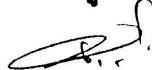
ข้อ 3 ประกาศฉบับนี้ให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 15 วัน นับแต่วันออกประกาศ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. 2543

(ลงนาม) ปลอดประสพ สุรัสวดี

(นายปลอดประสพ สุรัสวดี)
อธิบดีกรมป่าไม้

สำเนาถูกต้อง

(นายมานพ อ้อมวราม)

เจ้าพนักงานป่าไม้ ๕ ส่วนอุทยานแห่งชาติ

สำเนา

บัญชีท้ายประกาศกรมป่าไม้ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. 2543

เรื่อง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ

1. ประเภทค่าธรรมเนียมบุคคลชาวไทย

ลำดับที่	รายการ	อัตราค่าธรรมเนียม
1	ผู้ใหญ่	คนละ 20 บาท
2	เด็ก	คนละ 10 บาท

- หมายเหตุ
1. เด็กต้องอายุต่ำกว่า 14 ปี แต่ถ้าอายุต่ำกว่า 3 ปี ไม่ต้องเรียกเก็บค่าธรรมเนียม
 2. นักเรียน นิสิต นักศึกษา ให้เก็บค่าธรรมเนียมในอัตราสำหรับเด็ก

2. ประเภทค่าธรรมเนียมยานพาหนะ

ลำดับที่	รายการ	อัตราค่าธรรมเนียม (บาท/คัน)
1	รถจักรยาน	10
2	รถจักรยานยนต์	20
3	รถยนต์ 4 ล้อ	30
4	รถยนต์ 6 ล้อ	100
5	รถยนต์ไม่เกิน 10 ล้อ	200

- หมายเหตุ
1. ค่าธรรมเนียมลำดับที่ 1, 2 และ 3 ผู้ขับขี่และผู้โดยสารต้องชำระค่าธรรมเนียมรายบุคคล
 2. ค่าธรรมเนียมลำดับที่ 4 และ 5 ผู้โดยสารต้องชำระค่าธรรมเนียมรายบุคคล ยกเว้นผู้ขับขี่ 1 คน
 3. รถยนต์เกินกว่า 10 ล้อ ไม่อนุญาตให้ผ่านเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ

สำเนาถูกต้อง

(นายมานพ อิมอวาม)

เจ้าพนักงานป่าไม้ ๕ ส่วนอุทยานแห่งชาติ

ถึ เ่นา

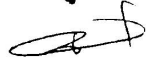
บัญชีรายชื่ออุทยานแห่งชาติในสังกัดส่วนอุทยานแห่งชาติแนบท้ายประกาศกรมป่าไม้

ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

เรื่อง กำหนดค้อตราค่าธรรมเนียมเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ

1. อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง	2. อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว
3. อุทยานแห่งชาติค้อยอินทนนท์	4. อุทยานแห่งชาติค้อยขุนตาล
5. อุทยานแห่งชาติลานสาง	6. อุทยานแห่งชาติรามคำแหง
7. อุทยานแห่งชาติค้อยสุเทพ-ป้อ	8. อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย
9. อุทยานแห่งชาติแม่ปิ้ง	10. อุทยานแห่งชาติเวียงโกศย
11. อุทยานแห่งชาติน้ำค้อมแม่สุรินทร์	12. อุทยานแห่งชาติค้อกสินมหาราช
13. อุทยานแห่งชาติค้อถองถาน	14. อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า
15. อุทยานแห่งชาติแม่ยวม	16. อุทยานแห่งชาติแม่วังก์
17. อุทยานแห่งชาติน้ำค้อมชาติตระการ	18. อุทยานแห่งชาติแฉ้ช้อน
19. อุทยานแห่งชาติศรีลานนา	20. อุทยานแห่งชาติค้อยหลวง
21. อุทยานแห่งชาติค้อถองวังเจ้า	22. อุทยานแห่งชาติค้อยหลวง
23. อุทยานแห่งชาติสาคะวิน	24. อุทยานแห่งชาติขุนแจ
25. อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำค้อ	26. อุทยานแห่งชาติถ้ำน้ำค้อ
27. อุทยานแห่งชาติค้อค้อมอก	28. อุทยานแห่งชาติแม่เมย
29. อุทยานแห่งชาติค้อยภูค้อ	30. อุทยานแห่งชาติภูกระค้อง
31. อุทยานแห่งชาติภูพาน	32. อุทยานแห่งชาติภูเรือ
33. อุทยานแห่งชาติค้อค้อโค่น	34. อุทยานแห่งชาติแก้งค้อณะ
35. อุทยานแห่งชาติทับถาน	36. อุทยานแห่งชาติภูเกล้า-ภูพานค้อ
37. อุทยานแห่งชาติภูค้อง-นายค้อง	38. อุทยานแห่งชาติห้วยหลวง
39. อุทยานแห่งชาติค้อมค้อค้อ	40. อุทยานแห่งชาติภูเวียง
41. อุทยานแห่งชาติภูค้อม่าน	42. อุทยานแห่งชาติค้อค้อค้อ
43. อุทยานแห่งชาติภูค้อค้อค้อ	44. อุทยานแห่งชาติค้อค้อค้อ
45. อุทยานแห่งชาติค้อค้อค้อ	46. อุทยานแห่งชาติค้อค้อค้อ
47. อุทยานแห่งชาติค้อค้อค้อ	48. อุทยานแห่งชาติค้อค้อค้อ
49. อุทยานแห่งชาติค้อค้อค้อ	50. อุทยานแห่งชาติค้อค้อค้อ
51. อุทยานแห่งชาติค้อค้อค้อ	52. อุทยานแห่งชาติค้อค้อค้อ

ค้อค้อค้อค้อ

(นายค้อค้อ ค้อค้อค้อ)

/53. อุทยาน.....

- 2 -

53. อุทยานแห่งชาติไทรโยค	54. อุทยานแห่งชาติพระพุทธฉาย
55. อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน	56. อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์
57. อุทยานแห่งชาติปางสีดา	58. อุทยานแห่งชาติเขาแหลม
59. อุทยานแห่งชาติห้วยคต	60. อุทยานแห่งชาติเขาหลวง
61. อุทยานแห่งชาติเขาสก	62. อุทยานแห่งชาติเขาพนมเบญจา
63. อุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า	64. อุทยานแห่งชาติศรีพังงา
65. อุทยานแห่งชาติน้ำตกโยง	66. อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง
67. อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง	68. อุทยานเขื่อน้ำตกห้วยยาง
69. อุทยานแห่งชาติไคว้ร่มเย็น	70. อุทยานแห่งชาติบางตาหลวง
71. อุทยานแห่งชาติภูมูรี	72. อุทยานเขื่อน้ำตกห้วยหวาย
73. อุทยานแห่งชาติภูโต-สุโหงป่าดี	74. อุทยานเขื่อน้ำตกสี่ขีด

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทย

หมายเลขแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

การวิเคราะห์การตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ
กรมศึกษา อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ และอุทยานแห่งชาติตาคลี

โดย

นางสาวมาลินี หวังอรุณโรจน์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาอุทยานและนันทนาการ

ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งท่องเที่ยวที่ได้แบบสอบถาม _____ อุทยานแห่ง
ชาติ _____

วันที่เก็บข้อมูล _____ เวลาที่เริ่มกรอกแบบสอบถาม

คำชี้แจง

การสำรวจข้อมูลในครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อที่จะศึกษาวิเคราะห์การตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ โดยศึกษาถึงความพึงพอใจจากการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติ ที่สนใจค่าธรรมเนียมในด้านต่างๆ และความยินดีจ่ายของนักท่องเที่ยวต่อค่าธรรมเนียม ข้อมูลและความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการที่เหมาะสม ตลอดจนใช้ในการวางแผนการจัดการด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติทั้ง 2 แห่งโดยภาพรวม ซึ่งผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาใช้เวลาตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทางและการประกอบกิจกรรม
นันทนาการ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทาง การประกอบกิจกรรมนันทนาการ

1. ท่านเคยมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์/ ดาด โตน มาก่อนหรือไม่

ไม่เคย (ข้ามไปตอบข้อ 3) เคย จำนวน _____ ครั้ง(ไม่รวมครั้งนี้)

2.. ถ้าเคยมาเยือนท่านเคยประกอบกิจกรรมอะไรบ้าง (กรุณาตอบทุกข้อที่เคยปฏิบัติจริง)

☐ เดินศึกษาธรรมชาติ/ดูนก	☐ ตั้งค่ายพักแรม
☐ ถ่ายภาพ	☐ เล่นน้ำตก
☐ ปิกนิก	☐ ศึกษาวิถีชีวิตชุมชน
☐ ชมวิวทิวทัศน์	☐ ปั่นจักรยาน
☐ ประชุม/สัมมนา	☐ อื่นๆ ระบุ _____

3. การเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ / ดาด โตน ในครั้งนี้ท่านมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดเพื่อ (โปรดเลือกเพียงข้อเดียว)

- เรียนรู้ศึกษาธรรมชาติ
- สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด
- หลีกหนีจากสภาพแวดล้อมที่อึดอัด
- มาเยือนแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่เคยเยือนมาก่อน
- ใช้เวลาพักผ่อนกับเพื่อน/และหรือสมาชิกในครอบครัว
- ได้มีโอกาสพบปะผู้คนใหม่ๆ
- ค้นคว้า วิจัย
- อื่นๆ โปรดระบุ _____

4. สื่อที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ / ดาด โตน กับท่าน และ/หรือ จูงใจให้ท่านเดินทางมาเยือน (กรุณาตอบทุกข้อที่ได้รับข้อมูล)

- คำชักชวนของสมาชิกในครอบครัว/ญาติ วารสารการท่องเที่ยว

☐ คำชักชวนของเพื่อน	☐ หนังสือพิมพ์
☐ รายการโทรทัศน์	☐ รายการวิทยุ
☐ บริษัทนำเที่ยว	☐ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
☐ กรมป่าไม้	☐ อื่นๆ โปรดระบุ _____

5. กลุ่มที่ท่านเดินทางมาครั้งนี้

☐ มาคนเดียว	☐ กลุ่มครอบครัว
☐ กลุ่มเพื่อน	☐ กลุ่มผสมระหว่างครอบครัวและเพื่อน
☐ มากับบริษัทนำเที่ยว	☐ อื่นๆ โปรดระบุ _____

6. จำนวนบุคคลที่รวมกลุ่มการเดินทางในครั้งนี้ _____ คน (รวมตัวท่านด้วย)

7. ยานพาหนะในการเดินทางมาถึงอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ / ตาดโตน (โปรดเลือกเพียงข้อเดียว)

☐ รถโดยสารประจำทาง	☐ รถจักรยานยนต์
☐ รถยนต์ส่วนตัว	☐ รถเช่า
☐ อื่นๆ โปรดระบุ _____	

8. ท่านพักค้างแรมในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ / ตาดโตน หรือไม่

- ไม่พักค้าง มีระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมในพื้นที่ประมาณ _____

ชั่วโมง

- พักค้าง จำนวน _____ คืน

9. ในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ / ตาดโตน ในครั้งนี้ท่านต้องการจะประกอบกิจกรรมอะไรบ้าง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เดินศึกษาธรรมชาติ/ดูนก	☐ ตั้งค่ายพักแรม
☐ ถ่ายภาพ	☐ เล่นน้ำตก
☐ ปิกนิก	☐ ศึกษาวิถีชีวิตชุมชน
☐ ชมวิวทิวทัศน์	☐ ปั่นจักรยาน

ประชุม/สัมมนา

 อื่นๆ โปรดระบุ

10. กิจกรรมนันทนาการที่ท่านประกอบจริงในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ / ดาด โตน ในครั้งนี้

(เลือกทุกกิจกรรมที่ท่านประกอบจริง)

 เดินศึกษาธรรมชาติ/ดูนก

 ตั้งค่ายพักแรม

 ถ่ายภาพ

 เล่นน้ำตก

 ปิกนิก

 ศึกษาวิถีชีวิตชุมชน

 ชมวิวทิวทัศน์

 ปั่นจักรยาน

 ประชุม/สัมมนา

 อื่นๆ โปรดระบุ

11. ท่านรู้สึกอย่างไรกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ / ดาด โตน (โปรดเลือกหมายเลขที่ตรงกับความรู้สึก/ การรับรู้ของท่านมากที่สุด)

สภาพทรุดโทรมมาก

สภาพปานกลาง

สภาพดีมาก

1

2

3

4

5

6

7

8

9

12. โดยรวมท่านพึงพอใจต่อการมาเยือนอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ / ดาด โตน เพียงใด (โปรดเลือกหมายเลขที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด)

ไม่พอใจอย่างมาก

พอใจอย่างมาก

1

2

3

4

5

6

7

8

9

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้และทัศนคติต่อค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการ

1. ท่านทราบหรือไม่ว่าการเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ / ดาดโตน ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติ

ไม่ทราบ (ข้ามไปตอบข้อ 3)

ทราบ (กรุณาตอบข้อ 2 ต่อ)

2. ถ้าท่านทราบทราบจากสื่อใด

หนังสือพิมพ์/สื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ

วิทยุ

โทรทัศน์

บริษัทนำเที่ยว

เพื่อน / ครอบครัว /ญาติ

กรมป่าไม้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) อื่นๆ โปรดระบุ

3. ท่านทราบหรือไม่ว่าค่าธรรมเนียมที่ถูกจัดเก็บถูกนำไปใช้จ่ายในด้านใดบ้าง

ไม่ทราบ

ทราบ โปรดระบุ

4. ในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ / ดาดโตน ท่านจ่ายค่าธรรมเนียมอะไรบ้าง

ค่าธรรมเนียมผ่านเข้าอุทยานแห่งชาติ สำหรับบุคคล เป็นจำนวนเงิน

_____ บาท

ค่าธรรมเนียมผ่านเข้าอุทยานแห่งชาติ สำหรับพาหนะประเภท

_____ เป็นจำนวนเงิน _____ บาท

ค่าธรรมเนียมการเดินทางป่าศึกษาธรรมชาติ เป็นจำนวนเงิน

_____ บาท

ค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักแรม เป็นจำนวนเงิน

_____ บาท

อื่นๆ โปรดระบุ _____

5. ท่านมีความเห็นอย่างไรกับประเด็นต่างๆ เหล่านี้ซึ่งเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ

ประเด็นด้านค่าธรรมเนียม	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	เฉยๆ (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)
5.1. ค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติที่เก็บในอัตราปัจจุบันมีความเหมาะสม					
5.2. ค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บไปก็เพื่อประโยชน์ต่อการบริหารงานอุทยานแห่งชาติ					
5.3. ค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บไปก็เพื่อบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติให้ดีขึ้น					
5.4. ค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บถูกนำไปดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์ของสาธารณชน					
5.5. การจ่ายค่าธรรมเนียมด้านต่างๆ มีความเหมาะสมและคุ้มค่าในการจ่ายมาก					
5.6. ข้าพเจ้ารู้สึกเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมต่างๆ หากได้รับทราบเหตุผลของการจัดเก็บชัดเจน					
5.7. การกำหนดค่าธรรมเนียมใดๆ ควรศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยว					
5.8. อัตราค่าธรรมเนียมควรสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศ					
5.9. ไม่ควรให้อัตราค่าธรรมเนียมเป็นอุปสรรคสำหรับคนบางกลุ่มที่จะเข้าไปประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ เช่น กลุ่มนักเรียน					
5.10. อัตราค่าธรรมเนียมควรอยู่ในระดับที่คนทุกกลุ่มชั้นในสังคมสามารถจ่ายได้					
5.11. ค่าธรรมเนียมผ่านเข้าอุทยานแห่งชาติของนัก					

ท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยวต่างประเทศควรมีความแตกต่างกัน					
5.12 ค่าธรรมเนียมผ่านเข้าอุทยานสำหรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศควรจัดเก็บในอัตราที่สูงกว่าของนักท่องเที่ยวไทย					
5.13 อัตราค่าธรรมเนียมควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการใช้ประโยชน์					
5.14 ผู้ที่ผ่านเข้าพื้นที่โดยไม่ได้ประกอบกิจกรรมการใช้ประโยชน์ใดๆ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าธรรมเนียม					
5.15 อัตราค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บในอุทยานแห่งชาติไม่ควรเก็บซ้ำซ้อนกัน					
5.16 อุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งควรจัดเก็บค่าธรรมเนียมตามศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่					
5.17 หน่วยงานที่ดูแลพื้นที่ควรแจ้งอัตราค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่จะต้องจ่ายให้แก่นักท่องเที่ยวได้รับทราบล่วงหน้าโดยประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ					

6. โดยภาพรวมท่านคิดว่าค่าธรรมเนียมที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ / ดาดโตน จัดเก็บอยู่ในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง

เหมาะสมอย่างยิ่ง

1 2 3 4 5 6 7 8 9

7. ท่านมีความเต็มใจจ่ายเงินค่าธรรมเนียมต่างๆ ในจำนวนเท่าไร? (สามารถตอบได้ทุกข้อ)

ค่าธรรมเนียม	จำนวนเงิน (บาท)
1. ค่าธรรมเนียมผ่านเข้าอุทยานแห่งชาติรายบุคคล	

2. ค่าธรรมเนียมผ่านเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับรถ โปรดระบุประเภทรถของท่าน _____ _____	
3. ค่าธรรมเนียมการตั้งเต็นท์พักแรม	
4. ค่าธรรมเนียมการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ	

8. ท่านคาดหวังว่าค่าธรรมเนียมที่ท่านจ่าย จะนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาอุทยานแห่งชาติคอยอิน
ทนนท์ / ดาด โตน ในด้านใด (โปรดเลือกตอบข้อที่ท่านเห็นว่าควรปรับปรุง/พัฒนา พร้อมระบุรายละเอียดดังกล่าว)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ โปรดระบุรายละเอียด

ด้านข้อมูล/ความรู้ โปรดระบุรายละเอียด

ด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว โปรดระบุรายละเอียด

ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ โปรดระบุรายละเอียด

8. หากมีโอกาสท่านจะกลับมาเที่ยวที่นี่อีกหรือไม่

ไม่มา เพราะ

มา เพราะ

ไม่แน่ใจ เพราะ

ตอนที่ 3 ภูมิหลังของนักท่องเที่ยวนัก

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ _____ ปี
3. สถานภาพ
- โสด สมรส
- หม้าย หย่าร้าง
4. ระดับการศึกษาสูงสุด
- ไม่ได้ศึกษา ประถมศึกษา
- มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
- อนุปริญญา/ปวส./ปวท. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- สูงกว่าปริญญาตรี อื่นๆ
- โปรดระบุ _____
5. อาชีพในปัจจุบัน
- รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- พนักงานบริษัทเอกชน ประกอบกิจการส่วนตัว
- ทำการเกษตร นักเรียน/นักศึกษา
- รับจ้างทั่วไป อื่นๆ โปรดระบุ _____
6. รายได้ต่อเดือน (โดยประมาณ) _____ บาท
7. ที่อยู่ปัจจุบัน อยู่จังหวัด _____

ขอขอบคุณที่กรุณาใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

Case No.

--	--	--

QUESTIONNAIRE

Analysis of Users' Responses to Recreation Fees in National Park:
Case Study of Doi Inthanon and Tad Ton National Parks

By

Miss Malinee Wangarunroj

Graduated Student, Parks and Recreation Program

Faculty of Forestry, Kasetsart University

Date: Site:.....

Information

The purpose of this survey is to learn more about users' response to recreation Fees in National Park. By responding carefully to the questionnaire, you will be providing useful information for better management of the park. Your assistance is appreciated.

The questionnaire consists of three parts.

Part I : Travel information and recreation participation pattern.

Part II : Visitors' attitudes toward recreation fees and willingness to pay

Part III : Background of visitor

Please answer all questions. Thank you!

Part I: Travel information and recreation participation pattern.

1. Have you ever visit Doi Inthanon National Park before?

No

Yes, please specify number of past visit time(s)

2. If yes, what did you do in your past visit to Doi Inthanon National Park? (Please check all activities you did)

Hiking

Camping

Bird Watching

Photographing

Swimming in waterfall

Picnicking

Cultural Learning

Sightseeing

Cycling

Seminar

Other, please specify

3. What was your primary purpose for this visit to Doi Inthanon National Park? (Please check only one choice)

Learning about nature	Being close to nature
Escape from noise and crowd	Visiting new place
Spending time with friends/family	To meet with new people
Research	Other , please specify

4. How did you learn about Doi Inthanon national park?

Family	Travel magazine
Friend	Newspaper
Television Program	Radio program
Travel agency	Tourism Authority of Thailand (TAT)
Royal Forest Department	other, please specify

5. How would you describe your group?

By myself	Family Group
Friend	Family and Friend Group
Tour Group	other, please specify

6. Including yourself, how many people were in your group? person(s)

7. How do you travel to Doi Inthanon National Park?

Air-condition Bus/ Bus	Motorcycle
Personal car	Rent car
Other, please specify.....	

8. In this trip, Did/Will you stay overnight at Doi Inthanon National Park?

- No. I (spent) will spend only hour(s)
- Yes, night(s)

9. Please check all your desired recreation activities for this visit to Doi Inthanon National Park.

Learning about nature	Camping
Bird Watching	Photographing
Swimming in waterfall	Picnicking
Cultural Learning	Sightseeing

Cycling Seminar
 other, please specify.....

10. Please check all recreation activities you actually participated in Doi inthanon National Park

Learning about nature Camping
 Bird Watching Photographing
 Swimming in waterfall Picnicking
 Cultural Learning Sightseeing
 Cycling Seminar
 other, please specify.....

11. Overall, how would you rate the environmental conditions of Doi inthanon National Park?

Very poor Fair Very Good

 1 2 3 4 5 6 7 8 9

12. Overall, How would you rate this visit to Doi Inthanon National Park?

Very poor Fair Very Good

 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Part II: Visitors' attitude to recreation fees and their willingness to pay

1. Did you learn about paying entrance fees before reaching the park?

No (answer no.3) Yes (answer no. 2)

2. If yes, how did you learn about the fees?

Newspaper / Tourist magazine radio
 Television Tour Operator
 Friend / Family Royal Forest Department
 Tourism authority of Thailand Other, please specify _____

3. Do you know, how the park spend that fees for?

No Yes, please specify _____

4. What fees did you pay in this visit to Doi Inthanon National Park?

Entrance Fees per person about _____ baht

Entrance Fees per vehicle (specify vehicle type) _____ about

_____ baht

Hiking/trekking Fees per person/group _____ baht

Camping Fees per person/tent _____ bath

Other, Please specify _____

5. How would you think about recreation fees in Doi Inthanon National Park?

<i>Opinion about recreation fees</i>	<i>Strongly Agree</i> (5)	<i>Agree</i> (4)	<i>Neither agree nor disagree</i> (3)	<i>Disagree</i> (2)	<i>Strongly Disagree</i> (1)
1. Actual rate of all recreation fees are appropriate.					
2. Recreation fees are necessary for national park management.					
3. Recreation fees are for the improvement of park's environment.					
<i>Opinion about recreation fees</i>	<i>Strongly agree</i> (5)	<i>Agree</i> (4)	<i>Neither agree nor disagree</i> (3)	<i>Disagree</i> (2)	<i>Strongly disagree</i> (1)
4. Recreation fees are for natural resource protection that consequently benefit to general public.					
5. All recreation fees collected by the park are appropriate and worth for all visitors.					
6. I am willing to pay recreation fees if I knew the reason of fee collecting.					
7. National park agency should research about willingness to pay of park visitors					

before setting recreation fees rate.					
8. Recreation fees rate should be in accord with the country's economy.					
9. Recreation fees should not be a limitation for some groups people such as students to participate in recreation activity within the park.					
10. Recreation fees rate should be a rate that all segments of people could effort.					
11. Entrance fees for Thai visitors and foreigners should be different.					
12. Entrance fees for foreigners should be more expensive than Thai visitors.					
13. Recreation fee rate should be in accord with level of use of park resources.					
14. People who get in the park and do not do any activity should not pay fees.					
15. Recreation fees collected by the park should be paid at once.					
<i>Opinion about recreation fees</i>	<i>Strongly agree</i> <i>(5)</i>	<i>Agree</i> <i>(4)</i>	<i>Neither agree nor disagree</i> <i>(3)</i>	<i>Disagree</i> <i>(2)</i>	<i>Strongly disagree</i> <i>(1)</i>
16. Recreation fees at each park should be different as parks' resource potential are different.					
17. National park agency should announce recreation fee rate through public relation media so that all park visitors knew in advance.					

6. Overall, How would you rate recreation fees in Doi Inthanon National Park?

Not appropriate

Very appropriate

1 2 3 4 5 6 7 8 9

7. How much are you willing to pay for recreation fees in Doi Inthanon National Park?

(Choose all that apply)

Recreation Fees	Amount you willing to Pay (Baht)
1. Entrance fees per person	
2. Entrance fees per vehicle	
3. Camping Fees per/ tent	
4. Hiking /trekking Fees per person/ group	

8. How would you expect the recreation fees you paid at Doi Inthanon National Park to spend?

9. Will you return to Doi Inthanon National Park again?

No

Yes

Uncertainly

10. Please feel free to give any additional comments you desired.

Part III : Background of visitor

1. Gender

Male

Female

ภาคผนวก จ
ค่าความน่าเชื่อถือของตัวแปรทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม

ตารางผนวกที่ 1 การทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามในการวัดตัวแปรย่อยของทัศนคติต่อค่าธรรมเนียม

ประเด็นด้านค่าธรรมเนียม	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1. ค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติที่เก็บในอัตราปัจจุบันมีความเหมาะสม	.3142	.7071
2. ค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บไปก็เพื่อประโยชน์ต่อการบริหารงานอุทยานแห่งชาติ	.4241	.6990
3. ค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บไปก็เพื่อบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติให้ดีขึ้น	.4772	.6950
4. ค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บถูกนำไปดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์ของสาธารณชน	.4973	.6935
5. การจ่ายค่าธรรมเนียมด้านต่างๆ โดยรวมมีความเหมาะสมและคุ้มค่าในการจ่ายมาก	.4286	.6950
6. ข้าพเจ้ารู้สึกเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมต่างๆ หากได้รับทราบเหตุผลของการจัดเก็บชัดเจน	.4206	.6986
7. การกำหนดค่าธรรมเนียมใดๆ ควรศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยว	.2280	.7155

เที่ยว

8. อัตราค่าธรรมเนียมควรสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศ	.3250	.7063
9. ไม่ควรให้อัตราค่าธรรมเนียมเป็นอุปสรรคสำหรับคนบางกลุ่มที่จะเข้าไป ประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ เช่น กลุ่มนักเรียน	.2547	.7127
10. อัตราค่าธรรมเนียมควรอยู่ในระดับที่คนทุกกลุ่มชั้นในสังคมสามารถจ่ายได้	.3356	.7062
11. ค่าธรรมเนียมผ่านเข้าอุทยานแห่งชาติของนักท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยว ต่างประเทศควรมีความแตกต่างกัน	.3246	.7086
12. ค่าธรรมเนียมผ่านเข้าอุทยานแห่งชาติสำหรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศควร จัดเก็บในอัตราที่สูงกว่าของนักท่องเที่ยวไทย	.3321	.7079
13. อัตราค่าธรรมเนียมควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการใช้ประโยชน์	.3971	.6995
14. ผู้ที่ผ่านเข้าพื้นที่โดยไม่ได้ประกอบกิจกรรมการใช้ประโยชน์ใดๆ ในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติ ไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าธรรมเนียม	-.0423	.7482
15. อัตราค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บในอุทยานแห่งชาติไม่ควรเก็บซ้ำซ้อนกัน	.2439	.7135
16. อุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งควรจัดเก็บค่าธรรมเนียมตามศักยภาพของ ทรัพยากรที่มีอยู่	.2529	.7130
17. หน่วยงานที่ดูแลพื้นที่ควรแจ้งอัตราค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่จะต้องจ่ายให้แก่ นักท่องเที่ยวได้รับทราบล่วงหน้าโดยประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ	.2870	.7102

N of Cases = 600 N of Items = 17 Alpha = .7203